

LAUSUNTOJA JA SELVITYKSIÄ 2008:6

Käräjäoikeusverkoston kehittäminen

Lausuntotiivistelmä

OIKEUSMINISTERIÖN LAUSUNTOJA JA SELVITYKSIÄ 2008:6

Käräjäoikeusverkoston kehittäminen

Lausuntotiivistelmä

OIKEUSMINISTERIÖ
HELSINKI 2008

ISSN 1458-7149
ISBN 978-952-466-641-1 (nid.)
ISBN 978-952-466-642-8 (PDF)
Oikeusministeriö
Helsinki

KUVAILULEHTI

OIKEUSMINISTERIÖ

Julkaisun päivämäärä 7.3.2008

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri)		Julkaisun laji Lausuntotiivistelmä	
Päivi Saukonoja		Toimeksiantaja Oikeusministeriö	
		Toimielimen asettamispäivä 16.2.2007	
Julkaisun nimi Käräjäoikeusverkoston kehittäminen Lausuntotiivistelmä			
Julkaisun osat			
<p>Tiivistelmä</p> <p>Työryhmä luovutti mietintönsä (työryhmämietintöjä 2007:12) käräjäoikeusverkoston kehittämiseksi 15.10.2007 oikeusministeriölle. Uudistuksen tavoitteena on muodostaa nykyistä suurempia käräjäoikeuksia, joissa on paremmat mahdollisuudet kehittää henkilökunnan osaamista ja ammattitaitoa, parantaa käräjäoikeuksien kilpailukykyä mielekkäinä työpaikkoina sekä huolehtia tehtävien ja resurssien tasaisemmasta jakautumisesta. Myös valtion tuottavuus- ja tehokkuusvaatimukset edellyttävät isompien yksikköjen muodostamista. Uudistuksen jälkeen käräjäoikeusverkosto olisi maakuntapohjainen siten, että jokaisessa maakunnassa olisi 1-3 käräjäoikeutta ja väestömäärä noin 100 000 asukasta. Muutamaaan käräjäoikeuteen jäisi pääkanslian lisäksi sivukanslia ja/tai istuntopaikkoja pitkien välimatkojen vuoksi.</p> <p>Lausuntoa pyydettiin yleisten tuomioistuinten ohella, 58 eri viranomaiselta ja yhteisöltä sekä 274 kunnalta. Lausunnon antoivat kaikki yleiset tuomioistuimet, 48 viranomaista/yhteisöä sekä 200 kuntaa. Enemmistö lausunnonantajista piti työryhmän ehdotusta perusteltuna ja hyväksyttävänä. Maakuntapohjaisuuden ohella tärkeinä perusteina uudelle tuomiopiirijaolle pidettiin myös sidosryhmäyhteistyön sujuvuutta siten, että tulevien käräjäoikeuksien tuomiopiirit noudattaisivat syyttäjälaitoksen paikallisorganisaation, poliisilaitoksen ja ulosottovirastojen aluejakoa. Tuomiopiirien perusteita arvioitaessa tärkeitä seikkoja olivat myös kuntien yhteistoiminta-alue, ruotsin kielen asema, yhtenäinen talousalue, asukkaiden asioimissuunta ja työssäkäyntialue.</p> <p>Toisaalta sivukanslioita pidettiin ristiriitaisena uudistuksen tuottavuus- ja tehokkuustavoitteiden kanssa sekä hankalana johtamisen ja työtehtävien tasaisen jakautumisen kannalta. Huolta kannettiin myös kansalaisten oikeusturvan kannalta tärkeiden oikeusapupalveluiden säilymisestä, jos uudistuksen myötä myös asianajotoimistoja siirtyy pois nykyisiltä käräjäoikeuspaikkakunnilta.</p> <p>Useat lausunnonantajat kiinnittivät huomiota kansalaisten kielellisten oikeuksien toteutumiseen. Ehdotuksen mukaan kaksikielisissä käräjäoikeuksissa ruotsin kielen asemaa parannetaan asioimiskielenä erillisillä kieliosastoilla ja tuomareille sekä muulle henkilökunnalle asetettavilla kielitaitovaatimuksilla. Tuomioistuinten lausunnoissa tuotiin esille henkilöresurssien riittävyyden ja muutosjohtamisen tukemisen ohella se, että yksikkökoon suurentamisen lisäksi jatkossa tarvitaan myös muita toimenpiteitä erikoistumisen tukemiseksi ja painopisteen siirtämiseksi käräjäoikeuteen.</p>			
Avainsanat: (asiasanat) oikeuslaitos			
Muut tiedot tiedot (Oskari- ja HARE-numero, muu viitenumero) OM 8/31/2007, OM040:00/2007			
Sarjan nimi ja numero Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2008:6		ISSN 1458-7149	ISBN 978-952-466-641-1 (nid.) 978-952-466-642-8 (PDF)
Kokonaissivumäärä	Kieli suomi	Hinta	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Oikeusministeriö		Kustantaja Oikeusministeriö	

PRESENTATIONSBLAD

JUSTITIE MINISTERIET

Utgivningsdatum 7.3.2008

Författare (uppgifter om organet: organets namn, ordförande, sekreterare)		Typ av publikation Sammandrag av utlåtandena	
Päivi Saukonoja		Uppdragsgivare Justitieministeriet	
		Datum då organet tillsattes 16.2.2007	
Publikation (även den finska titeln) Utveckling av tingsrättsnätet. Sammandrag av utlåtandena (Käräjäoikeusverkoston kehittäminen. Lausuntotivistelmä)			
Publikationens delar			
<p>Referat</p> <p>Arbetsgruppen överlämnade sitt betänkande (arbetsgruppsbetänkande 2007:12) om utveckling av tingsrättsnätet till justitieministeriet den 15 oktober 2007. Syftet med reformen är att bilda större tingsrätter med bättre möjligheter att utveckla personalens kompetens och yrkesskicklighet, förbättra tingsrätternas konkurrenskraft som meningsfulla arbetsplatser samt sörja för att uppgifterna och resurserna fördelas jämnare. Också statens produktivitets- och effektivitetskrav förutsätter att det bildas större enheter. Efter reformen skulle det finnas 1-3 tingsrätter i varje landskap och invånarantalet i varje tingsrätts domkrets skulle uppgå till ca 100 000. På grund av långa avstånd skulle vissa tingsrätter dock fortfarande utöver huvudkansliet ha ett filialkansli och/eller sammanträdesplatser.</p> <p>Utlåtanden begärdes av domstolarna, 58 olika myndigheter och organisationer samt 274 kommuner. Utlåtanden inkom från alla allmänna domstolar, 48 myndigheter/organisationer samt 200 kommuner. Största delen av remissinstanserna ansåg att arbetsgruppens förslag var motiverat och godtagbart. Både det att domkretsindelningen skulle grunda sig på landskapsgränserna och att samarbetet med intressentgrupperna skulle bli smidigare, eftersom tingsrätternas domkretsar skulle följa distriktsindelningen i åklagarväsendets lokalorganisation, polisväsendets och utsköningsverket, ansågs utgöra viktiga grunder för den nya domkretsindelningen. Andra viktiga grunder vid bedömningen av domkretsarna var kommunernas samarbetsområden, svenska språkets ställning, ett gemensamt ekonomiskt område, var invånarna sköter sina ärenden och pendlingsregioner.</p> <p>Å andra sidan ansågs filialkansliet strida mot reformens produktivets- och effektivitetsmålsättningar och vara problematiska med tanke på ledningen och en jämn fördelning av uppgifterna. Remissinstanserna var också oroliga för möjligheterna att bevara de rättshjälpstjänster som är viktiga för medborgarnas rättssäkerhet, om reformen medför att också advokatbyråer flyttar bort från nuvarande tingsrättsorter.</p> <p>Flera av remissinstanserna fäste uppmärksamhet vid tillgodoseendet av medborgarnas språkliga rättigheter. Enligt förslaget ska svenska språkets ställning som kontaktspråk förbättras i tvåspråkiga tingsrätter genom att inrätta särskilda språkavdelningar och genom att ställa språkkunskapskrav för domarna och den övriga personalen. I domstolarnas utlåtanden framhövdes, utöver behovet av tillräckliga resurser och förändringsstyrning, att det i framtiden behövs även andra åtgärder än bildandet av större enheter för att stöda specialisering och för att flytta över tyngdpunkten till tingsrätterna.</p>			
Nyckelord Rättsväsendet			
Övriga uppgifter OM 8/31/2007, OM040:00/2007			
Seriens namn och nummer Justitieministeriet, Utlåtanden och utredningar 2008:6		ISSN 1458-7149	ISBN 978-952-466-641-1 (häft.) 978-952-466-642-8 (PDF)
Sidoantal	Språk finska	Pris	Sekretessgrad Offentlig
Distribution Justitieministeriet		Förlag Justitieministeriet	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	2
1.1 Taustaa	2
1.2 Lausunnot työryhmän mietinnöstä.....	2
2 YHTEENVETO LAUSUNNOISTA	7
2.1 Yleistä	7
2.2 Käräjäoikeuksien toimipaikat	7
2.3 Sivukansliat.....	8
2.4 Kielellisten oikeuksien toteutuminen.....	9
2.5. Henkilöstön määrä ja rakenne.....	9
2.6 Tuomareiden erikoistuminen	10
2.7 Oikeusapu ja oikeudellinen neuvonta	10
2.8 Tuottavuus.....	10
2.9 Uudistuksen toimeenpano.....	11
3 YLEISET KANNANOTOT	11
3.1 Korkein oikeus	11
3.2 Suomen Tuomariliitto ry.....	13
3.3 Julkiset oikeusavustajat ry, Suomen Oikeusapulakimiehet ry ja Suomen Asianajajaliitto	16
3.4 Syyttäjät ja Suomen Poliisijärjestöjen liitto ry.....	17
3.5 Suomen Lautamiehet ry ja Suomen Haastemiehet ry	19
3.6 Suomen Kuntaliitto	19
3.7 Suomen Lakimiesliitto	20
3.8 Valtiovarainministeriö	21
4 YKSITYISKOHTAISET KANNANOTOT KÄRÄJÄOIKEUSPIIREITTÄIN	22
4.1 Ahvenanmaan käräjäoikeus	22
4.2 Espoon käräjäoikeus	22
4.3 Helsingin käräjäoikeus.....	23
4.4 Hämeenlinnan käräjäoikeus	24
4.5 Joensuun käräjäoikeus	26
4.6 Jyväskylän käräjäoikeus.....	28
4.7 Kajaanin käräjäoikeus.....	30
4.8 Kouvolan käräjäoikeus.....	31
4.9 Kuopion käräjäoikeus	33
4.10 Lahden käräjäoikeus	37
4.11 Lappeenrannan käräjäoikeus.....	39
4.12 Lapin käräjäoikeus.....	40
4.13 Lohjan käräjäoikeus	42
4.14 Mikkelin käräjäoikeus.....	45
4.15 Oulun käräjäoikeus	48
4.16 Porin käräjäoikeus.....	49
4.17 Porvoon käräjäoikeus.....	51
4.18 Rovaniemen käräjäoikeus	52
4.19 Seinäjoen käräjäoikeus.....	57
4.20 Tampereen käräjäoikeus	61
4.21 Turun käräjäoikeus.....	64
4.22 Tuusulan käräjäoikeus	68
4.23 Vaasan käräjäoikeus.....	72
4.24 Vantaan käräjäoikeus	74
4.25 Ylivieskan käräjäoikeus	75

1 JOHDANTO

1.1 Taustaa

Oikeusministeriö asetti 16 päivänä helmikuuta 2007 työryhmän käräjäoikeusverkoston kehittämiseksi. Työryhmän asettamisen taustalla oli monissa yhteyksissä esille tullut tarve muodostaa nykyistä suurempia käräjäoikeuksia. Isommissa yksiköissä on muun muassa paremmat mahdollisuudet kehittää henkilökunnan osaamista ja ammattitaitoa, parantaa käräjäoikeuden kilpailukykyä ja huolehtia tehtävien ja resurssien tasaisemmasta jakautumisesta. Lisäksi tuottavuus- ja tehokkuusvaatimukset edellyttävät isompien yksiköiden muodostamista. Henkilökohtaisen asioinnin tarve käräjäoikeuksissa on vähentynyt ja vähenee muun muassa sähköisen asioinnin lisääntymisen ja sen vuoksi, että kiinteistöjen kirjaamisasiat siirtyvät Maanmittauslaitokselle.

Työryhmän tehtävänä oli laatia ehdotus käräjäoikeusverkoston kehittämiseksi maakuntapohjaiseksi siten, että jokaisessa maakunnassa olisi 1-3 käräjäoikeutta. Tällöin käräjäoikeuden väestönmäärä olisi noin 100 000 asukasta. Tämä merkitsisi käräjäoikeuksien lukumäärän vähenemistä noin puoleen nykyisestä.

Työryhmän tehtävänä oli tehdä ehdotus käräjäoikeuksien mahdollisista sivutoimipisteistä ja arvioida istuntopaikkojen tarve, toimitilarpeet ja henkilöstörakenne. Lisäksi tuli arvioida uudistuksen kustannus- ja tuottavuusvaikutuksia. Vielä työryhmän tuli tehdä ehdotus siitä, kuinka kielelliset oikeudet turvataan.

1.2 Lausunnot työryhmän mietinnöstä

Lausuntoa pyydettiin yleisten tuomioistuinten ohella, 58 eri viranomaiselta ja yhteisöltä sekä 274 kunnalta. Lisäksi korkeimmalle oikeudelle varattiin tilaisuus antaa lausunto. Lausunnon antoivat kaikki yleiset tuomioistuimet, 48 viranomaista/yhteisöä sekä 200 kuntaa.

Työryhmämietinnöstä pyydettyinä lausuntona antoivat seuraavat tahot *- merkittyjä lukuun ottamatta:

Korkein oikeus
Hovioikeudet
Käräjäoikeudet

Suomen Kuntaliitto
Maakuntien liitot lukuun ottamatta
Itä-Uudenmaan liitto *
Lapin liitto *

Valtiovarainministeriö
Sisäasiainministeriö/Poliisiosasto *
Valtion aluejakoneuvottelukunta/Sisäasiainministeriö
Lääninhallitukset:
Etelä-Suomen lääninhallitus *
Itä-Suomen lääninhallitus
Lapin lääninhallitus *
Länsi-Suomen lääninhallitus
Länstyrelsen på Åland

Oulun lääninhallitus

Valtakunnansyyttäjän virasto

Syyttäjänvirastoista:

Itä-Uudenmaan syyttäjänvirasto

Kaakkois-Suomen syyttäjänvirasto

Kanta-Hämeen syyttäjänvirasto

Keski-Suomen syyttäjänvirasto

Pirkanmaan syyttäjänvirasto

Pohjanmaan syyttäjänvirasto

Varsinais-Suomen syyttäjänvirasto

Oikeusaputoimen johtajista, Helsinki, Kouvola, Rovaniemi ja Vaasa

Suomen tuomariliitto – Finlands domareförbund ry

Oikeushallinnon henkilökunta OHK ry, Personalföreningen vid justitieförvaltningen PJF rf *

Suomen Lakimiesliitto – Finlands Juristförbund ry

Suomen Asianajajaliitto r.y.– Finlands Advokatförbund r.f.

Suomen Haastemiehet JHL ry, Finlands stämmingsmän JHL rf

Suomen Poliisijärjestöjen liitto ry, Finlands Polisorganisationers Förbund rf

Suomen Syyttäjähdistys ry

Suomen Kihlakunnanvoudit ry, Häradsfogdarna i Finland ry

Oikeuspoliittinen yhdistys Demla ry *

Julkiset Oikeusavustajat ry

Suomen Lautamiehet ry, Finlands Nämndemän rf

Suomen lautamiesliitto SLL ry, Finlands Nämndemannaförbund FNF rf *

Svenska Finlands folkting – Suomenruotsalaiset kansankäräjät

Seuraavat kunnat ja kaupungit:

Akaa

Alahärmä

Alajärvi

Alastaro *

Alavus

Anjalankoski

Artjärvi *

Askola

Aura

Dragsfjärd

Elimäki

Enonkoski

Eura *

Eurajoki

Evijärvi

Forssa

Humppila

Hyvinkää

Hämeenkyrö *

Haapajarvi

Haapavesi

Hailuoto *

Halikko *

Halsua

Hamina

Hankasalmi

Hanko

Harjavalta *

Hartola *

Haukipudas *

Hausjärvi

Heinola

Heinävesi

Himanka

Honkajoki *

Houtskari

Huittinen
Hämeenlinna

Ii *
Iisalmi
Iitti
Ikaalinen
Imatra
Iniö
Inkoo
Isojoki

Jaala *
Janakkala
Jokioinen *
Joroinen
Joutseno
Juankoski
Jurva *
Juuka *
Juupajoki *
Juva
Jämijärvi *
Jämsä
Jämsänkoski

Kaavi
Kalajoki
Kangasala
Kangasniemi *
Kankaanpää
Kannonkoski *
Kannus
Karijoki
Karjaa
Karstula *
Karttula *
Karvia
Kaskinen
Kauhajoki
Kauhava
Kaustinen
Keitele
Kemi
Kemijärvi
Keminmaa
Kemiö
Kempele
Kerimäki
Kestilä

Kihniö
Kiikala *
Kiikoinen
Kiiminki *
Kinnula *
Kirkkonummi
Kisko *
Kiukainen *
Kiuruvesi
Kivijärvi
Kokemäki
Kokkola
Kolari
Konnevesi
Korpilahti
Korppoo *
Korsnäs
Kortesjärvi
Koski TL *
Kotka
Kristiinankaupunki
Kruunupyy
Kuhmalahti
Kuhmoinen
Kurikka *
Kustavi
Kuusamo
Kuusankoski
Kuusjoki *
Kylmäkoski *
Kyyjärvi *
Kälviä
Kärsämäki
Köyliö *

Laitila
Lapinjärvi *
Lapinlahti
Lappajärvi
Lappi *
Lapua
Larsmo
Lavia
Lehtimäki
Lemi*
Leppävirta
Lestijärvi
Lieksa
Liljendal
Liminka *

Lohtaja
 Loimaa
 Loppi
 Loviisa *
 Lumijoki
 Luumäki *
 Maalahti
 Maaninka
 Marttila *
 Mellilä
 Merijärvi
 Miehikkälä *
 Mouhijärvi *
 Muhos *
 Mustasaari
 Muurame
 Muurla *
 Mynämäki
 Mäntsälä
 Mäntyharju

 Nauvo *
 Nilsia
 Nivala
 Nurmes
 Nurmijärvi
 Närpes

 Oravainen
 Orimattila *
 Oripää
 Orivesi
 Oulunsalo

 Parainen
 Parikkala *
 Parkano
 Pedersören kunta
 Pelkosenniemi
 Pello
 Perho
 Pernaja
 Perniö *
 Pertteli *
 Pertunmaa *
 Pieksämäki
 Pielavesi
 Pietarsaari
 Pihtipudas
 Piippola

Pohja
 Pornainen
 Pudasjärvi
 Pukkila *
 Pulkkila
 Punkaharju
 Punkalaidun *
 Puumala *
 Pyhtää *
 Pyhäjoki
 Pyhäjärvi
 Pyhäntä
 Pyhäranta *
 Pylkönmäki *
 Pälkäne
 Pöytyä

 Raabe
 Rantasalmi
 Rantsila
 Rauma
 Rautalampi
 Rautavaara
 Rautjärvi *
 Reisjärvi
 Riihimäki *
 Ruokolahti *
 Ruotsinpyhtää
 Ruovesi *

 Saarijärvi
 Salla
 Salo
 Savitaipale
 Savonlinna
 Savonranta
 Savukoski
 Siikajoki
 Siilinjärvi
 Simo *
 Siuntio
 Soini
 Somero
 Sonkajärvi
 Sulkava
 Suodenniemi *
 Suomenniemi
 Suomusjärvi *
 Suomussalmi
 Suonenjoki

Sysmä	Vampula
Säkylä *	Varkaus
Särkisalo *	Varpaisjärvi
	Vehmaa
Taipalsaari *	Vesanto
Taivalkoski	Veteli
Taivassalo	Vieremä
Tammela	Vihanti
Tammisaari	Viitasaari
Tarvasjoki	Vilppula *
Tervo	Vimpeli
Tervola	Virolahti
Teuva	Västanfjärd
Toholampi	Vöyri-Maksamaa
Tornio	
Tyrnävä *	Ylihärmä
Töysä	Yli-Ii *
	Ylikiiminki
Ullava *	Ylitornio
Urjala *	Ylivieska
Utajärvi	Ylämaa *
Uusikaarlepyy *	Yläne
Uusikaupunki	Ypäjä *
Vaala	Äetsä *
Valkeakoski	Ähtäri
Valkeala	Äänekoski
Valtimo *	
Vammala	

Lisäksi lausunnon antoivat:

Alfred Kordelinin säätiö
 Asianajotoimisto Martti Kainulainen Oy/ Heinolassa toimivat asianajajat
 Kemi-Tornion käräjäoikeudessa toimivat asianajajat
 Kokkolassa toimivat asianajajat
 Oulun Eteläisen aluekeskusohjelma
 Rovaniemen käräjäoikeuden kärjäsihteerit
 Saarijärven-Viitasaaren seutukunta
 Suomen Oikeusapulakimiehet
 Vakka-Suomen seutukunta kuntayhtymä

2 YHTEENVETO LAUSUNNOISTA

2.1 Yleistä

Enemmistö lausunnonantajista piti työryhmän mietintöä käräjäoikeuksien kehittämistarpeesta keskeisiltä osiltaan perusteltuna ja hyväksyttävänä. Työryhmän ehdotus siitä, että muodostettavien käräjäoikeuksien tuomiopiirit noudattaisivat maakuntajakoa katsottiin pääasiassa perustelluksi. Tämä sen vuoksi, että käräjäoikeuksien kanssa yhteistyötä tekevät organisaatiot, kuten syyttäjälaitoksen paikallisorganisaatiot, poliisilaitokset ja ulosottovirastot noudattavat pääosin samanlaista aluejakoa.

Toisaalta katsottiin, että maakunnallinen identiteetti ei paikoin ole kovinkaan vahva vaan kuntien yhteistominta-alue, asukkaiden asioimissuunta tai työssäkäyntialue poikkeaa tästä ja joita suunnitteilla olevat kuntaliitoksetkaan eivät noudattaisi.

Lisäksi viitattiin siihen, että muutoksenlupahakujärjestelmän vaikutukset eivät ole vielä selvillä. Parempi olisi odottaa ja selvittää sen vaikutus ja arvioida esimerkiksi juuri hovioikeuspiirirajojen muuttamista vasta myöhemmin.

Kun ehdotetut käräjäoikeudet pääosin noudattaisivat maakuntajakoa, ovat muutamat lausunnonantajat ehdottaneet, että uusien käräjäoikeuksien nimi pohjautuisi sen maakunnan nimen mukaan, missä maakunnassa käräjäoikeus sijaitsee. Vastaavalla tavalla on menetelty myös esimerkiksi syyttäjä-organisaation yhteydessä.

2.2 Käräjäoikeuksien toimipaikat

Lausunnoissa korostui, että ehdotetulla maakuntarajoja myötäilevillä käräjäoikeuksien tuomiopiireillä tulisi muodostetuksi varsin laaja-alaisia käräjäoikeuksia, jolloin asiointimatkat tulisivat eräissä tapauksissa kohtuuttoman pitkiksi. Maantieteellistä ja kulttuurillistakin yhteneväisyyttä osoittavien seikkojen lisäksi huomioon olisi myös otettava väestön työssäkäyntialue sekä väestön luontainen liikkumissuunta. Se, että sähköinen asiointi tuomioistuimeen on mahdollistunut ja jossain määrin myös lisääntynyt, ei poista sitä, että väestölle olisi turvattava tuomioistuinpalveluiden saatavuus fyysisesti kohtuullisen helposti. Tällöin on otettava huomioon välimatkat asiointipaikkakunnalta tuomioistuimeen ja käytettävissä olevat julkiset liikenneyhteydet. Huoli oikeuspalveluiden saatavuudesta korostui juuri muodostettavien käräjäoikeuksien reuna-alueilla ja joista matkaa pääkanliaan tulisi lähemmäs tai yli 100 kilometriä. Etäisyys oli perusteena joko vähintään sivukanlian perustamiselle tai ehdotetun käräjäoikeuden säilyttämiselle itsenäisenä. Tällaisia perusteita esitettiin erityisesti Kauhavan, Kuusamon, Nurmeksen, Savonlinnan ja Varkauden osalta. Lisäksi ehdotettiin Sodankylän sivukanlian perustamista, mikäli Lapin maakuntaan ehdotettujen käräjäoikeuksien tuomiopiiri muuttuu.

Käräjäoikeuden tuomiopiiriä muodostettaessa lausunnoissa korostettiin sitä, että maakuntajaotuksen ohella tulisi ottaa huomioon yhtenäiset talousalueet, joille elinkeinoelämä ja väestö on keskittynyt. Tällaisia perusteita esitettiin erityisesti Hyvinkää-Riihimäki alueella, Raahen, Rauman, Salon, Savonlinnan, Varkauden ja Uudenkaupungin seudulla.

Erityisesti ehdotetun Hämeenlinnan ja Tuusulan käräjäoikeuden kohdalla pidettiin parempana vaihtoehtona nykyisten Hyvinkään ja Riihimäen käräjäoikeuden yhdistämistä. Tätä vaihtoehtoa puoltaisivat vireillä oleva kuntaliitossuunnitelma Hyvinkään, Lopen, Hausjärven ja Riihimäen kuntien välillä ja mainittujen alueiden muodostama yhtenäinen talousalue sekä lisäksi suunnitteilla olevat maakuntarajojen muutokset sekä käräjäoikeuksien asiamäärät. Ratkaisulla ei aiheutettaisi myöskään muutoksia hovioikeuspiireihin, mikä ehdotetussa muodossa aiheutti ristiriitaisia kannanottoja.

Vaalan siirtyminen Kajaanin käräjäoikeuteen katsottiin ongelmaksi. Tämä vaikeuttaisi yhteistyötä esitutkinta- ja pakkokeinoasioissa. Myös ulosotto-organisaation ja muun hallinnon osalta yhteistyösuuntana on ollut Utajärvi, Oulu ja sen ympäristökunnat.

2.3 Sivukansliat

Enemmistö kyseessä olevaa käräjäoikeutta koskevista lausunnonantajista ei kannattanut työryhmän ehdotusta sivukanslioiden perustamisesta Iisalmeen, Kemiin, Kokkolaan, Kotkaan tai Tammisaareen. Lausunnonantajien enemmistö nojautui pitkälti Suomen tuomariliitto ry:n edustajan eriävässä lausunnossa esitettyyn ja katsoi, että tältä osin perusteet käräjäoikeuksien säilyttämiselle itsenäisenä olisivat olemassa.

Sivukanslioita vastustavia perusteita olivat muun muassa se, että käräjäoikeuksien yhdistämisellä tavoiteltavia etuja ei niiden avulla voida saavuttaa ja ne olisivat johtamisen kannalta ongelmallisia. Resurssien optimaalinen käyttö, työtehtävien jakaminen tasaisesti ja toimenkuvien yhdenmukaistaminen olisi vaikeaa.

Erityisen ongelmalliseksi katsottiin Ylivieskan käräjäoikeuden osalta ehdotettu Kokkolan sivukanslia. Lausunnoissa katsottiin, että ehdotus ei vastaa syyttäjä- ja poliisiorganisaation aluejakoa eikä maakuntajakoa. Lisäksi ehdotus Ylivieskan käräjäoikeuden toimialueeksi sijoittuu useamman maakunnan sekä läänin alueelle. Suurin osa lausunnonantajista katsoi, että hallintorajojen epäyhtenäisyys aiheuttaa toiminnallisia ongelmia sekä heikentää tuottavuutta sekä haittoja käräjäoikeuden toiminnalle. Ruotsinkielisten asiakkaiden palveleminen Ylivieskassa ja pätevän ruotsinkielisen henkilöstön rekrytoiminen katsottiin ongelmaksi. Ruotsinkielisten muutoksenhakuasioiden käsitteleminen asettaisi uusia kielellisiä haasteita myös Rovaniemen hovioikeuden toiminnalle.

Kemi-Tornion käräjäoikeuden osalta pidettiin parempana vaihtoehtona sitä, että se säilyisi itsenäisenä. Perusteena esitettiin muun muassa, että liikenneyhteydet ja asiointisuunnat Lapin alueella kulkevat pohjois-etelä-suunnassa. Nykyisen Kemi-Tornion käräjäoikeuden pääasiallisen tuomiopiirin muodostava Ruotsin rajan läheinen niin sanottu "väylän varsi" muodostaa oman, nykyiseen Rovaniemen käräjäoikeuteen kuuluvasta alueesta poikkeavan kulttuurialueen. Lisäksi sidosryhmäyhteistyön sujuvuus voitaisiin toteuttaa paremmin toisenlaisella järjestelyllä. Tältä osin lausunnonantajat ehdottivat vaihtoehtoisia malleja sen ja ehdotetun Rovaniemen ja Lapin käräjäoikeuden tuomiopiireistä.

Tammisaaren sivukanslian perustaminen koettiin ruotsinkielisten palvelujen turvaamisen osalta ongelmalliseksi. Ehdotetussa mallissa vaikeutuisi yhdistämisen myötä työn suunnittelu ja juttujen jakaminen tuomareiden, syyttäjien, erikoissyyttäjien ja kolmen istuntopaikan kesken kun jouduttaisiin ottamaan huomioon jutun kieli, rikoksen tekopaikka ja osallisten asuinpaikka.

Iisalmen ja Kotkan osalta esitettiin, että ne muun muassa asiamäärien, toiminnan tehokkuuden ja Kotka, asioiden laadun perusteella edellyttäisi itsenäisen kärjäoikeuden asemaa.

2.4 Kielellisten oikeuksien toteutuminen

Kokkolan ja Vaasan alueella katsottiin, että kärjäoikeus- ja hovioikeuspiiriin pohjana on oltava tosiasialliset, maantieteelliset, kielelliset, liikenteelliset ja taloudelliset kokonaisuudet. Vaasan ja Kokkolan alueella katsottiin, että ruotsin kielen asemaa asioimiskielenä voidaan turvata kieliosastoja perustamalla ja asettamalla tuomareille ja muulla henkilökunnalle kielitaitovaatimukset. Paraisten alueella tätä ei pidetty riittävänä. Toisaalta Tammisaaren sivukanslian perustamista ruotsin kielen aseman turvaamiseksi ei pidetty hyvänä. Useat lausunnonantajat katsoivat, että ehdotuksen toteuttaminen olisi monella tapaa haasteellista edellä mainituilla alueilla, koska se edellyttäisi muun muassa panostamista sellaisten tuomareiden rekrytointiin, joilla on erinomaiset ruotsin kielen taidot, ja joista tuomioistuinsektorilla on muutenkin pulaa.

Erityisesti Svenska Finlands folkting katsoi, että työryhmämietinnössä olisi tullut arvioida myös niitä haittavaikutuksia, joita kieliosastojen perustaminen saattaa aiheuttaa. Tältä osin on vaikea arvioida niitä seurauksia miten kärjäoikeusuudistus tulisi vaikuttamaan ruotsin kielen asemaan.

2.5. Henkilöstön määrä ja rakenne

Erityisesti tuomioistuinten lausunnoissa korotettiin, ettei yksikkökoon suurentaminen saa johtaa kärjäoikeustuomarin työmäärän lisääntymiseen. Lausunnoissa korostui, ettei uudistuksesta aiheutuva mahdollinen laskennallinen tuomaritarpeen vähennys voi olla mietinnöstä ilmenevän suuruinen, vaan selvästi pienempi. Tuomarintarvetta määriteltäessä on otettava huomioon se, että kolmen tuomarin istunnot tulevat lisääntymään. Lisäksi kasvavat etäisyydet istuntopaikoille vievät enemmän aikaa ja resursseja. Myös koulutuksen vaatima aika olisi tullut olla mukana laskemissa. Esitettiin myös, ettei kärjäoikeuden päällikkötuomaria tulisi lukea mukaan määriteltäessä mekaanisesti asia- ja väestömäärien perusteella tuomarintarvetta. Tuomarien lukumäärän lisääntyminen aiheuttaa sen, että yksikön johtamiseen liittyvät tehtävät vievät enemmän laamannin aikaa, joten hänelle ei jää juurikaan aikaa ja resursseja osallistua enää normaaliin tuomitsemistoimintaan.

Huomiota kiinnitettiin myös siihen, ettei henkilöstön määrän vähentäminen ole omiaan parantamaan lainkäyttötoiminnan laatua. Lisäksi yhdistämisen toimeenpano vie henkilöstön voimavaroja muutaman vuoden ajan. Valtio ei voi jättää tuomioistuinlaitoksen henkilökunnan etuja ottamatta huomioon uudistuksen yhteydessä. Tuomarintarvetta mietittäessä on myös väestömäärään perustuvan laskentatavan lisäksi riittävästi otettava huomioon kunkin kärjäoikeuden juttujen laatu ja jutturakenne. Elinkeinoelämän ja väestön keskittymisestä sekä lainsäädännöstä ja oikeuspaikkasopimuksista johtuen vedottiin siihen, että esimerkiksi Helsingin, Espoon ja Vantaan kärjäoikeuksissa käsitellään keskimäärin työlämpiä asioita kuin muissa kärjäoikeuksissa. Lisäksi monissa lausunnoissa katsottiin, ettei notaarien lukumäärää tule tässä yhteydessä määritellä, ja että hallintoon arvioitu 12 %:n henkilöstötarve tulisi laskea kokonaishenkilöstömäärästä.

2.6 Tuomareiden erikoistuminen

Pääasiallisesti katsottiin, että tuomarien erityisosaamisen lisäämiseen sekä heidän ja muun henkilökunnan ammattitaidon kehittäminen muutoinkin samoin kuin vahvempien tuomarikokoonpanojen käyttö asioita ratkaistaessa edellyttävät, että käräjäoikeuspiirit muodostetaan huomattavasti nykyistä suuremmiksi. Käräjäoikeuksien yksikkökoon suurentamista yksinään ei kuitenkaan pidetty ratkaisuna ongelmiin. Olennaiseksi jäi kysymys siitä, minkälainen organisaatorakenne antaa parhaat edellytykset toiminnan järjestämiseen ja kehittämiseen nykyisin vallitsevia vaatimuksia vastaavalla tavalla. Lisäksi katsottiin, että kansalaisten oikeusturvavaatimukset ja tasapuolisen kohtelun varmistaminen edellyttävät erityisasiantuntemuksen kehittämisen mahdollistamista yhtäläisellä tavalla koko maassa. Lainkäytön painopisteen siirtäminen käräjäoikeuksiin pidettiin tärkeänä. Lisäksi katsottiin, että käräjäoikeuksien kilpailukyvyn turvaamiseksi työvoiman saamisessa edellyttää myös muita työyhteisön toimintaedellytyksiin ja työmääriin sekä erityisesti palkkaukseen liittyviä parannuksia, mitkä eivät automaattisesti seuraa tuomioistuimen koon kasvamisesta.

Ammatillinen osaaminen pääasiassa perustuu pitkään kokemukseen ja jatkuvaan koulutukseen. Käräjäoikeudessa käsiteltävät asiat ovat vaikeutuneet ja monipuolistuneet ja niillä on mietinnössäkin esitetyn mukaisesti yhä useammin kansainvälisiä liittymiä. Tästä syystä korostettiin myös tuomareiden jatkuvaa koulutuksen tarvetta ja koulutukseen osallistumiseen mahdollistavia riittäviä resursseja.

2.7 Oikeusapu ja oikeudellinen neuvonta

Lausunnoissa katsottiin, että kansalaisten oikeusturvan kannalta on tärkeää, että oikeusaputoimistoverkko pysyy tiheänä ja jäävät myös niille paikkakunnille, joista käräjäoikeudet tai sivukansliat poistuvat, koska niistä aikaisemmin saadut neuvontapalvelut tulee jatkossa saada paikallisista oikeusaputoimistoista. Lausunnoissa korostui laajasti pelko siitä, että asianajotoimistot tulisivat siirtymään pääkansliapaikkakunnille ja aiheuttaisi vaikeuksia esimerkiksi jutun toiselle osapuolelle saada oikeudellista neuvontaa esimerkiksi oikeusaputoimiston esteellisyyden vuoksi.

Lausunnoissa korostettiin myös valtiolle ja yksityisille lisääntyviä oikeudenkäynneistä aiheutuvia oikeusapu- ja todistelukustannuksia. Kun asianosaisten oikeudenkäyntikustannukset muutenkin ovat viime vuosina merkittävästi kasvaneet, pitempien matkojen takia lisääntyvät oikeudenkäyntikustannukset ja ajanhukka olisivat omiaan edelleen vaikeuttamaan kansalaisten pääsemistä oikeuksiinsa.

2.8 Tuottavuus

Useissa lausunnoissa asetettiin kyseenalaiseksi uudistuksen tuoman tehokkuuden ja tuottavuuden lisääntyminen. Useissa lausunnoissa katsottiin, että käräjäoikeusverkon harventuessa kansalaisten asiointi käräjäoikeuksissa väistämättä jossain määrin hankaloituu. Tällä voi myös olla kielteisiä vaikutuksia asianosaisten läsnäoloon varsinkin rikosasioita käsiteltäessä. Käräjäoikeuden istuntokäsittelyssä ovat asianosaisten lisäksi saapuvilla myös todistajat, asianosaisten avustajat, mahdolliset tukihenkilöt sekä rikosasiassa myös syyttäjät sekä mahdollisesti lautamiehet. Kritiikkiä kohdistui siihen, ettei mietinnössä ole selvitetty niitä erilaisia haittoja ja kustannuksia, jotka käräjämatkojen pidentyminen aiheuttaa tuomioistuimen henkilökunnalle, asianosaisille ja heidän avustajilleen. Myös syyttäjät katsoivat, että kohtuuttoman pitkiä käräjämatkoja myös syyttäjän

kannalta tulee välttää. Matkakäräjien lisääntymisellä on väistämättä kielteisiä vaikutuksia toiminnan tehokkuuteen.

Lisäksi arvioitiin, että töiden ja voimavarojen jakautuessa uudella tavalla joillakin seuduilla yksittäisten asioiden käsittelyajat saattavat pidentyä, vaikka keskimääräiset käsittelyajat valtakunnallisesti tarkasteltuina lyhenisivät. Lisäksi eräillä alueilla lähinnä Lapissa katsottiin, että olisi tullut selvittää mahdollisuutta käräjäoikeuksien yhteistoiminta-alueisiin esimerkiksi tuomareiden erikoistumisen yhteydessä. Tällöin vältettäisiin sivukanslioiden toiminnasta aiheutuvat haitat

2.9 Uudistuksen toimeenpano

Tuomioistuinten lausunnoissa korostui, että päätökset käräjäoikeuksien määrästä ja tuomiopiireistä tulisi tehdä mahdollisimman pian tai ainakin niin, että tieto kyseisen käräjäoikeuden tai sen sivukanslian lakkauttamisesta olisi täsmällisemmin määritelty. Henkilökunnalle aiheutuvaa epävarmuutta tulisi välttää. Lisäksi monissa lausunnoissa edellytettiin, että kiinteistöasioiden siirto Maanmittauslaitokselle toteutettaisiin samanaikaisesti. Lisäksi uudistuksen toimeenpanon tulisi olla suunnitelmallinen, ammattitaitoinen ja paikalliset olosuhteet ja henkilöstön tarpeet huomioon ottava.

3 YLEISET KANNANOTOT

3.1 Korkein oikeus

Korkein oikeus katsoo, että ehdotettu peruslinjaus on kannatettava.

Käräjäoikeuksien koon suurentaminen ei itsessään ratkaisisi ongelmia. Kysymys on siitä, minkälainen organisaatorakenne antaa parhaat edellytykset toiminnan järjestämiseen ja kehittämiseen nykyisin vallitsevia vaatimuksia vastaavalla tavalla.

Tilastojen valossa pienten käräjäoikeuksien toiminta voi näyttäytyä tehokkaampana kuin suurempien. Koska tilastot perustuvat asianmääriin eivätkä ota riittävästi huomioon asioiden laatua ja laajuutta, erot erilaisten yksiköiden jutturakenteissa jäävät tulematta esiin. Nykyisenlaisin tilastollisin menetelmin ei siten saada vertailukelpoista ja luotettavaa kuvaa yksiköiden todellisesta tehokkuudesta eikä myöskään voimavarojen ja työmäärien oikeasuhteisuudesta. Näihin kysymyksiin onkin välttämätöntä kiinnittää entistä enemmän huomiota, jotta huolenpito voimavarojen oikeasta kohdentamisesta ja yhtäläisen oikeusturvan edellytyksistä olisi mahdollista.

Käräjäoikeusverkon harventuessa kansalaisten asiointi käräjäoikeuksissa väistämättä jossain määrin hankaloituu. Tällä voi myös olla kielteisiä vaikutuksia asianosaisten läsnäoloon varsinkin rikosasioita käsiteltäessä. On syytä varautua siihenkin, että töiden ja voimavarojen jakautuessa uudella tavalla joillakin seuduilla yksittäisten asioiden käsittelyajat saattavat pidentyä, vaikka keskimääräiset käsittelyajat valtakunnallisesti tarkasteltuina lyhenisivät. Käräjäoikeuksien tuomiopiirien muodostuminen alueiltaan laajoiksi tulee myös aiheuttamaan nykyistä enemmän matkustamista niin tuomareille kuin istuntoihin osallistuville asianosaisille ja heidän avustajilleen. Matkakäräjien lisäänty-

misellä on väistämättä kielteisiä vaikutuksia toiminnan tehokkuuteen. Kokonaisuutena arvioiden ehdotetunlaisen käräjäoikeusverkoston uudistuksen puolesta puhuvat seikat ovat kuitenkin oikeusturvajärjestelmän kehittämisen kannalta painavampia kuin verkoston harvenemiseen liittyvät haitta-
puolet.

Työryhmän ehdotus toteuttaa yleisesti ottaen varsin hyvin asetettua kehittämislinjausta. Käräjäoikeudet muodostuvat siinä kooltaan riittävän suuriksi niin, että tuomarityövoiman ja muun henkilökunnan työ on mahdollista järjestää mielekkäällä tavalla. Tuomarien osalta 10 tuomarin vähimmäiskoko jo antaisi myös mahdollisuuksia erityisosaamisen kehittämiseen. Tätä pienempiä käräjäoikeuksia ei ole syytä muodostaa ainakaan muualle kuin erityisen harvaan asutuille seuduille (esimerkiksi Lapin käräjäoikeus).

Eräisiin käräjäoikeuksiin ehdotetaan perustettavaksi kuitenkin sivukanslia ja useita istuntopaikkoja. Tältä osin kokemukset sekä Suomesta että Ruotsista osoittavat, että käräjäoikeuden toiminnan ja johtamisen kannalta toimipaikkojen hajauttamiseen liittyy monia epäkohtia. Turvautumista pysyvien sivukanslioiden perustamiseen on syytä välttää, kuten työryhmän ehdotuksessa on tehtykin.

Sen sijaan on tarpeellista, että pinta-alaltaan suuriin käräjäoikeuspiireihin perustetaan useampia istuntopaikkoja. Liian pitkät etäisyydet istunto-paikkaan hankaloittavat liikaa asianosaisten asiointia ja vaikuttavat epäedullisesti läsnäoloon varsinkin rikosasioiden käsittelyssä.

Työryhmän näkemys siitä, ettei nykyisiä pieniä ruotsinkielisiä käräjäoikeuksia ole syytä säilyttää, on perusteltu. Paitsi että kehittämisen peruslinjaus ei tältä osin toteutuisi, on syytä erityisesti painottaa sitä, että näin pienissä yksiköissä tuomarien ja henkilöstön ammattitaidon turvaaminen ja kehittäminen olisi vaikeampaa kuin suuremmissa yksiköissä. Tämä vähentäisi työn mielekkyyttä ja osaltaan vaarantaisi korkeatasoisen työvoiman saatavuuden. Jotta oikeusturva voisi toteutua yhtäläisesti asianosaisten kielestä riippumatta, on ratkaisevan tärkeää, että tuomioistuineläytöksen palveluksessa on kaikissa oikeusasteissa riittävästi sekä kielitaidon että muun ammattitaidon suhteen korkeatasoista tuomarikuntaa ja muuta henkilöstöä. Pienten erillisten yksiköiden säilyttäminen ei tue tätä. Ruotsinkielisten palvelujen turvaaminen sellaisten yksiköiden puitteissa, jotka ovat riittävän vahvoja ja ammatillisesti houkuttelevia, tarpeen mukaan osastoratkaisua käyttäen, edistää paremmin kielellisesti ja laadullisesti yhtäläisten oikeusturvan toteutumista. Näin ollen kannatettava on työryhmän esittämä vaihtoehto, jossa kaksikielisiin käräjäoikeuksiin voidaan perustaa vähemmistön kieltä työkielenään käyttävä osasto.

Tehtäessä tämänlaatuista perusteellista uudistusta on erityisesti huolehdittava siitä, että taloudellisten voimavarojen mahdollistama henkilöstön määrä jaetaan yksiköiden kesken niin, että se mahdollisimman hyvin vastaa todellisia tarpeita. Nykyisessä käräjäoikeusorganisaatiossa ja vallitsevien resurssinjakokäytäntöjen pohjalta henkilöstöresurssien oikea kohdentuminen ei välttämättä ole ollut turvattuna parhaalla mahdollisella tavalla.

Työryhmä on laskenut työvoiman tarvetta vain asioiden lukumäärän pohjalta. Asioiden laajuuteen ja vaikeusasteeseen liittyviä jutturakenteiden eroja ei ole otettu huomioon. Henkilöstön oikean mitoittamisen kannalta esimerkiksi pääkaupunkiseudun suurissa käräjäoikeuksissa on välttämätöntä ottaa huomioon, että asiat ovat niissä yleensä keskimäärin työlämpiä ja vaikeampia kuin useimmissa muissa maan käräjäoikeuksissa. Henkilöstön ja erityisesti tuomarien tarvetta ja jakautumista käräjäoikeuksien kesken ei pidäkään sen vuoksi ratkaista pelkästään asiamäärien pohjalta. Tältä osin työryhmän ehdotukset vaativat vielä lisäselvityksiä ja -valmistelua.

Oikeuslaitokseen kohdistuvat vaatimukset sekä toiminnan sisällön että taloudellisuuden ja tehokkuuden suhteen edellyttävät rakenneuudistuksen ripeää toteuttamista. Toisaalta uudistuksen toimintajärjestelyt tulevat vaatimaan suhteellisen pitkän ajan ennen kuin toiminnan keskittäminen täydessä laajuudessaan on mahdollista. Uudistuksen toimeenpanosta tulee siten vaiheittainen ja osin pitkälinenkin prosessi, ja täysi hyöty uudistuksesta saadaan vasta viiveellä. Uudistuksen käräjäoikeuksien henkilökunnalle aiheuttama epätietoisuus tulisi jäädä lyhytaikaiseksi ja päätökset käräjäoikeuksien määrästä ja tuomiopiireistä tulisi tehdä mahdollisimman pian. Voimaantulo olisi ajoitettava siihen yhteyteen, kun kiinteistöasiat siirretään pois käräjäoikeuksista. Uudistuksen toteuttaminen ja läpivieminen henkilöstön sekä toimintojen sujuvuuden kannalta parhaalla mahdollisella tavalla edellyttää vahvaa, suunnitelmallista ja ammattitaitoista panosta oikeusministeriöltä. Toimeenpanovaihe siihen väistämättä liittyvine ongelmineen ei saa jäädä liikaa paikallisten toimijoiden varaan ja vastuulle.

3.2 Suomen Tuomariliitto ry

Suomen Tuomariliitto katsoo, että ehdotus on monin paikoin toteuttamiskelpoisen.

Työryhmälle annetut reunaehdot ovat kuitenkin olleet varsin tiukat. Ehdotuksen yksityiskohdista on nähtävissä, ettei vaatimus 100.000 asukkaan väestöpohjasta tai 10 tuomarinvirasta ole kaikin osin realistinen. Maakuntarajat eivät saa olla este sille, että käräjäoikeusverkosto muodostetaan tuomioistuinten toiminnalliset ja alueelliset vaatimukset huomioon ottaen mahdollisimman tarkoitukseenmukaiseksi. Hankkeen toteutuksessa olisi syytä ottaa huomioon jo suunnitteilla olevat kunталиitokset ja maakuntarajojen muutoshankkeet.

Jatkovalmistelussa on ehdottoman tarpeellista ottaa paremmin huomioon paikalliset olosuhteet ja erityispiirteet. Yksiköitä ja henkilöstöä sekä näitä edustavia järjestöjä tulee jatkovalmistelussa huolellisesti kuulla ja kuunnella.

Ehdotetun suunnitelman toteuttaminen merkitsee siirtymäajan jälkeen monin paikoin sitä, että tuomioistuimen henkilökunta joutuu muuttamaan työpaikkansa perässä toiselle paikkakunnalle tai matkustamaan päivittäin töihin kohtuuttoman pitkiä matkoja. Samoin monilla paikkakunnilla matkat kansliapaikkakunnalta istuntopaikkakunnalle ovat huomattavan pitkiä. Tuomariliitto edellyttää ehdottomasti, että vähintäänkin henkilökunnan muuttokustannukset ja lisääntyvät työmatkakulut korvataan täysimääräisesti. Lisäksi tuomareiden ja muun henkilökunnan virka-ajan ulkopuolella tapahtuva lisääntyvä matkustaminen kotoa työpaikalle taikka kansliapaikkakunnalta istuntopaikkakunnalle sekä siellä oleskelu vapaa-aikana on kompensoitava.

Oikeusministeriö on tähän asti yksipuolisilla työnantajaratkaisuilla virkaehtosopimuksen voimassaoloaikana muuttanut laamannin virat ilman kompensatiota käräjätuomarin viroiksi. Samalla kuitenkin koko ajan aivan perustellusti edellytetään johtamisen parantamista. Tämä on käytännössä toteutettavissa suurentuvissa virastoissa vain siirtämällä johtamistehtäviä osastonjohtajina toimiville käräjätuomareille, mikä merkitsee aikaisemmin paremmin palkatun johtamistyön siirtämistä alemmin palkatulle henkilöstölle. Tuomariliiton alustavan laskelman mukaan tämä voi merkitä lyhyen siirtymäkauden jälkeen vuositasolla jopa 0,5 miljoonan euron palkanalennusta tuomareiden palkkapotissa (vertailuvuodet 2003 ja 2010). Muualla valtionhallinnossa on ymmärretty, että muutoksia läpivievän avainhenkilöstön palkkauksen tulee olla kannustavaa. Tähän asti toteutetuin tavoin etenevä vireillä oleva hanke sitä vastoin muodostuu vain epätoivoiseksi säästö- vaan ei kehittämishankkeeksi. Tällä on suora heikentävä vaikutus myös tuomareiden etenemismahdollisuuksiin, mikä puolestaan heikentää tuomarinuran houkuttelevuutta.

Hankkeen toteuttamiseen liittyy useita vaikeita kysymyksiä, joiden ratkaisemiseksi on välttämätöntä sopia pelisäännöistä. Muussa tapauksessa uudistuksen toimeenpano tulee epäonnistumaan. Muualla valtionhallinnossa on noudatettu periaatetta, että henkilöstöjärjestöt ovat mukana uudistuksen suunnittelussa ja toimeenpanossa. Muihin hankkeisiin on myös liitetty kannustava palkka- ja henkilöstöpolitiikka. Nyt esiintuodut puutteet tulevat johtamaan siihen, ettei ole edellytyksiä saada henkilöstöä sitoutumaan hankkeeseen.

Vaikka henkilökohtaisen asioinnin tarve käräjäoikeudessa todennäköisesti vähenee, käräjäoikeusverkoston rakenteessa on huomioitava maantieteelliset olosuhteet. Liian suuresta yksikkökoostakin voi olla haittaa käräjäoikeuden toiminnalle. Sen vuoksi asukaspohjaltaan huomattavan suurten yksikköjen keinotekoisesta perustamisesta tulisi pidättäytyä alueilla, joilla se ei ole väestötiheydestä johtuen välttämätöntä. Tuomarit pitävät sopivana vähimmäiskokona alle 10 tuomarin yksikköä. Myöskään tuomareiden erikoistuminen ei välttämättä riipu yksikön koosta ja tuomareiden lukumäärästä kuin siitä, miten erikoistuminen muutoin on järjestetty. Olennaisempaa kuin sitoutuminen ennalta määrättyyn teoreettiseen vähimmäiskokoon onkin toiminnallisten seikkojen huomioon ottaminen.

Nykyiset sivukansliat eivät toimi sellaisella tavalla kuin niitä perustettaessa on ajateltu. Ongelmana on, että ne mielletään pääkanslian kanssa tasavertaisiksi "täyden palvelun" käräjäoikeusyksiköiksi mutta tosiasiasa niiden henkilökunta kokee sivukanslian jäävän arvoltaan ja asemaltaan pääkansliaan nähden toissijaiseksi. Itsenäinen käräjäoikeus tulisi säilyttää niillä paikkakunnilla, joille mietinnössä ehdotetaan pysyvää sivukansliaa. Samalla voi olla tarpeen arvioida uudelleen näiden yksiköiden tuomiopiiriä.

Eräillä alueilla tuomiopiirit muodostuvat niin laajoiksi, että pitkistä välimatkoista voi arvioida syntyvän vakavia ongelmia sen jälkeen, kun ehdotuksen mukaan väliaikaisina sivukanslioina jatkavat käräjäoikeudet lopettavat toimintansa. Tällaisia ovat esimerkiksi Savonlinna, Varkaus, Nurmes, Raahe ja Kuusamo, joihin mietinnössä ehdotetaan vain istuntopaikan jättämistä.

Tuomioistuineläytöksen henkilöstörakenteen huomioon ottaen piakkoin eläkkeelle siirtyvän henkilökunnan kannalta on kohtuutonta, että he joutuisivat muuttamaan viimeisiksi virkavuosiin toiselle paikkakunnalle tai kulkemaan päivittäistä työmatkaa satoja kilometrejä. Tämän vuoksi olisi harkittava esimerkiksi sellaista siirtymäkauden ratkaisua, että tällaisille paikkakunnille perustettaisiin "miehitettyjä" istuntopaikkoja käräjäoikeuden palvelupisteiksi, joihin istuntopaikan ja haastemiesten toimitilojen lisäksi jäisivät työtilat paikkakunnalla pysyvästi asuville sellaisille tuomareille ja kansliahenkilökunnalle, joiden ei kohtuudella voi edellyttää muuttavan toisaalle tai joiden työmatka kotoa kansliapaikkakunnalle olisi kohtuuttoman pitkä. Ratkaisu olisi räätälöitävissä paikallisesti ja tarjoaisi myös mahdollisuuden sen perusteltuun arvioimiseen, olisiko tällaisella palvelupisteellä jossain tarvetta siirtymäkauden jälkeenkin. Se saattaisi edesauttaa myös asianajopalvelujen säilymistä paikkakunnalla. Järjestelystä koituvat kustannukset tuskin kokonaisuus huomioon ottaen muodostuisivat ratkaisevan suuriksi.

Käräjäoikeusverkoston kehittämällä isommiksi yksiköiksi saavutettaneen jonkin verran synergiaetua ja kustannussäästöä. Tilakysymyksistä johtuen pitkäksi muodostuvana siirtymäkautena uudistuksen toteuttaminen tulee kuitenkin syömään ylimääräisiä resursseja ja voimavaroja useana tulevana vuonna. Siirtymäkauden väliaikaisratkaisut pikemminkin tulevat haittaamaan tuomioistuinten toimintaa.

Tuomioistuinten vuokramenot ovat viime vuosina nousseet eikä niihin ole kehysbudjetin perusteissa myönnetty lisärahoitusta. Työryhmän esitys tulee vaikuttamaan merkittävästi kuluja nostavasti kol-

mesta syystä. Ensinnäkin tarvittavat rakennuskustannukset maksetaan usein pääomitettuina vuokrisa. Toiseksi toiminta siirtyy isommille paikkakunnille, joissa on korkeampi vuokrataso. Kolmanneksi toimintojen siirrot tuovat muutenkin valtion toimintoja vaille jääville paikkakunnille tyhjää tilaa, joista on maksettava vuokraa. Tämä kehitys tulee mahdollisesti yhdessä muiden seikkojen (esimerkiksi palvelukeskushankkeesta johtuvat päällekkäiset rakenteet) kanssa johtamaan hallinnon-alan rahoituskriisiin.

Hankkeen pitkä siirtymäaika, toimeenpanon vaatima työmäärä ja lisääntyvät tilakustannukset johtavat siihen, että hanke vaikuttaa vain viipeellä tuomioistuinten henkilöstömäärään ja rahoitustarpeeseen. Siirtymäajan jälkeenkin vielä uudistuksen hyötyjä vähentävät vuokratustannusten nousu, kasvaneet matkakulut istuntopaikoille, pidentyneet työmatkat, kasvavat asianajokulut jne.

Myös erikoistuminen ja toiminnan laadullinen kehittäminen edellyttävät aktiivisia toimenpiteitä eivätkä nekään tapahdu itsellään isossakaan yksikössä. Tämä edellyttää johtamisen kehittämistä ja sitä edistävien kannustimien käyttämistä. Myös muulle henkilökunnalle on tarjottava kannustimia uudistuksen tavoitteiden toteuttamiseksi ja vastikkeeksi muutoksen aiheuttamasta työolojen heikentymisestä. Käräjäoikeuksien toiminnallinen tehostaminen ja tuottavuuden parantaminen edellyttävät myös käräjäoikeudessa käsiteltävien asioiden ja menettelytapojen ennakkoluulotonta uudelleenarviointia lainsäädännöllisin muutoksin. Vasta sitä kautta on saatavissa hyötyä suurempiin yksikkökokoisiin siirtymisestä.

Lainkäytön ydinaluetta ovat suulliset oikeudenkäyntitilaisuudet. Pyrkimys suurempiin käräjäoikeusyksiköihin merkitsee ristiriitaa oikeuden saatavuuden periaatteen kanssa siitä näkökulmasta, kuinka kaukaa ja millaisin kustannuksin on kohtuullista velvoittaa asiaan osallisia ja heidän avustajiaan ja todistajia saapumaan tuohon oikeudenkäyntitilaisuuteen. Käräjäoikeuksien keskittyminen suurempiin asutuskeskuksiin todennäköisesti johtaa myös lainopillisten asiantuntijapalvelujen keskittymiseen tuomioistuinpaikkakunnille, mikä sekkin osaltaan vaikeuttaa oikeuden saatavuutta harvaan asutuilla seuduilla ja lisää yhteiskunnan yleistä keskittymistä.

Tuomiovalta on pakkovaltaa. Tuomioistuimissa asioimisen ja oikeudenkäyntien on voitava tapahtua arvovaltaisessa ympäristössä, jossa asiaan osallisten, todistajien ja tuomioistuimen henkilökunnan turvallisuudesta voidaan riittävästi huolehtia. Poliisin sijoittumisella ja miehityksellä on korostetun suuri merkitys käräjäoikeuksien toiminnan kannalta, sillä käräjäoikeuksilla ei yleensä ole lainkaan omaa turvallisuudesta huolehtivaa henkilökuntaa. Lisäksi poliisin virka-apua tarvitaan oikeuteen tuotavaksi määrättyjen noudoissa ja vankilasta tulevien vartioinnissa. Istuntosalin on oltava varustettu asianmukaisin äänityslaittein, tietokonepäättein, audiovisuaalisin laittein ja tulevaisuudessa todennäköisesti myös puhelin- tai videoneuvottelun vaatimin laittein.

Arvioihin ratkaisija- ja käsittelijätyövoiman tarpeesta tulee suhtautua varovasti. Erityisesti arviot tuomarin laajoja riita-asioita ja rikosasioita koskevasta ratkaisukapasiteetista eivät ole realistisia.

Kirjaamisasioiden siirtäminen käräjäoikeuksista Maanmittauslaitokseen koskeva hanke tulee tapahtua samanaikaisesti käräjäoikeusuudistuksen kanssa. KIRSU-projektille suunnitellusta varsin tiukasta aikataulusta on tarvittaessa luovuttava.

Valmistelussa on selvitettävä uudistuksen vaikutus hovioikeuksien tuomiopiirijakoon. Uudistuksen läpiviemiseksi on järjestettävä tarpeellinen johdon koulutus sekä tarvittava asiantunteva konsulttiapu ja henkilöstön tukitoimet. Ellei henkilöstö saa osallistua asioiden valmisteluun valtionhallinnossa noudatetun käytännön mukaisesti ja ellei uudistukseen sisällytetä sen aiheuttamia haittoja kompensoivaa ja sen toteuttamiseen kannustavaa palkkapolitiikkaa, Tuomariliitto tulee suositte-

lemaan jäsenistölleen pidättäytymistä kaikista vapaaehtoisuutta vaativista uudistuksen toimeenpanoon liittyvistä toimista.

3.3 Julkiset oikeusavustajat ry, Suomen Oikeusapulakimiehet ry ja Suomen Asianajajaliitto

Julkiset oikeusavustajat ry kannattaa pääasiallisesti työryhmän ehdotusta.

Toimeenpanossa on otettava kuitenkin huomioon yksilöihin liittyvät vaikutukset. Viraston suuri koko saattaa myös heikentää palvelun tasoa ja saatavuutta ja asettaa haasteita työnjohdolle, työilmapiirille ja työssä jaksamiselle. Tehokkuuden ja tuottavuuden yhteiskunnassa pehmeämmät ihmisyyteen ja inhimillisyyteen liittyvät arvot painavatkin vaakakupissa nykyisin taloudellisia arvoja enemmän.

Suomen Oikeusapulakimiehet ry katsoo, että käräjäoikeuden istuntokäsittelyjen tehokkuus, laatu ja oikeudenmukaisuus eivät ole riippuvaisia käräjäoikeuden koosta. Suomen Oikeusapulakimiehet ry:llä ei ole huomautettavaa työryhmän esityksestä, mikäli käräjäoikeuksien määrän vähentäminen ja isompien käräjäoikeusyksiköiden perustaminen katsotaan tarkoituksenmukaisesti työryhmän esittämistä syistä.

Käräjäoikeuksien pää- ja sivukanslioiden toiminnan osalta Suomen Oikeusapulakimiehet ry yhtyy Suomen Tuomariliitto ry:n edustajan eriävään mielipiteeseen. Vaarana on, että asianajopalvelut vähenevät käräjäoikeuspaikkakuntien vähenemisen myötä. Käytännössä lakiasiantomistoilla on asianajotoimistoja paremmat edellytykset asianajopalvelujen tarjoamiseen myös sellaisilla paikkakunnilla, joissa ei toimi käräjäoikeutta ja joissa asukasmäärä on vähäisempi. Lakiasiantomistojen toiminta on joustavampaa ja voidaan yhdistää asianajotoimintaa sivuaviin liiketoimintamuotoihin esim. tilitoimisto-toimintaan.

Käräjäoikeuksien määrän ja istuntopaikkojen määrän vähenemisen seurauksena avustajien matkat oikeuden istuntoihin tulevat pitenemään. Tämä on otettava huomioon oikeusapulain tarkistamisesityksissä. Avustajien matkakulujen ja matka-ajan palkkion korvaamisessa oikeusapuasioissa sekä rikosoikeudenkäyntilain mukaisten avustajien ja puolustajien kohdalla on tärkeää päästä selkeään ja yhdenmukaiseen sääntelyyn.

Jotta tiedoksiannot voidaan toimittaa edelleenkin joutuisasti ja tehokkaasti, haastemiehiä olisi oltava käräjäoikeuden toimialueella myös sellaisilla paikkakunnilla, joissa ei ole käräjäoikeutta tai sen sivukansliaa. Haastemiesten toimipaikkaverkosto on pysyttävä tiheänä, jolloin olisi harkittava myös sivutoimisia haastemiehiä sellaisille paikkakunnille, joissa ei olisi riittävästi tehtäviä päätoimiselle haastemiehelle.

Suomen Asianajajaliitto pitää työryhmän mietinnössä esitettyjä perusteluja pääosin oikeina

Mikäli alioikeudesta hovioikeuteen tapahtuvan muutoksenhaun suhteen asetetaan tulevaisuudessa rajoituksia, alioikeuksien ratkaisutoiminnan ja tuomioiden laadun kehittämistä nykyisestään on samassa yhteydessä huolehdittava, jos nykyistä useampi asia jää alioikeuden tuomion varaan.

Koska juttujen ratkaisukokoonpanoja tulee vahvistaa esimerkiksi lisäämällä riita-asioissa ns. kolmen tuomarin käsittelyjen määrää nykyisestä, isommat yksiköt ovat tästäkin syystä tarpeen. Myös asioiden jakautuminen tasaisesti eri tuomioistuinten kesken on varsinkin kasvukeskusten ulkopuolella ollut jossain määrin ongelmallista. Pienet yksiköt ovat myös olleet erityisen haavoittuvia.

Tuomareiden lukumäärä tulevissa yksiköissä ei tuottavuusohjelman myötä saisi laskea asetettujen tavoitteiden kannalta liian pieneksi.

Tuomioistuineläytöksen asiakkaiden, yksityishenkilöiden ja yritysten, kannalta on oikeusturvan kannalta haitallista, että niillä paikkakunnilla, joilta tuomioistuimen kanslia poistuisi, myös asianajopalveluiden tarjonnan edellytykset pienenevät useissa tapauksissa ratkaisevasti. Merkittävä osa yksityisasiakkaista ei ole oikeusavun piirissä ja toisaalta esimerkiksi riitatilanteissa oikeusapu-toimisto voi avustaa vain toista asian osapuolta. Yritysten kannalta tilanne on luonnollisesti vielä ongelmallisempi. Oikeudenkäyntikustannukset kohoavat huomattavasti, koska pitkät oikeudenkäyntimatkat osallisten ja todistajien ajanhukkakustannuksineen nostavat yksittäisen riita-asian osapuolen kuluja entisestään jo nykyisinkin kalliissa oikeudenkäynnissä.

Suomen Asianajajaliitto kannattaa Sakari Laukkasen eriävässä mielipiteessään esittämien sivukanslioiden säilyttämistä. Erityisesti tulisi harkita Hyvinkään ja Riihimäen käräjäoikeuksien lakkauttamisen tarpeellisuutta, Kokkolan säilyttämistä tai yhdistämistä Pietarsaaren kanssa kieliolojen perusteella ja Kemi-Tornion käräjäoikeuden säilyttämistä.

Uudistuksen johdosta asianajajien matkustusajat toimiston sijaintipaikkakunnalta oikeuden istuntopaikkakunnalle tulevat huomattavasti lisääntymään. Kun oikeusapulainsäädännön muutostarpeita valmistellut työryhmä on esittänyt (työryhmämietintö 2007:4) matkustamiseen yhden tunnin oma-vastuuta, on tämä rajoitus otettava uudelleen pohdittavaksi käräjäoikeusverkoston kehittämistä toteutettaessa.

3.4 Syyttäjät ja Suomen Poliisijärjestöjen liitto ry

Suomen Kihlakunnanvoudit ry kannattaa käräjäoikeuksien yksikkökojen suurentamista.

Valtakunnansyyttäjävirsto katsoo, ettei sillä ole työryhmän ehdotuksen pääpiirteisiin huomautettavaa.

Sivukanslioita tulisi kuitenkin perustaa mahdollisimman vähän ja niistä tulisi pidemmällä tähtäimellä kokonaan luopua. Sotilasrikosasioiden ja merioikeusasioiden oikeuspaikkoihin ei ole syyttäjäntoimenkannalta olennaista merkitystä. Mikäli Raaseporissa nyt käsitellyt sotilasrikosasiat käsitellään jatkossa Lohjan Tammisaaren istuntopaikalla, olisi syyttäjänä Länsi-Uudenmaan syyttäjänviraston syyttäjä kuten nykyisinkin. Samoin mikäli Kotkan käräjäoikeuden sotilasrikosasiat käsitellään jatkossa Kouvolan käräjäoikeuden Kotkan istuntopaikalla. Helsingin käräjäoikeus voisi jatkossa olla riittävä käsittelypaikka sekä Helsingin että Kouvolan hovioikeuspiirin merioikeusasioille.

Suomen Syyttäjäyhdistys ry katsoo, että paikallissyyttäjän kannalta merkittävimmät, jatkuvaa yhteydenpitoa vaativat viranomaiskontaktit, ovat esitutkintaa suorittava poliisi sekä käräjäoikeus. Käräjäoikeuksissa käsiteltäviä juttuja koskevien järjestelyjen kannalta on hyödyksi, jos laamanin/käräjätuomarien virantoimituspaikat ja syyttäjien virantoimituspaikat ovat maantieteellisesti lähellä toisiaan. Syyttäjien kannalta olisi tärkeää, etteivät nykyisinkin varsin pitkät käräjämatkat entisestään kasvaisi. Syyttäjän töiden järjestelyn kannalta ei ole kovin suurta eroa, onko kyseessä pää- vai sivukanslia.

Käräjäoikeusverkostoa uudistettaessa olisi sekä käräjäoikeuksien että syyttäjien töiden järjestelyjen kannalta tärkeää ottaa huomioon syyttäjälaitoksessa jo tehty järjestelyt. Syyttäjälaitoksessa tehtävissä järjestelyissä taas pitää huomioida tuomioistuini- ja poliisilaitosverkostoa koskevat ratkaisut.

Syyttäjien virantoimituspaikkoja on noin 60 paikkakunnalla. Syyttäjien työn kannalta ei ole kovin tarkoituksenmukaista, että istuntoja nykyisin järjestetään yli sadalla paikkakunnalla. Esitutkintaa suorittava poliisi työskentelee lähes kaikilla nykyisillä istuntopaikkakunnilla, jolloin esitutkinnan suuntaamiseen tai rajoittamiseen liittyviä syyttäjä-/poliisi-keskusteluja voidaan usein järjestää istuntopäivinä.

Vastaajien paikalle saaminen on helpointa mahdollisimman lähellä kotipaikkaa. Kuitenkin poissaolokäsittelyjen ja kirjallisen menettelyn lisääntyminen helpottaa tätä tilannetta. Asianomistajien ja todistajien ajankäytön kannalta lienee melko vaikea arvioida, olisiko istuntojen keskittäminen aiempaa harvemmille paikkakunnille järkevää vai ei. Syyttäjän työn kannalta ei ole tarvetta yli sadan istuntopaikkakunnan verkoston ylläpitämiseen. Noin 90 %:ssa esitetyistä istuntopaikkojen lakkauttamisista tilanne on se, että istuntopaikkojen lakkauttamiset merkitsisivät paikallissyyttäjille käräjämatojen lyhenemistä. Muutama istuntopaikan lakkauttamisesta näyttäisi aiheuttavan syyttäjän käräjämatojen pitenemistä.

Lakkautettavaksi esitettyjen istuntopaikkojen joukossa on 6 sellaista paikkakuntaa, joilla tällä hetkellä sijaitsee syyttäjän paikallistoimisto ja syyttäjien virantoimituspaikkoja. Näissä muutamassa tilanteessa tulisi varmistaa, että ratkaisut ovat yhteensopivia syyttäjälaitoksessa ja poliisin paikallishallinnossa tehtävien ratkaisujen kanssa niin, että istuntopaikka yleensä säilyisi niillä paikkakunnilla, joissa paikallissyyttäjillä ja esitutkintaa suorittavalla poliisilla jatkossakin tulee sijaitsemaan virantoimituspaikkoja.

Siinä tilanteessa, jos 25 käräjäoikeuden verkostoon päätettäisiin siirtyä, tuntuvat pääkanslian paikkakunnat oikein valituilta. Ylivieskan-Raahen osalta voi kysyä perusteita Ylivieskan valinnalle.

Esitetyt istuntopaikkakunnat tuntuvat pääosin perustelluilta säilyttää istuntopaikkoina. Ilmeisesti etäisyys on ollut pääkriteeri, kun esim. Hyvinkään tai Riihimäen kokoiselta paikkakunnalta on esitetty lakkautettavaksi pääkanslian lisäksi istuntopaikka samalla kun monella selvästi pienemmällä paikkakunnalla istuntopaikka on esitetty säilytettävän.

Pitkät käräjä- ja hovioikeusmatkat aiheuttavat virkamiehille runsaasti työmatkailua sekä valtion virastoissa noudatettavina aukioloaikoina että aukioloaikojen ulkopuolella. Henkilökunnalla tulisi olla oikeus tarkoituksenmukaiseen, työn ja vapaa-ajan kannalta tehokkaaseen matkustamiseen.

Suomen Poliisijärjestöjen liitto ry pitää työryhmämietinnön perustavoitteita ja siihen sisältyviä keskeisiä ehdotuksia lähtökohtaisesti perusteltuina ja oikeansuuntaisina.

Ennen uudistuksen toteuttamista tulisi kuitenkin perusteellisesti selvittää uudistuksen tarkoituksenmukaisuus; uudistuksen taustalla tulee olla todellinen muutostarve. Toimintojen tehostaminen hallinnollisista ja taloudellisista syistä ei saa muodostua itsetarkoitukseksi. Organisaatiomuutosten käynnistämisen vaiheessa on keskeistä huolehtia riittävästä resursseista, jotta muutokset saadaan toteutettua onnistuneesti. Henkilöstöresurssien tulee olla asetettujen tehtävien mukaiset. Jo nyt oikeuslaitoksen resurssit ovat riittämättömät.

Kehittämishankkeiden yhteydessä tulee huomioida vakavasti myös työntekijöiden työssä jaksaminen. Työn vaativuustaso ja työtahti kasvaa jatkuvasti. Henkilöstövaikutuksia on lähestytty pelkätään tarvittavan henkilöstömäärän näkökulmasta. Muita henkilöstövaikutuksia ei ole arvioitu juuri lainkaan. Arviotavaksi tulee muun muassa muutosten vaikutus työtehtäviin ja niiden vaativuuteen sekä sitä kautta ansiotasoon. Edelleen tulee selvittää työpaikkojen pysyvyys yleensä sekä virkapaikkojen siirrot; useat työntekijät ovat perheellisiä, mikä omalta osaltaan aiheuttaa ongelmia siirty-

miselle. Myös muutoksen vaikutukset työmatkojen pituuteen tulee selvittää. Siirrot toiselle työssäkäyntialueelle tulee aina perustua vapaaehtoisuuteen.

Henkilöstön määrän lisäksi tulee siten huomioida myös henkilöstön ammattitaidon kehittämisen kannalta tarpeellisen lisäkoulutustarpeen kartoitus, suunnittelu ja asianmukainen toteuttaminen. Henkilöstön osalta on sovittava, miten heitä muutoksen yhteydessä kohdellaan. Huomiota tulisi kiinnittää johtamiseen ja toiminnan kehittämiseen liittyviin ongelmiin. Sivutoimipisteet eivät saa jäädä päätoimipaikasta irrallisiksi yksiköiksi. Toimipisteiden välinen vuorovaikutus ja yhteistyö tulee varmistaa siten, että syntyy aidosti toimiva kokonaisuus. Erityisesti tulee kiinnittää huomiota sivutoimipisteiden henkilöstön hyvinvointiin ja työturvallisuuteen.

3.5 Suomen Lautamiehet ry ja Suomen Haastemiehet ry

Suomen Lautamiehet ry yhtyy työryhmämietinnössä esitettyihin eriäviin mielipiteisiin.

Keskittäminen suuriin yksiköihin lisää palveluiden saatavuuden etäisyyksiä ja matka- ja majoituskuluja. Vaarana on myös asianosaisten ja todistajien lisääntyvät poissaolot. Keskittämisen sijasta tulisi kehittää erikoistuneiden asiantuntijatuomareiden verkostoa. Kehittämishankkeilla ei saa vaarantaa kansalaisten oikeuslaitosta koskevien palveluiden yhdenvertaista saatavuutta.

Suomen Haastemiehet ry katsoo, että pidentyneet etäisyydet vähentävät asiakkaiden mahdollisuutta asioida henkilökohtaisesti käräjäoikeudessa.

Haastemiesten kohdalla kasvavat etäisyydet merkitsevät kilometrikorvauksina maksettavien kustannusten ja haastemiehille maksettavien päivärahojen määrän kasvua. Pidentyvien matkojen johdosta tehokkuus laskee. Mahdollisten sivutoimipisteiden osalta kustannuksia nostaa käräjäoikeuden pääpaikalta tulevan sijaisen oikeus virkamatkasta johtuviin korvauksiin.

Vaarana on istuntojen peruuntumisia entistä enemmän asianosaisten poissaolojen vuoksi ja matkakäräjistä seuraa lisäkustannuksia. Henkilökohtaisen kontaktin puuttuminen vähentää informaatiota sivukanslian ja pääkanslian välillä. Asiakirjaliikenne hidastuu, kun posti kulkee pääasiassa pääkanslian kautta. Asiakkaiden mahdollisuus saada tiedoksiannon etenemisestä informaatiota ja yhteistyö sidosryhmien kanssa vaikeutuu.

Haastemiehillä tulisi olla toimipiste vähintäänkin tulevissa sivukanslioissa sekä istuntopaikoissa. Toimipisteessä tulee olla toimivat ATK-laitteet ja tietoliikenneyhteydet käräjäoikeuden sekä muihin nyt käytössä olevien tiedostojen välisen liikenteen hoitamiseksi. Monet haastemiehet ratkaisevat summaarisia asioita, jonka myötä kuva tuomioistuimen toiminnasta ja työtavoista selkenee. Tätä näkemystä tarvitaan tiedoksiantotehtävissä neuvottaessa asiakasta prosessin kulusta. Myös työn mielekkyys paranee. Mikäli työajasta suurin osa kuluu matkoihin, syrjäytyy haastemies käräjäoikeuden muusta toiminnasta ja henkilökunnasta ja liikenneonnettomuuksien vaara kasvaa. Erityisesti sivukanslioissa on pelättävissä kehityksen johtavan syrjäytymiseen.

3.6 Suomen Kuntaliitto

Suomen Kuntaliitto katsoo, että uudistusta toteutettaessa on otettava huomioon maantieteelliset etäisyydet, liikenneyhteydet sekä käräjäoikeuksien arvioidut asia- ja asiakasmäärät. Valtion-

hallinnon tuottavuusohjelman mukaiset vähennystavoitteet eivät ole riittäviä perusteita toiminnalle, jotka saattavat etukäteen ennakoimattomalla tavalla vaikuttaa ihmisten käsitykseen siitä, ettei heidän oikeuksien toteuttamisen edellytyksiä kohtuullisin kustannuksin ole uudistukseen pyrittäessä riittävästi otettu huomioon. Tämä saattaa omalta osaltaan heikentää ihmisten kokemaa luottamusta oikeuslaitoksen toimintaa kohtaan

3.7 Suomen Lakimiesliitto

Suomen Lakimiesliitto katsoo, että työryhmän tavoitteet ovat kannatettavia.

Työryhmämietinnössä on käsitelty käräjäoikeusverkoston kehittämistä lähinnä tuomioistuinten oman työskentelyn, syyttäjien, poliisiorganisaation, valtion oikeusaputoimistojen ja muun hallinnon kannalta. Käräjäoikeuksien lukumäärän pienentäminen ja yksikkökoon kasvattaminen, on vaikutuksiltaan niin laaja-alainen, että sen osalta olisi tullut huolehtia eri intressipiirien kattavammasta kuulemisesta. Jatkovalmistelussa on otettava enemmän huomioon myös asiakkaiden näkökulmaa uudistukseen, maantieteellisiin ja paikallisiin erityispiirteisiin ja olosuhteisiin sekä erityisesti tuomiopiirijärjestelyjen kansalaisten oikeusturvalle aiheuttamiin seurauksiin. Tuomioistuinlaitoksen asiakkaiden eli kansalaisten uudistuksesta saaman hyödyn tulee olla suurempi kuin heille yhdistämisistä aiheutuvat haitat. Itä- ja Pohjois-Suomessa asianosaisten pitkät matkat voivat pahimmillaan tosiasiaa muodostaa esteen oikeuden toteutumiseksi ja saatavuudelle.

Jatkossa on myös selvitettävä uudistuksen vaikutus hovioikeuksien tuomiopiirijakoon ja varattava riittävät resurssit, jotta mahdolliset muutokset voidaan toteuttaa. Käräjäoikeuksien keskittäminen ei saa muodostua Valtionhallinnon säästötavoitteiden välineeksi.

Suuremmat yksiköt aiheuttavat vaatimuksia johtamiselle ja siihen liittyvien kykyjen ja valmiuksien parantamiselle. Näihin toimenpiteisiin tulee varata uudistuksen yhteydessä heti sen alkuvaiheessa riittävät resurssit ja tehtävä kattavat, selkeät suunnitelmat siitä, miten tuomareiden ammatillinen jatkokoulutus toteutetaan. Koulutus, erikoistuminen ja muut toimenpiteet on toteutettava siten, että ne palvelevat parhaalla mahdollisella tavalla sekä suurten asutuskeskusten että maakuntien käräjäoikeuksia, joissa asiakkaiden tarpeet ja juttujen sisältö voivat poiketa merkittävästi toisistaan. Keskustelu siitä, mitä erikoistumisella tarkoitetaan, miten se on käräjäoikeuksissa tarkoitus toteuttaa ja miten se vaikuttaa palkkaukseen on vielä kokonaisuudessaan käymättä. Kun kyseinen keskustelu lähitulevaisuudessa käydään, on sen oltava perusteellinen ja siihen on otettava työntekijöiden edustajat alusta asti mukaan.

Käräjäoikeuksien keskittämisestä seuraa, että tuomarit, syyttäjät, oikeusavustajat ja asianajajat joutuvat matkustamaan entistä enemmän, mikä aiheuttaa valtion maksettaviksi tulevien matkustus- ja kustannusten kasvua. Tästä johtuen on varmistuttava siitä, että oikeusministeriön hallinnonalalla turvataan riittävät resurssit myös sen takaamiseksi, että normaalit, virkamiehille maksettavat matkakulukorvaukset toteutuvat myös oikeuslaitoksen piirissä työskentelevien osalta täysimääräisinä sekä virka-aikana että virka-ajan ulkopuolella tapahtuvasta matkustamisesta. Uuden käräjäoikeusverkoston voimassa ollessa matkustamisen istuntopaikoille täytyy voida tapahtua työajan käytön kannalta tehokkaalla ja vapaa-ajan menetystä minimoivalla tavalla. Lakimiesliitto nostaa varoittavana esimerkkinä esiin syyttäjälaitoksen organisaatiouudistusta seuranneet tapahtumat, joissa paikallisratkaisulla on yritetty pakottaa virkamiehiä epätarkoituksenmukaisiin, aikaa vieviin matkustustapoihin.

Yksittäisen käräjäoikeuden toiminta tulisi keskittää yhteen toimipaikkaan. Sivukanslioiden toiminnan käytännön organisoimisessa on lukuisia ongelmia ja riskejä eikä sivukansliajärjestelmä ole pitkällä tähtäimellä kestävä ratkaisu. Käräjäoikeuden työntekijöillä on oikeus hyvään johtoon, mihin kuuluu muun muassa se, että yksikön päällikkö työskentelee mahdollisimman lähellä alaisiaan. Vaarana on myös, että sivukansliat joutuvat käräjäoikeuden toimintaa kehitettäessä niin sanotusti lapsipuolen asemaan.

Työryhmän toimeksiannossa käräjäoikeuksien maksimilukumääräksi on asetettu 30. Mikäli Tammisaarella, Kotkassa, Iisalmissa, Kemissä ja Kokkolassa toimisi kussakin itsenäinen käräjäoikeutensa, pestyttäisiin vielä työryhmän toimeksiannon mukaisen maksimimäärän asettamissa rajoissa. Tavoitteita tuomareiden ammattitaidon kehittämiseksi pystyttäisiin varmasti toteuttamaan tehokkailla yhteistyöjärjestelyillä maantieteellisesti lähellä toisiaan sijaitsevien käräjäoikeuksien kesken.

Työryhmämietinnössä mainittu notaaripaikkojen lukumäärän mahdollinen vähentäminen viidessä vuodessa 40 %:lla ei ole järkevä ratkaisu pohdittaessa käräjäoikeuksien kilpailukykyä nuorten, kyvykkäiden lakimiesten työnantajana. Lakimiesliitto edellyttää, että tämän käräjäoikeusverkostouudistuksen yhteydessä ei oteta millään tavalla kantaa notaarien lukumäärään ja kaikki notaarien määrän edelleen vähentämiseen viittaavat luvut on poistettava mietinnöstä, jotta Lakimiesliitto voi sen hyväksyä.

Käräjäoikeusverkoston rakenneuudistuksella on merkittävä vaikutus oikeudellisten neuvontapalvelujen alueelliseen saatavuuteen. Käräjäoikeuksien keskittämisen seurauksena siirtävät asianajotoimistot toimintansa nykyisiltä käräjäoikeuspaikkakunnilta yhdistyvien käräjäoikeuksien kansliapaikkakunnille. Pienillä paikkakunnilla asianajotoimistot ovat tyypillisesti yhden tai kahden asianajajan toimistoja, jotka antavat toimeentulon asianajajille itselleen. Niistä ei ole merkittäväksi liiketoiminnaksi eikä suuremmilla toimistoilla näin ollen ole kiinnostusta perustaa alueille sivutoimistoja. Pienillä toimistoilla puolestaan ei ole resursseja sivutoimistojen perustamiselle. Samaan aikaan suurten ikäluokkien eläköitymisen myötä Suomesta on katoamassa suuri joukko pieniä maakunnallisia asianajotoimistoja, joille ei löydy jatkajaa. Käräjäoikeusverkoston keskittäminen mitä todennäköisimmin vain kiihdyttää myös asianajopalveluiden keskittymiskehitystä Suomessa.

Valtion oikeusaputoimistoverkoston suhteellinen tiheys ei riitä kansalaisten oikeusturvapalveluiden takaamiseksi Suomessa. Merkittävä osa oikeudellisista asioista edellyttää oikeudellista neuvontaa kahdelle vastakkaiselle osapuolelle. Esteellisyysäännöksiä vaarantamatta paikallinen oikeusaputoimisto voi tällöin tarjota palvelujaan vain toiselle osapuolelle. Mikäli alueella ei ole saatavissa muita asianajopalveluita, vaarantaa tämä kansalaisten tasavertaiset mahdollisuudet saada oikeudellista neuvontaa asiaansa. Käräjäoikeusverkostoa kehitettäessä tulee oikeudellisen neuvonta- ja asiamiespalveluiden turvaaminen kansalaisille ottaa tarkemmin huomioon.

3.8 Valtiovarainministeriö

Valtiovarainministeriö kannattaa työryhmän ehdotusta.

Käräjäoikeusverkoston kehittämisessä tulee ottaa kokonaisvaltaisesti huomioon muut käräjäoikeuksien rakenneuudistukseen ja niiden tulevaan toimintaa vaikuttavat kehittämishankkeet kuten kiinteistöjen kirjaamisasioiden siirto Maanmittauslaitokselle ja riidattomien velkomusasioiden

kehittämistoimet. Tämä on tärkeää tarvittavien voimavarojen arvioimiseksi ja oikeaksi kohdentamiseksi sekä tuottavuushyötyjen saavuttamiseksi.

Valtiovarainministeriö(Valtion aluejakoneuvottelukunta) pitää työryhmän ehdotusta nykyiseen maakuntajakoon nähden hyvänä. Pyhtään kunnan osalta ehdotuksen ero maakunta- ja kihlakuntajakoihin on perusteltu riittävästi.

Ylivieskan käräjäoikeuden toimialueen epäyhtenevyys maakuntajakoon on merkittävä. Lisäksi ehdotettu käräjäoikeuspiiri eroaa kaikista muista kyseisen alueen aluejaoista. Olisikin syytä harkita ennen päätöksentekoa muita vaihtoehtoja, joita työryhmän mietinnössä oli esillä. Ehdotuksen epäyhtenevyudet kihlakuntajakoon eivät ole kovin merkittäviä. Kihlakuntajaon merkitys on vähentynyt, kun poliisiin, syyttäjätöimen, ulosoton ja maistraattien toimialueet muodostuvat lähes aina useammasta kuin yhdestä kihlakunnasta. Ehdotetussa jaossa on eroavaisuuksia syyttäjälaitoksen aluejakoon, joista osa johtuu syyttäjälaitoksen maakuntarajat rikkovista alueista ja osa ehdotuksen maakuntarajan rikkovasta käräjäoikeuspiiristä. Koska ALKU- ja PARAS-hankkeiden seurauksena alue- ja paikallistason aluejaot tulevat muuttumaan, tulisi yleisesti olla valmiutta tehdä tarkistuksia valtion hallinnon aluejakoihin niiden yhtenäistämiseksi uudessa tilanteessa.

4 YKSITYISKOHTAISET KANNANOTOT KÄRÄJÄOIKEUSPIIREITTÄIN

4.1 Ahvenanmaan käräjäoikeus

Ahvenanmaan lääninhallitus on pitää tärkeänä että kaksikielisissä käräjäoikeuksissa turvataan ruotsinkielinen palvelu kaikilla tasoilla. Parempi vaihtoehto olisi säilyttää pieniä ruotsinkielisiä käräjäoikeuksia kuin perustaa ruotsinkielisiä osastoja.

Ahvenanmaan käräjäoikeus katsoo, että Ahvenanmaan osalta ratkaisu on tarkoituksenmukainen.

Ratkaisumääriä laskettaessa yrityssaneeraus- ja ulosottoasiat tulisi rinnastaa laajoihin riita-asioihin. Lisäksi asiamäärät ovat edelleen kasvaneet. Ahvenanmaan käräjäoikeus käsittelee myös ulosottovallituksia. Käräjäoikeus tarvitsee myös uudet tilat. Henkilöresurssit on mietinnössä alimitoitettu ja laskelmissa on otettava huomioon hallinto-oikeuden vaatimat resurssit, joka toimii käräjäoikeuden yhteydessä.

4.2 Espoon käräjäoikeus

Espoon käräjäoikeudella ei oman tuomiopiirinsä osalta ole lausuttavaa.

Käräjäoikeuksien toiminta tulisi pyrkiä keskittämään yhteen toimipaikkaan ja välttää sivukanslioiden perustamista. Resurssitarpeet on pyrittävä arvioimaan niin, että ne mahdollisimman hyvin vastaavat kunkin käräjäoikeuden todellista työmäärää ottaen huomioon vahvennettujen

kokoonpanojen käytön vaatimat resurssit ja jatkuvan kouluttautumisen tarve. Työryhmän ehdotusta ei voida ottaa resurssitarpeen arvioinnin pohjaksi. Laskennallinen tuomaritarve laamannin lisäksi on vähintään 23. Laskennallisilla perusteilla notaareiden määrään ei tulisi puuttua, vaan odottaa tuomioistuinharjoittelun kehittämistä koskevan työryhmän ehdotuksia.

Ratkaisukapasiteetin laskentaperusteet johtavat kireään työtilanteeseen. Hallintoon tarvittava 12 %:n henkilöstömäärä on laskettava käräjäoikeuden koko henkilöstömäärästä. Käräjäoikeuden nykyisen tilanteen perusteella työryhmän laskentaperusteita käyttäen käräjäsihteereitä tarvitaan rikosasioissa 14 sekä riita- ja hakemusasioissa 9. Tuomarimäärän lisääntyessä, lisääntyy vastaavasti käräjäsihteereiden tarve. Laskennallinen henkilöstötarve on siten vuoden 2006 asiamäärillä sekä lainkäyttöhenkilökunnan määrällä noin 38 henkilöä lisättynä vielä sovellusyhdyshenkilön ja muiden atk-tehtävien ja koulutustehtävien perusteella 2 henkilöllä. Tässä määrässä ei ole otettu huomioon kirjaamisasioita käsittelevää kansliahenkilöstöä

Kielellisten oikeuksien turvaamisen osalta työryhmän ehdotus on sinänsä perusteltu. Työryhmä ei ole mietinnössään käsitellyt sitä vaihtoehtoa, että varattaisiin riittävät määrärahat, joilla mahdollistettaisiin jatkuva ruotsin kielen koulutus.

4.3 Helsingin käräjäoikeus

Helsingin käräjäoikeus pitää työryhmän tavoitteita kannatettavina.

Käräjäoikeuksien tuomiopiirejä muodostettaessa lähtökohtana tulee olla käräjäoikeuksien toimivuus. Lisäksi käräjäoikeuden tuomiopiirin tulisi olisi yhteneväinen poliisipiirin, syyttäjänviraston ja ulosottoviraston toimialueen kanssa. Vasta toimivan, käräjäoikeuden asiakkaiden tarpeista lähtevän käräjäoikeusverkoston luomisen jälkeen voidaan arvioida, onko tarvetta tehdä muutoksia hovi-oikeusverkostoon.

Arviot henkilöstömääristä ovat Helsingin käräjäoikeuden osalta virheelliset. Ehdotuksen mukaiset resurssilaskelmat voivat yleensäkin olla vain suuntaa antavia arvioitaessa tuomioistuimen työskentelyä. Tuomioistuimelle ei voida asettaa velvollisuutta ratkaista tietty määrä asioita tietyllä tavalla tietyssä ajassa. Käräjäoikeus yhtyy työryhmän arvioon haastemiesten tarpeesta.

Luetellut sinänsä hyväksyttävät perusteet ja käräjäoikeusverkoston uudistamisen tavoitteet ovat ristiriidassa ehdotuksen resurssilaskelmien kanssa. Käräjäoikeusverkoston kehittämisen tavoitteena tulee olla käräjäoikeuksien tason, osaamisen nostaminen. Jos säästöjä syntyy, ne on käytettävä tähän tarkoitukseen. Ehdotuksessa ei ole otettu lainkaan huomioon esimerkiksi käräjäoikeuksien kilpailukyyn ja tuomareiden erikoistumisen edellyttämää koulutustarvetta, käräjäoikeuksien laatu-hankkeita taikka oikeusministeriön hallinnonalan henkilöstöstrategiassa vuosille 2008-2011 tärkeänä painopistealueena mainittua johtamisen kehittämistä tai vahvennettuja kokoonpanoja. Henkilöresurssien säästäminen ei saa olla ensisijaisena tavoitteena kehitettäessä käräjäoikeusverkostoa.

Käräjätuomareiden lukumäärä voidaan perustella työmäärällä. Tältä osin Helsingin käräjäoikeus yhtyy työryhmän näkemykseen. Tarvittavien lainkäyttäjien määrän laskemisessa tulee ottaa huomioon kuitenkin juttujen vaikeusaste-erot. Notaarien lukumäärä tulee säilyttää Helsingin käräjäoikeudessa ennallaan, jottei notaarien nykyinen työ siirry käräjätuomareille.

Käräjäoikeus ei näe kielitaitoa koskevien kelpoisuusvaatimusten säätämistä tuomarin virkoihin ongelmattomana. Käräjäoikeus ei sinänsä vastusta täydellistä ruotsin kielen taitoa edellyttävien

virkojen perustamista. Kielitaitoa tärkeämpää on pätevimmän ja taitavimman lakimiesaineksen rekrytointi tuomioistuimiin.

4.4 Hämeenlinnan käräjäoikeus

Yhteenveto: Ehdotetun Hämeenlinnan ja Tuusulan käräjäoikeuden kohdalla pidettiin parempana vaihtoehtona nykyisten Hyvinkään ja Riihimäen käräjäoikeuden yhdistämistä. Tätä vaihtoehtoa puoltaisivat vireillä oleva kuntaliitossuunnitelma Hyvinkään, Lopen, Hausjärven ja Riihimäen kuntien välillä ja mainittujen alueiden muodostama yhtenäinen talousalue sekä lisäksi suunnitteilla olevat maakuntarajojen muutokset sekä käräjäoikeuksien asiamäärät. Ratkaisulla ei aiheutettaisi myöskään muutoksia hovioikeuspiireihin.

Hämeenlinna käräjäoikeus

Kanta-Hämeen syyttäjänvirasto ja Janakkalan ja Tammelan kunta kannattavat työryhmän ehdotusta.

Työryhmä mietintö sisältää sellaisia vaikutuksia, että ne toteutettuna parantavat oikeusturvaa, lisäävät tuottavuutta ja ovat taloudellisilta vaikutuksiltaan myönteisiä. Henkilöstö- ja organisaatiovaikutukset ovat hyväksyttäviä. Henkilökunnan vähentyessä ja käsiteltävien asioiden pysyessä vähintään ennallaan sekä käsiteltävien asioiden muuttuessa monimutkaisemmiksi on vaarana, että käsittelyajat pitenevät nykyisestä.

Hämeenlinnan käräjäoikeus katsoo, että uudistuksen yhteydessä olisi syytä arvioida koko yleisen tuomioistuimen rakennetta.

Tuomiopiirien aluejaon perusteena tulee olla nykyisen maakuntajaon asemesta toiminnalliset tekijät. Asiointialue ja oikeuspalvelujen saatavuus voisi olla parempi pohja käräjäoikeuksien aluejaolle kuin nykyinen hallinnollinen maakuntajako. Yli 20 tuomarin yksikköjä tulee välttää.

Pysyviä tai siirtymäkauden sivukanslioita tai pysyviä sivuistuntopaikkoja ei tule perustaa. Parempi vaihtoehto on itsenäinen käräjäoikeus tarkoituksenmukaisin tuomiopiirein. Lisäksi väliaikainen sivukanslia aiheuttaisi kaksivaiheisen yhdistymisen, jolloin murrostilanteet kaksinkertaistuisivat ja kustannukset sitäkin kautta lisääntyisivät. Taloudellisinta ja tehokkainta on istuntojen keskittäminen käräjäoikeuden pääpaikkaan. Istuntopaikka voidaan päiväkohtaisesti vuokrata, vaikka pitkäaikaisen sopimuksen puitteissa. Kiinteän istuntopaikan ylläpitäminen ei ole taloudellista.

Työryhmän arvio henkilöstömäärästä on liian optimistinen. Yksikkökoon suurentamista on perusteltu muun ohella tuottavuutta lisäävän tuomarin erikoistumisen kautta. Ammattitaidon ylläpitämisen edellytys on paitsi omatoimisuus myös korkeatasoinen jatkokoulutus. Tietyn asiaryhmän käsittely vuorollaan määräajan ei kuitenkaan tarkoita erikoistumista. Tiukka erikoistuminen ei myöskään luo parhainta edellytystä urakehitykselle.

Asiamäärien tasainen jakautuminen käräjäoikeuksien kesken ei kuitenkaan saa mennä käräjäoikeuden saatavuuden edelle; asiakaskäynnit eivät suhteellisesti käräjäoikeuksien nykyiseen asiamäärään nähden ole merkittäviä, mutta monessa asiaryhmässä ne absoluuttisena lukuna ovat suuria. Kaikkia oikeuspalvelujen tarvitsijoita nykyiset sähköiset asiointitavat eivät tavoita.

Työryhmän arvio saattaa luoda liian optimistisen kuvan uudistuksen kustannusvaikutuksista. Hallinnon ja muiden tukitoimintojen vaatima kansliahenkilökunnan tarve ylittää 12 prosenttia

henkilöstön kokonaisuudesta. Yksikkökoon kasvaessa osastojako ja lähiesimiehet lisäävät henkilöstön tarvetta pienempään yksikköön verrattuna.

Tuomiopiirin laajetessa haastemiesten tiedoksiantomatkat pitenevät. Erityisesti kiireelliset yksittäiset tiedoksiannot aiheuttavat siten nykyistä huomattavasti suuremmat kustannukset ja myös enemmän haastemiesresursseja. Haastemiesten 'sivukanslia' ei myöskään ole tarkoituksenmukainen, ottaen huomioon toimipaikkojen välinen asiakirjaliikenne, tehtävien tasainen jakautuminen ja päivystyksen vuorottelu. Verkostouudistus ei siten ainakaan vähennä haastemiesten määrää pikemmin päinvastoin.

Hämeen liitto esittää, että oikeusministeriö ja sisäasiainministeriö harkitsisivat meneillään olevan aluehallinnon uudistushankkeen yhteydessä käräjäoikeuksien, syytälaitoksen ja poliisin toimialueiden yhdenmukaistamista mahdollisen uuden aluehallintojaotuksen kanssa. Uudessa Kanta-Hämeen ja Keski-Uudenmaan kattavassa toimialueessa voitaisiin päästä käräjäoikeuksien ja poliisin osalta sellaiseen yhteistyöhön, että Forssan, Riihimäen/Hyvinkään ja Järvenpään poliisiasemien yhteyteen varustettaisiin nykyajan vaatimukset vastaavat käräjäoikeuden istuntopaikat. Samoin käräjäoikeuspiirin haastemiehiä tulisi sijoittaa työtehtävien vaatimassa määrin poliisiasemien yhteyteen paikallistuntemuksen säilyttämiseksi. Samassa yhteydessä tulisi vielä harkita missä laajuudessa käräjäoikeuksien kansliapalveluja olisi syytä tarjota samassa yhteydessä poliisin ja oikeusapu-toimistojen kanssa

Hämeenlinnan kaupunki viittaa Hämeen liiton maakuntahallituksen lausumaan ja pitää tärkeänä, että pääkanslia sijaitsee Hämeenlinnassa.

Riihimäen käräjäoikeus kannattaa käräjäoikeusuudistusta sinänsä jäljempänä mainituin ehdotuksin.

Hyvinkään ja Riihimäen käräjäoikeuden yhdistäminen

Kouvolan hovioikeus, Riihimäen käräjäoikeus, Hausjärven ja Lopen kunta katsovat, että Hyvinkään ja Riihimäen käräjäoikeudet tulisi yhdistää. Näin muodostettuun käräjäoikeuteen voisivat kuulua myös Hausjärven ja Lopen kunnat sekä mahdollisesti muita lähialueen kuntia. Lisäksi *Riihimäen kaupunki* katsoo, että Riihimäelle tulee joka tapauksessa perustaa sivukanslia.

Yhdistämistä puoltavien seikkojen osalta kts. Tuusulan käräjäoikeuden kohdalla esitetty.

Liikenneyhteydet huomioon ottaen käräjäoikeuden pääkanslian tulisi sijaita Riihimäellä. Käräjäoikeuden väestöpohjaksi tulisi tällöin noin 90.000 asukasta. Riihimäen ja Hyvinkään kaupungit ovat käynnistäneet kuntajakoselvityksen. Välimatkat ovat lyhyet. Kyseinen alue muodostaa luontevan liikkumis-, asioimis- ja työssäkäyntialueen

Riihimäen toimitilat eivät vastaa nykyajan vaatimuksiin. Hyvinkään toimitilat puolestaan eivät ole riittävät.

Ehdotetulla maakuntarajoja myötäilevillä käräjäoikeuksien tuomiopiireillä tulisi muodostetuksi varsin laaja-alaisia käräjäoikeuksia, jolloin asiointimatkat tulisivat eräissä tapauksissa kohtuuttoman pitkiksi. Vaikka tekniikan kehittymisen johdosta henkilökohtainen asiointi alioikeuksissa onkin selvästi vähentynyt, niin istuntoon päätyvissä siviili- ja rikosasioissa pääsääntöisesti edellytetään asiakkaiden henkilökohtaista läsnäoloa. Asiointimatkat käräjäoikeuden tuomiopiirin reuna-alueilta muodostuisivat huomattavan pitkiksi. Monet käräjäoikeudessa asioivat joutuvat edelleen käyttämään julkisia kulkuneuvoja.

Maakuntien rajat ja talousalueiden rajat eivät ole täysin yhteneviä. Oikeuspalvelujen käyttäjien kannalta on merkityksellistä, että tuomioistuimen toimipaikka sijaitsee talousalueen keskustassa, jolloin asiointi koko tuomiopiirin alueelta on joustavaa.

Riihimäen käräjäoikeus katsoo, että lakkautettavien käräjäoikeuksien tulisi jatkaa itsenäisinä tuomioistuimina kunnes tarvittavat toimitilat valmistuisivat. Sivukansliat ovat käytännössä osoittautuneet haavoittuviksi ja epätaloudellisiksi ratkaisuiksi. Henkilöstön siirtyessä keskittämisen johdosta uuden käräjäoikeuden kansliapaikalle, tarkoituksenmukaista olisi, että haastemiehet jatkaisivat toimintaansa nykyisillä paikoillaan.

Riihimäen käräjäoikeus katsoo, että mietinnössä esitetyt ratkaisukapasiteetit tuomaria kohden erityisesti laajoissa riita- ja velkajärjestelyasioissa ovat ylimitoitettuja. Notaarien ratkaisukapasiteetti ei ainakaan summaaristen asioiden osalta ole realistinen. Myöskään kansliahenkilöstön vähentämisen osalta työryhmän arvio ei ole realistinen. Vaikka sähköinen asiointi summaarisissa asioissa onkin lisääntynyt, se ei vähennä työmäärää esitetyllä tavalla. Mietinnön epärealistisilla henkilöstövähennyksillä on laskennallisesti saatu aikaan säästöjä, jotka eivät toteudu.

Forssa-Loimaan käräjäoikeus

Forssa-Loimaan käräjäoikeus katsoo, että käräjäoikeus tulee säilyttää itsenäisenä.

Äskettäin toteutettu Forssan ja Loimaan käräjäoikeuden yhdistäminen on vielä kesken. Henkilökunnan käynnissä on uusi muutosprosessi, kun edellisenkin prosessin toteuttaminen alun perin tarkoitetulla tavalla on vielä kesken.

Forssan sivukanslia

Forssan kaupunki ja Humppilan kunta katsovat, että Forssassa tulee säilyttää istuntopaikan lisäksi pysyvä sivukanslia.

Ehdotuksen toteuttaminen huonontaisi mahdollisuuksia käydä asioimassa käräjäoikeudessa ja saada neuvontaa. Henkilökohtaisen asiointimahdollisuuden tarve säilyy tulevaisuudessaakin, vaikka kiinteistöjen kirjaamisasiat siirtyvät Maanmittauslaitokselle. Ehdotuksessa ei ole kohdeltu seutukuntia ja nykyisiä käräjäoikeuksien toimipistekaupunkeja tasa-arvoisesti. Ehdotuksesta puuttuu käräjäoikeuksien taloudellisuuden ja tehokkuuden vertailu. Sivukanslian lakkauttamisen jälkeen Forssan seudulla asuvien ihmisten asiointimatkat Hämeenlinnaan pidentyisivät moninkertaisiksi ja heidän asemansa vaikeutuisi. Mietintö ei riittävän perusteltu, että käräjäoikeuksien lakkauttaminen voitaisiin toteuttaa sen perusteella.

4.5 Joensuun käräjäoikeus

Joensuun käräjäoikeus

Joensuun käräjäoikeus kannattaa työryhmän ehdotusta.

Joensuun käräjäoikeuden haastemiehet katsovat, että haasteiden käsittelyn kannalta olisi parempi, että haastemiehet toimivat samassa toimipaikassa. Tällöin välttyttäisiin haasteiden postittamiselta toimipaikasta toiseen. Työn tasainen jakaminen haastemiehille olisi myös helpompaa.

Nurmeksen käräjäoikeus ja sivukanslia

Pohjois-Karjalan liitto, Lieksan ja Nurmeksen kaupunki esittävät, että Nurmeksen käräjäoikeus säilyisi itsenäisenä ja että Pielisen Karjalan alueelle jäisivät nykyiset istuntopaikat.

Pitkät etäisyydet (130 km) huomioon ottaen Nurmekseen tulee jäädä itsenäinen käräjäoikeus ja Pielisen Karjalan alueelle nykyiset istuntopaikat. Pohjois-Karjalan liitto katsoo, että summaariset asiat tulisi keskittää koko maan osalta Joensuun käräjäoikeuteen.

Mikäli nykyiseen Nurmeksen käräjäoikeuteen liitettäisiin Rautavaara ja Kuhmo, jotka ovat lähempänä Nurmesta kuin Joensuuta, tuomiopiirin väestömäärä olisi noin 43.000 asukasta. Valtion tavoittelema tasapainoinen aluepolitiikka ei voi tarkoittaa sitä, että kaikki valtionhallinnon toiminnot keskitetään Joensuuhun tai läänin muihin suuriin kaupunkeihin kuten jos osin on käynyt.

Nurmeksen käräjäoikeus on toimiva ja myös toimitilat olisi järjestettävissä laajemmallekin tuomiopiirille. Istuntopaikkojen lakkauttaminen Lieksassa ja muualla maakunnan alueella vaikeuttaa vastaajien saamista oikeuden istuntoihin ja heikentäisi toiminnan tehokkuutta. Mikäli Nurmes menettäisi oman käräjäoikeutensa, siirtymäaika tulisi olla mahdollisimman pitkä. Nykyisen henkilöstön kannalta työmatka Joensuuhun olisi kohtuuttoman pitkä ja toisaalta siirtyminen toiselle paikkakunnalle olisi monellekin vaikeaa tai jopa mahdotonta. Oman käräjäoikeuden säilyttämistä Nurmeksessa tukevat myös kehittämisspäällikkö Laukkasen eriävässä mielipiteessä esitetyt perustelut.

Itä-Suomen hovioikeus ja Nurmeksen käräjäoikeus katsovat, että Nurmeksessa tulee säilyttää sivukanslia.

Joensuun käräjäoikeus ei kannata Nurmeksen sivukanslian perustamista.

Sivukanslian jääminen Nurmekseen olisi tuomioistuimen toiminnan kannalta ongelmallinen. Henkilökohtainen asioiminen kiinteistöasioiden siirryttyä maanmittaushallintoon vähentää henkilökohtaista asiointia. Riittävää on, että Nurmekseen jää vain istuntopaikka.

Lieksan istuntopaikka

Nurmeksen käräjäoikeuden katsoo, että Lieksassa tulisi säilyttää istuntopaikka. Muutoin tavoite muodostaa nykyistä suurempia käräjäoikeuksia on kannatettava.

Käräjäoikeuksien toimipaikkoja ei tulisi vähentää harvaan asutuilla syrjäseuduilla siinä määrin kuin työryhmä on ehdottanut. Nurmeksen käräjäoikeuden asiamäärät eivät ole merkittävästi vähentyneet asukasmäärän vähentyessä. Lieksassa tulisi säilyttää istuntopaikka maantieteelliset etäisyydet ja liikenneyhteyden huomioon ottaen. Vastaajan mahdollisuus saapua henkilökohtaisesti yli 100 kilometrin päähän on vaikeaa heikon julkisen liikenteen ja vastaajan usein heikon taloudellisen tilanteen vuoksi. Istuntoja jouduttaisiin perumaan todennäköisesti nykyistä enemmän. Ehdotuksen toteuttaminen merkitsisi oikeuspalveluiden saatavuuden vähentymistä ja oikeudenkäyntien kustannusten kasvamista asianosaisille. Lieksan toimitiloissa on kiinteät äänityslaitteet ja verkkoyhteys. Lisäksi päivittäinen työmatka Joensuuhun on liian pitkä eikä muutto Nurmekselta Joensuuhun ole kaikille mahdollinen.

4.6 Jyväskylän käräjäoikeus

Jyväskylän käräjäoikeus

Vaasan hovioikeus, Jyväskylän ja Jämsän käräjäoikeus, Keski-Suomen syyttäjävirsto sekä Hankasalmen, Korpilahden ja Muuramen kunta kannattavat työryhmän ehdotusta.

Uudistuksen yhteydessä tulee käräjäoikeuksissa ottaa huomioon myös laajentuvat yhteispalvelut valtion muiden viranomaisten ja kuntien kanssa.

Keski-Suomen syyttäjävirsto katsoo, että käräjäoikeusverkoston kehittämistä pohtineen työryhmän tekemät ehdotukset ovat oikeansuuntaisia. Toteutuessaan ehdotukset selkeyttävät valtionhallinnon organisaatioita ainakin rikosasioiden käsittelyn osalta. Ehdotuksen toteuttaminen saattaa vaikuttaa kuitenkin syyteasioiden käsittelyaikojen pidentymiseen. Organisaation koon kasvaessa siihen oleellisesti liittyvät kitkatekijät kasvavat kuten asiakirjojen lähettäminen paikkakunnalta toiselle ja juttujen jakaminen oikeudenmukaisesti syyttäjille ja tuomareille on hitaampaa ja vaikeampaa.

Sotilasoikeudenkäyntilain mukaiset asiat pitäisi voida käsitellä myös siinä alioikeudessa, jonka tuomiopiirissä joukko-osasto sijaitsee. Käräjäoikeuksien ja syyttäjien asiantuntemuksen kasvattamiseksi saattaisi olla tarkoituksenmukaista vähentää sotilasrikos- oikeudenkäyntipaikkoja edelleen.

Käräjäoikeuksien nimet voisivat paremmin kuvata käräjäoikeuden tuomiopiiriä ja viitata siten muihin "samalla alalla" toimiviin valtion viranomaisten nimiin, kuten esim. syyttäjävirstoihin ja tuleviin poliisilaitoksiin esimerkiksi Keski-Suomen käräjäoikeus/Keski-Suomen syyttäjävirsto.

Tuottavuusohjelman mukaisia henkilöstösäästöjä ei pelkästään käräjäoikeuksien vähentämisellä saavuteta. Käyttöön otetut rikosprosessiuudistukset (kirjallinen menettely, poissaolokäsittelyt, sovittelumenettely jne.) eivät vähennä käräjäoikeuksien työmäärää, ellei oteta käyttöön uusia kevenettyjä ja nopeampia rikosprosesseja. Työryhmä on arvioinut hyvin optimistisesti uusien toimitilojen rakentamis- ja ylläpitokustannukset.

Jyväskylän käräjäoikeus katsoo, että mitään tutkinnallista näyttöä ei ole siitä, että lainkäytön taso maassamme sinänsä olisi ollut pienemmissä käräjäoikeuksissa huonompi kuin suuremmissa käräjäoikeuksissa. Pysyviä sivukanslioita tulisi kaikin tavoin välttää, kokemus on osoittanut, että ne ovat hyvin ongelmallisia muun muassa johtamisen kannalta. Uudistuksessa kokonaisuutena täytyy olla lähtökohtana oikeuslaitoksen toiminta ja siihen liittyvät näkökannat, ei sinänsä esimerkiksi aluepolitiikka.

Etäisyydet ehdotetun uuden Jyväskylän käräjäoikeuden kaukaisimmista kunnista kansliapaikkakunnalle Jyväskylään tai istuntopaikoille ovat varsin pitkät. Äänekosken ja Jämsän käräjäoikeuksien henkilökunnan asema on turvattava uudistuksen yhteydessä. On harkittava mahdollisuutta ainakin pidentyneen työmatkan ja mahdollisten muuttokustannusten korvaamiseen.

Johtamisen resursseihin suuressa yksikössä on kiinnitettävä huomiota. Käräjäoikeus toteaa painokkaasti, että työryhmämietintöön sisältyvät resurssilaskelmat ratkaisija- ja käsittelijätyövoiman tarpeesta ja määrästä perustuvat lukuihin, joihin on suhtauduttava varovasti. Käräjäoikeuden mielestä arviot tuomarin laajoja riita-asioita ja rikosasioita koskevasta ratkaisukapasiteetista eivät ole realistisia. Työryhmän mietinnössä hallintoon arvioitu 12 %:n henkilöstötarve tulisi laskea kokonaishenkilömäärästä. Lisäksi suuremmat yksiköt edellyttävät sisäistä organisointia, osastoja ja yksiköitä, joissa on lähiesimiehiä. Esimerkiksi kehitys- ja muut keskustelut ja muu työnjohto vievät

isossa yksikössä enemmän aikaa. Notaarien määrään ei tulisi tässä yhteydessä puuttua vaan odottaa kunnes tuomioistuinharjoittelun kehittämistä koskeva työryhmä on saanut mietintönsä valmiiksi.

Tulevan laajennus- ja korjausrakentamisen yhteydessä on panostettava siihen, että tilat tulevat paitsi niiden riittävyyden, myös terveellisyyden kannalta perusteellisesti tarkistetuiksi ja tarpeen tullen korjatuiksi. Myöskin Äänekosken siirtymäajan kansliatilojen ja istuntopaikan osalta on varmistettava, että tilat ovat terveellisyyden kannalta kunnossa.

Jämsänkosken kaupunki ja Kuhmoisten kunta pitävät työryhmän tavoitteita kannatettavina ja että tavoitteiden toteuttaminen vaatii erikoistumisen lisäksi myös muita laadun parantamiseen tähtääviä toimia. Käräjäoikeuksien keskittäminen maakuntien pääkaupunkeihin sisältää ennen muuta matkojen piteneemisestä johtuvan palvelutason heikkenemistä koskevan riskin. Sen vuoksi Jämsässä tulee säilyttää istuntopaikka. Uudistuksen toteutuessa Jämsänkosken kaupunki kuuluu Jämsän kaupunkiin.

Äänekosken sivukanslia ja istuntopaikka

Konneveden kunta ja Äänekosken kaupunki katsovat, että Äänekoskelle tulisi jäädä pysyvä sivukanslia ja istuntopaikka.

Asukasmäärä on kasvussa Äänekoskella. Äänekoski tarjoaa yhä enemmän ylikunnallisia palveluja koko pohjoiselle Keski-Suomen asukkaille. Valtionhallinnon palvelut tulee säilyttää tasokkaina ja kohtuullisesti saavutettavissa koko pohjoisen Keski-Suomen kehittymisen ja asukkaiden tasapuolisen kohtelun ja oikeusturvan kannalta. Äänekoskella on valmiit toimitilat ja osaava henkilöstö. Toiminnan jatkamisella välttyttäisiin myös henkilökunnan turhilta siirroilta. Äänekosken kaupungissa tulee sijaitsemaan poliisiasema vuoden 2009 alusta lukien. Käräjäoikeuksien pää- ja sivukanslioiden työtapoja voitaisiin uudistaa ja lisätä yhteistyötä työruuhkissa.

Äänekosken käräjäoikeudella ei ole huomauttamista työryhmän ehdotuksesta.

Kivijärven ja Pihlputaan kunta sekä Saarijärven ja Viitasaaren kaupunki (Saarijärvi-Viitasaari seutukunta) ja Keski-Suomen liitto eivät hyväksy palveluiden keskittämistä pääosin maakuntakeskuksiin ja nykyisen toimivan palveluverkon alasajoa. Jatkovalmistelussa on vältettävä asukkaiden palveluiden heikentämistä, henkilökunnan turhia siirtoja ja uusia kalliita tilatarpeita maakuntakeskuksissa. Mietinnössä on ylikorostettu keskittämisestä saatavia etuja ja vähätelty sen tuomia kustannusvaikutuksia sekä uusien toimitilojen että keskittämisen aiheuttamien asiakaskustannusten osalta. Sivukanslioiden lakkauttamisesta saatavia säästöjä joudutaan keräämään kymmeniä vuosia niiden kattamiseksi. Lisäksi jo nyt ongelmiksi muodostuneet asianosaisten poissaolot istunnoista tulevat merkittävästi kasvamaan matkustusongelmien vuoksi. Myös alaikäisten avustajina toimivien sosiaalityöntekijöiden matkustustarve kasvaa istuntopaikkojen keskittämisen myötä. Jos keskittäminen on tarpeen, se on toteutettava pitkän siirtymäkauden jälkeen eläköitymiset huomioon ottaen ja siten, ettei keskittämisellä aiheuteta suuria rakentamiskustannuksia keskuspaikkakunnalle.

Keski-Suomen liitto katsoo, että valtion paikallishallinnon viimeaikaiset ja meneillään olevan muutokset pyrkivät tehostamaan toimintoja, sopeutumaan väestön ja palveluiden kysynnän muutoksiin sekä ottamaan huomioon työvoiman saatavuuden ennakoitujen muutokset. Nämä tavoitteet ovat periaatteessa kannatettavia. Tämä taas lisää kasvualueiden ongelmia ja on vastoin tavoitteita maan tasapuoliseksi kehittämiseksi. Toimintojen siirtojen järkevyyttä arvioitaessa tulisi ottaa huomioon myös käräjäoikeuden nykyisen sijaintipaikan toimitilojen kunto ja osaavan henkilöstön saatavuus.

4.7 Kajaanin käräjäoikeus

Yhteenveto: Ehdotusta pidettiin kannatettavana kuitenkin siten, että Vaalan siirtyminen Kajaanin käräjäoikeuteen katsottiin ongelmaksi. Tämä vaikeuttaisi yhteistyötä esitutkinta- ja pakkokeinoasioissa. Myös ulosotto-organisaation ja muun hallinnon osalta yhteistyösuuntana on ollut Utajärvi, Oulu ja sen ympäristökunnat.

Kajaanin käräjäoikeus

Rovaniemen hovioikeus ja Kainuun maakunta-kuntayhtymä kannattaa työryhmän ehdotusta.

Voimassaoleva maakuntajako ja sanottujen kuntien luonnolliset yhteydet Kajaaniin puoltavat työryhmän esitystä. Esitys vähentäisi Rovaniemen hovioikeuspiirin väestöpohjaa 13 460 asukkaalla. Henkilökunnan määrän alentaminen tulee tehdä vähitellen pitkällä aikavälillä ilman irtisanomisia ja muutostilanteissa henkilöstöä kuullen.

Suomussalmen ja Kuhmon istuntopaikka

Kajaanin käräjäoikeus pitää ehdotusta kannatettavana mutta katsoo, että istuntopaikkojen ylläpitäminen Suomussalmella ja Kuhmossa ei ole tarkoituksenmukaista.

Istuntopaikkana Vaalan osalta voi olla pääkanslian sijaintipaikka huomioon ottaen etäisyydet ja liikenneyhteydet. Lisäksi toiminnan tehokkuuden kannalta parempi vaihtoehto saattaisi olla, että myös Suomussalmen ja Kuhmon osalta istuntopaikkana olisi pääkanslian sijaintipaikka.

Rikosasioiden istutokäsittelyt ovat vähentyneet, kun asioita ratkaistaan paljon kirjallisessa menettelyssä. Rikosasioiden istutokäsittelyjä pidetään Suomussalmella 1-2 päivänä kuukaudessa. Kuhmossa rikosasioiden istutokäsittelyjä pidetään keskimäärin 2 päivänä kuukaudessa. Muita istutokäsittelyjä pidetään Kuhmossa vain poikkeuksellisesti. Istuntojen vähäinen määrä huomioon ottaen istutotilojen ylläpitäminen Suomussalmella ja Kuhmossa ei ole tarkoituksenmukaista ja aiheuttaa huomattavat kustannukset. Myös asianajokustannukset todennäköisesti vähenisivät ja vankikuljetukset helpottuisivat, jos istuntopaikkana olisi ainoastaan Kajaani. Istutotilojen turvallisuuskysymykset ja kulunvalvonta olisivat paremmin järjestettävissä Kajaanissa.

Jos käräjäoikeuden kaikki istunnot keskitettäisiin Kajaaniin, oikeustaloon tarvittaisiin lisää ainakin yksi istutosali. Saleja on käyttänyt käräjäoikeuden lisäksi myös Itä-Suomen hovioikeus. Käräjäoikeudessa on yksi virastomestari. Virastomestarin ollessa Suomussalmella tai Kuhmossa, Kajaanin istuntopaikan odotustilojen valvonta jouduttaisiin järjestämään tilaamalla palvelut ulkopuolisilta.

Käräjäoikeus katsoo, ettei ehdotettu laskennallinen henkilöstötarve 25,7 ole riittävä. Käräjäoikeuden näkemyksen mukaan käsittelyaikojen pysyminen nykyisellä tasolla vaatii lisää yhden käräjätuomari/käräjäsihteeri työparin etenkin, jos istuntopaikkoina ovat Kajaanin lisäksi myös Suomussalmi ja Kuhmo. Nykyiset neljä haastemiestä pystyisivät käsityksensä mukaan hoitamaan tiedoksiannot myös Vaalassa. Tiedoksiannoissa muualla käräjäoikeuden nykyisellä alueella avustaa avustava ulosottomies ja poliisi. Mikäli tiedoksiannot Hyrynsalmella, Kuhmossa, Puolangalla ja Suomussalmella siirtyisivät Kajaanin käräjäoikeuden haastemiehille, tehtävästä selviytyminen vaatisi kaksi uutta haastemiehen virkaa.

Suomussalmen kunnalla ei ole huomautettavaa työryhmän esityksestä.

Vaalan kunta

Oulun lääninhallitus ja Vaalan ja Utajärven kunta esittävät, että Vaalan kunta tulee siirtää Oulun käräjäoikeuden tuomiopiiriin. Siirto vahvistaisi yhteistyötä esitutkinta- ja pakkokeinoasioissa. Myös ulosotto-organisaation osalta Vaala kuuluu Oulun seudun ulosottoviraston toimialueeseen.

Vaalan kunta kuuluu maakuntajaotuksessa Kainuuseen, mutta Vaala ei ole mukana Kainuun hallintokokeilussa eikä hallintokokeiluun liittyvissä toiminnoissa. Oikeushallinnossa Vaalan yhteistyösuunta on ollut perinteisesti ns. länsisuunta ja Oulun käräjäoikeus. Työryhmän esitys tarkoittaisi, että käräjäoikeus muuttuisi Vaalan osalta ainoana Limingan kihlakunnan kuntana Kajaanin käräjäoikeuspiiriin. Yhteistyö poliisin ja syyttäjän kanssa vaikeutuu myös ehdotetulla aluejaolla. Käräjäoikeuden muutos tuo myös käytännön ongelmia kunnan länsilaidalla sijaitsevan Pelson vankilan oikeudenkäyttötoimille.

Kuntayhteistyötä tehdään mm. sosiaali- ja terveydenhuollossa, ympäristöterveydenhuollossa ja ns. kuntapalvelutoimiston osalta Utajärven kunnan ja Oulunkaaren seutukunnan kuntien kanssa, Kestilän kunnan kanssa lukion, kansalaisopiston ja maaseutuhallinnon toimintojen osalta sekä Rokuan ja Oulujoen alueiden ympäristö- ja elinkeinojen kehittämisasioissa Utajärven ja Muhoksen kanssa.

4.8 Kouvolan käräjäoikeus

Yhteenveto: Enemmistö lausunnonantajista kannattaa Kotkan käräjäoikeuden säilyttämistä itsenäisenä. Myös muodostettavan käräjäoikeuden pääkansliaa esitetään Kotkaan. Venäjän rajan läheisyys ja vilkas liikenne muodostavat oman haasteen myös käräjäoikeudessa käsiteltäville asioille. Yhtä moni kannatti kuin vastustikin Haminan sivukanslian säilyttämistä.

Kouvolan käräjäoikeus

Kouvolan käräjäoikeus ja Valkealan kunta kannattavat työryhmän ehdotusta.

Kouvolan seudun kuusi kuntaa muodostavat vuoden 2009 alusta uuden Kouvolan kunnan.

Muodostettava käräjäoikeus pystyisi paremmin vastaamaan mietinnössä esitettyihin tavoitteisiin ja haasteisiin. Sivukanslia ei olisi pieni eikä siihen liittyisi pienten sivukanslioiden toiminnoissa havaittuja ongelmia. Kahden toimipaikan malli vaikeuttaisi tavoitteiden saavuttamista eikä olisi omiaan tuomaan olennaista etua nykytilaan vaan voisi merkitä eräissä suhteissa jopa huononnusta. Kouvolan ja Iitin käräjäoikeuden yhdistyessä ongelmalliseksi koettiin Iitin sivukanslian osalta etenkin sen pienuus. Ehdotetun maakunnallisen käräjäoikeuden muodostamista vastaan ei voida esittää sellaisia seikkoja, joiden vuoksi toteuttamisesta tulisi luopua.

Jos Kouvolan ja Kotkan käräjäoikeudet päätettäisiin säilyttää itsenäisinä, voitaisiin niissä niiden koon, tuomarimäärän ja käsiteltävien asamäärien puolesta järjestää toiminnat pitkälti samanlaisiksi kuin suuremmissa käräjäoikeuksissa. Tällaisinkin nämä käräjäoikeudet voisivat varsin samanveroisesti kuin niitä suuremmat käräjäoikeudet vastata tuomioistuimille ja uudistukselle asetettuihin tavoitteisiin.

Mietinnössä ei ole tarkemmin perusteltu Kouvolan valintaa pääkanslian sijaintipaikaksi ja Kotkan valintaa sivukanslian sijaintipaikaksi. Kouvolan käräjäoikeudella on käytössään nykyaikaiset ja riittävät toimitilat henkilöstölle sekä istuntoja varten. Mikäli käräjäoikeuden pääkanslia sijaitsisi Kotkassa, edellyttäisi se sivukanslian tarpeita suurempaa oikeustaloa ja samalla väistämättömästi tarpeettoman lisäkapasiteetin luomista.

Kouvolan käräjäoikeuden yhteydessä toimivat käräjäoikeustyöskentelyn kannalta keskeiset valtion sidosryhmät. Yhteydet Kouvolaan ovat kaikista suunnista hyvät. Kouvolan ja Kotkan nykyisistä käräjäoikeuksista muodostettavan uuden maakunnallisen käräjäoikeuden pääkanslian tulee sijaita Kouvolassa.

Henkilöstömäärien osalta arviot ovat varsin suurpiirteisiä eikä niitä sellaisenaan tulisi hyväksyä henkilöstömäärien perusteeksi. Henkilöstömäärien perusteita tulisi arvioida tehtyä tarkempien ja monipuolisempien kriteerien perusteella.

Kaakkois-Suomen syyttäjävirstolla ei ole työryhmän ehdotukseen Kouvolan ja Kotkan käräjäoikeuksien yhdistämisestä huomautettavaa.

Päätoimipaikaksi esitettyä Kouvolaa puoltaa Kouvolan kaupungin maantieteellisesti keskeisempi sijainti alueella ja erityisesti vartenotettavana seikkana Kouvolassa sijaitsevat sangen uudet, asianmukaiset ja toimivat toimitilat. Myös Kaakkois-Suomen syyttäjänviraston päätoimipaikaksi on 1.4.2007 alkaen säädetty Kouvola, joten sidosryhmäyhteistyön kannalta Kouvola käräjäoikeuden pääkansliana puoltaa myös paikkaansa. Sivukanslia Kotkassa on tarpeen johtuen väestö- ja juttumäärästä. Sivukanslia Haminassa ei liene toiminut enää vähään aikaan, joten esitykseen sen lakkauttamisesta ei ole huomautettavaa.

Kymenlaakson liitto katsoo, että koska Kotkan uuteen poliisitaloon olisi mahdollista sijoittaa myös Loviisan käräjäoikeuden henkilöstö, tulisi Pyhtään kunta sijoittaa Kotkan käräjäoikeuden tuomiopiiriin. Koska tilakysymykset ovat vielä avoimena, tulisi tutkia myös Loviisan tuomiopiirin säilyttämistä itsenäisenä.

Anjalankosken ja Kuusankosken kaupungilla, Elimäen ja Iitin kunnalla ei ole huomautettavaa mietinnön johdosta.

Kotkan käräjäoikeus

Kouvolan hovioikeus, Kotkan kaupunki, Kotkan käräjäoikeus, Suomen Tuomariliitto ry sekä Kouvolan oikeusapupiirin Kotkan oikeusaputoimisto katsovat, että Kotkan käräjäoikeus tulee säilyttää itsenäisenä. Kotkan käräjäoikeus katsoo lisäksi, että mikäli Kotkan ja Kouvolan käräjäoikeus yhdistetään vaikka perusteita ei ole, tulisi käräjäoikeus nimetä Kymenlaakson käräjäoikeudeksi.

Suomen Tuomariliitto ry:n edustajan mielipiteessä kirjatut kannanotot vastaavat Kouvolan hovioikeuden kantaa. Tuomioistuimen tulee rakenteeltaan kestää väestön määrän vaihtelut pitkälle tulevaisuuteen. Sivukanslioiden toimintaan, johtamiseen ja kehittämiseen liittyy liian suuria ongelmia. Työpaikkakehityksen myötä Kotkan seudun asukasluvun ennustetaan kääntyvän kasvuun. Etelä-Kymenlaakso sijaitsee EU:n ja Venäjän rajalla, Helsingin ja Pietarin vaikutusalueella. Kotkan ja Haminan suuret satamat, Vaalimaalle suuntautuva raskas liikenne, rajavalvonta, meriliikenne ja – turvallisuus, öljy- ja kemikaalikuljetukset jne. luovat Kotkan seudulle sellaiset erityisolosuhteet ja toiminnallisen volyymin, että Kotkan käräjäoikeuden säilyttäminen itsenäisenä on perusteltua.

Vaikka tuomiopiirin väestöpohja ei täytä aivan 100.000 asukasta, Kotkan käräjäoikeuden alueella liikkuu matkustajia ja muita ohikulkijoita, potentiaalisia käräjäoikeuden asiakkaita, vakituisiin asukkaisiin verrattuna moninkertainen määrä. Kotkassa toimii pakolaiskeskus. Työperäinen maahanmuutto on jatkuvasti lisääntynyt. Rikosasioista venäjänkielisiä on 15 % käsiteltävistä asioista. Kirjallista rikosprosessia ei ole pidetty sopivana ns. rajajuttujen käsittelyssä. Näissä jutuissa tarvitaan suullisia käsittelyjä ja tulkkeja. Vaikka sähköistä palvelua kehitettäisiin, henkilökohtaisen palvelun tarve ei katoa.

Avoimuus ja vuorovaikutus kärsivät etäjohtamisessa. Henkilökunnan luottamus tiedonkulkuun ja -saantiin sekä luottamus oikeudenmukaiseen kohteluun ja töiden tasapuoliseen jakoon horjuu. Julkiset kulkuyhteydet esimerkiksi Haminasta Kouvolaan ovat huonot. Osa henkilökunnasta asuu Haminassa. Uuden oikeustalon rakentamisesta Kotkaan on olemassa päätös.

Syyttäjänviraston päätoimipaikalla ei ole käräjäoikeuden toiminnan kannalta merkitystä. Toiminnan kannalta suurempi merkitys on poliisin päätoimipaikalla. Kymenlaakson kihlakunnan poliisilaitoksen pääpaikka on 1.1.2009 alkaen Kotka. Kotkassa tulee säilymään joka tapauksessa myös Kaakkois-Suomen syyttäjänviraston palvelu-toimisto. Kouvola ei ole itseoikeutettu pääkansliapaikkakunta.

Kotkan ja Haminan kaupunki sekä Virolahden kunta katsovat, että yhdistyvän käräjäoikeuden pääkanslian tulee sijaita Kotkassa.

Haminan sivukanslia

Haminan kaupunki ja Virolahden kunta katsovat, että Haminassa tulisi säilyttää sivukanslia..

Mikäli Haminan sivukanslia lakkautettaisiin, asiointi käräjäoikeudessa vaikeutuisi huomattavasti Haminan, Miehikkälän ja Virolahden alueella muun muassa välimatkojen pitenemisen takia.

Kouvolan hovioikeus katsoo, että Haminan sivukanslia voidaan lakkauttaa.

4.9 Kuopion käräjäoikeus

Yhteenveto: Enemmistö lausunnonantajista katsoo, että ennen päätöksentekoa tulisi selvittää mahdollisuudet Iisalmen ja Varkauden käräjäoikeuden säilyttämisestä itsenäisenä etäisyydet huomioon ottaen. Lisäksi kannatusta sai ehdotus Keski-Savon käräjäoikeuden perustamisesta, jonka tuomiopiiriin kuuluisi Varkaus, Leppävirta, Joroinen, Heinävesi, Pieksämäki ja mahdollisesti myös Suonenjoki.

Kuopion käräjäoikeus

Kuopion käräjäoikeus, Pohjois-Savon liitto ja Vesannon kunta kannattavat Kuopion käräjäoikeuden perustamista ja pääkanslian sijaintia Kuopiossa.

Ennen uudistuksen voimaansaapoa tulee kuitenkin selvittää, ettei kansalaisten oikeusturva vaarannu ja informaatio- ja kommunikaatioteknologian mahdollistavat menettelytavat, siten ettei asiakkaita pakoteta asioimaan etäällä Kuopiossa.

Henkilöstölaskelmien osalta työryhmän esittämä uuden käräjäoikeuden tuomarimäärä mahdollistaisi nykyistä paremmin esimerkiksi erikoistumisen edellyttämän kouluttautumisen, mihin nykyisessä työpaineessa ei jää juurikaan aikaa. Käräjäviskaalin virka tulisi säilyttää. Notaarien määrä tulisi arvioida vasta sen jälkeen kun auskultoinnin kehittämistä koskeva työryhmä on tehnyt esityksensä. Notaarien työvoima on tehokasta ja varsin tarpeellista uusissakin käräjäoikeuksissa. Kansliahenkilökunnan määrä on arvioitu alhaiseksi.

Kaavin, Maaningan ja Pielaveden kunnalla ei ole työryhmän ehdotuksesta huomautettavaa.

Juankosken kunnalla ei ole työryhmän mietinnöstä muuta huomautettavaa kuin, että alueella säilyisi istuntopaikka..

Iisalmen käräjäoikeus ja sivukanslia

Pohjois-Savon liitto katsoo, että ennen päätöksentekoa tulee selvittää mahdollisuus Iisalmen käräjäoikeuden toiminnan jatkamisesta itsenäisinä.

Itä-Suomen hovioikeus, Suomen Tuomariliitto ry, Iisalmen käräjäoikeus, Iisalmen ja Kiuruveden kaupunki, Keiteleen, Lapinlahden, Sonkajärven, Varpaisjärven ja Vieremän kunta katsovat, että Iisalmen käräjäoikeus tulee säilyttää itsenäisenä.

Iisalmen käräjäoikeuden säilyttämistä puoltavat samat seikat kuin Kajaanin käräjäoikeuden kohdalla. Käräjäoikeuksien yksikkökojen suurentaminen tulisi ensisijaisesti kohdistaa 2-3 tuomarin käräjäoikeuksiin. Sivukanslioita ei tulisi perustaa vaan sivukanslioiksi esitetyillä paikkakunnilla tulisi säilyttää itsenäinen käräjäoikeus entisine alueineen. Kansalaisten yhdenvertaisuuden ja alueellisen saatavuuden turvaamiseksi sopiva käräjäoikeuksien määrä olisi 30-40.

Sivukansliajärjestelmästä aiheutuu hallinnollisia ongelmia tuottamatta hyötyä tai säästöä. Suomen tuomariliitto ry:n edustajan eriävissä mielipiteessä on päädytty oikeaa ratkaisuun. Iisalmen käräjäoikeudessa on toimivat ja uudenaikaiset tilat. Iisalmen käräjäoikeutta voidaan vahvistaa liittämällä siihen tarvittaessa ympäristökuntia. Suuremmat yksiköt eivät takaa laadukkaampia lainkäyttöratkaisuja. Käsiteltävät asiaryhmät saattavat olla sen verran pieniä ettei tuomareiden erikoistuminen ole järkevällä tavalla toteutettavissa. Ehdotuksessa ei myöskään ole laskelmia uudistuksen tuomalle tuottavuuden kasvulle.

Etäisyys Kuopioon heikentää kuntalaisten oikeuspalveluiden tasavertaista saamista. Iisalmen käräjäoikeudella on lukumääräisesti tarpeeksi juttuja. Käräjäoikeus on selviytynyt tehtävistään moitteettomasti. Sivukanslian etäisyys Kuopion pääkansliaan vaikeuttaisi niiden yhteistoimintaa ja aiheuttaisi lisäkustannuksia mm. matkakuluja. Sivukanslioista saadut kokemukset ovat huonoja. Uudistuksen seurauksena sivukanslioita ei kehitettäisi riittävästi vaan painopiste olisi pääkanslioissa.

Kuopion käräjäoikeus kannattaa Iisalmen sivukanslian perustamista.

Varkauden sivukanslia

Itä-Suomen hovioikeus, Kuopion käräjäoikeus, Leppävirran kunta ja Pohjois-Savon liitto katsovat, että Varkaudessa tulee säilyttää pysyvä sivukanslia ja istuntopaikka.

Toiminta ja istuntojen järjestäminen Varkauden alueella, ottaen huomioon alueen väestöpohjan, käsiteltävien asioiden määrän ja etäisyyden Kuopioon, voidaan järjestää parhaiten ja tehokkaimmin

sivukansliassa ja sen yhteydessä toimivassa istuntopaikassa. Toissijainen vaihtoehto olisi se, että päätös Varkauden sivukanslian asemasta tehtäisiin vasta siinä vaiheessa kun Varkauden oikeustalon vuokrasopimuksen voimassaoloaika on päättymässä. Kuopion käräjäoikeuden mukaan toiminta ja yhteistyö sivukanslioiden kesken on sujunut hyvin, eikä esimerkiksi hallinnon osittainen hajauttaminen ole aiheuttanut ongelmia. Kaikkien kanslioiden työmäärä on säilynyt oikeudenmukaisena ja tasaisena. Työmäärää on seurattu aktiivisesti ja sen tasaamiseksi asioita on tarpeen vaatiessa siirretty kanslioista toiseen. Kansliat ovat myös tukeneet toisiaan eikä sivukanslioiden henkilöstön asema ole huonontunut siihen aikaan verrattuna kun sivukansliat toimivat itsenäisinä tuomioistuimina. Henkilöstösiirrot pääkanslian ja sivukanslioiden välillä ovat perustuneet vapaaehtoisuuteen. Siirron tapahtuessa myös vastaava työmäärä on siirretty pääkansliaan. Käräjäoikeus voi toimia riittävän tehokkaasti ja tasapuolisesti myös silloin kun siihen kuuluu sivukanslioita. Yhdistämisen edut saavutetaan kuitenkin täysimääräisesti toimittaessa yhdessä toimipisteessä.

Nilsin sivukanslia ja istuntopaikka

Nilsin kaupunki ja Rautavaaran kunta katsovat, että Nilsissä tulisi säilyttää sivukanslia.

Ratkaisu heikentäisi kansalaisten oikeusturvaa. Valmistelutyössä ei ole otettu asiakaslähtöisyyttä huomioon. Kansalaisten oikeusturvannäkökohdat ovat tällä hetkellä kunnossa. Ennen Uudistuksen toimeenpanoa on kehitettävä ja otettava kattavasti käyttöön asiointitarvetta vähentävät informaatio- ja kommunikaatioteknologian mahdollistavat menettelytavat siten, ettei asiakkaita pakoteta asioimaan Kuopiossa. Nilsin sivukanslia toimii hyvissä ja edullisissa tiloissa, eikä aiheuttaisi investointipaineita Kuopioon.

Pohjois-Savon liitto katsoo, että Nilsissä tulisi säilyttää istuntopaikka.

Kuopion käräjäoikeus katsoo, että kirjaamisasioiden siirto Maanmittauslaitokselle saattaa vähentää Nilsin sivukanslian henkilöstön määrää siinä määrin, että sivukanslian säilyttäminen voidaan asettaa kyseenalaiseksi. Kuopion toimitilojen laajennus puoltaa sivukanslian lakkauttamista. Nilsään tai Juankoskelle on kuitenkin jätettävä haastemiespalvelut ja huolehdittava Kuopioon siirtyvien henkilöiden tukitoimista esimerkiksi matkakulujen korvaamisesta.

Suonenjoen sivukanslia

Suonenjoen kaupunki ja Tervon kunta katsovat, että Suonenjoella tulee säilyttää sivukanslia.

Sivukanslia on toiminut hyvin. Oikeuslaitoksen palvelut on turvattava kansalaisille tasapuolisesti. Kuopioon laitakunnista on noin 70-80 kilometriä ja huonot julkiset kulkuyhteydet. Valtionhallinnon keskittämällä on luovuttaville alueille elinvoimaa heikentävä vaikutus. Kun yksi hallinnonala on siirretty pois, on sitä käytetty perusteena seuraavan hallinnonalan lakkauttamiselle. Muut oikeuspalvelut saattavat keskittämisen myötä siirtyä pääkansliapaikkakunnalle. Suonenjoen sivukanslia on hyvissä ja edullisissa tiloissa, eikä aiheuttaisi investointipaineita Kuopioon. Johtamisjärjestelmä nykyaikaisin tiedonsiirtomenetelmin ei liene ongelma. Lisäksi Suonenjoen alueen yritystoiminta on lisääntynyt voimakkaasti ja mm kesäisin ulkomaalaisia kausityöntekijöitä alueella on n. 3.000.

Pohjois-Savon liitto katsoo, että Suonenjoella tulee säilyttää istuntopaikka

Tervon kunta katsoo, että mikäli Suonenjoen sivukanslian säilyttäminen ei ole mahdollista hyväksyy se Kuopion käräjäoikeuden perustamisen.

Kuopion käräjäoikeus katsoo, että kirjaamisasioiden siirto Maanmittauslaitokselle saattaa vähentää Suonenjoen sivukanslian henkilöstön määrää siinä määrin, että sivukanslian säilyttäminen voidaan asettaa kyseenalaiseksi. Kuopion toimitilojen laajennus puoltaa sivukanslian lakkauttamista. Suonenjoelle on kuitenkin jätettävä haastemiespalvelut. Kuopioon siirtyvien henkilöiden tukitoimista kuten matkakulujen korvaamisesta on huolehdittava.

Varkauden käräjäoikeus ja ehdotus Keski-Savon käräjäoikeuden perustamisesta

Leppävirran kunta, Varkauden kaupunki ja Varkauden käräjäoikeus katsovat, että ensisijaisesti Varkaudesta ja sen lähikunnista muodostetaan Keski-Savon käräjäoikeus, johon kuuluisivat *Varkaus, Leppävirta, Joroinen, Heinävesi ja Pieksämäki sekä mahdollisesti myös Suonenjoki*. Toissijaisesti Varkauden käräjäoikeus tulee säilyttää omana yksikkönään ja keskittää siihen lisäksi koko Itä-Suomen hovioikeuspiirin summaariset asiat.

Käräjäoikeusverkostoa on mahdollista ja tarkoituksenmukaista kehittää tällä alueella siten, että Varkaudesta ja sen ympäristökunnista muodostetaan Keski-Savon käräjäoikeus noudattamatta pakonomaisesti maakuntarajaa. Varkauden seutu muodostaa yhtenäisen työssäkäynti- ja asiointialueen, jota maakuntaraja keinotekoisesti rikkoo. Kunta- ja palvelurakennemuutoksessa pyritään puitelain mukaisesti yhtenäisiin työssäkäyntialueisiin palvelurakenteissa. Tässäkin on ristiriitaa työryhmän esityksen kanssa. Varkauteen liitetystä Kangaslammin entisestä kunnasta matkaa Kuopioon kertyy jo toistasataa kilometriä. Maantieteelliset etäisyydet ovat liian pitkät asiakkaiden kannalta. Toisaalta aivan naapurissa, Joroisissa asuvat kuuluisivat esityksen mukaan epätarkoituksenmukaisesti Mikkelin käräjäoikeuteen.

Vaikka Pieksämäen käräjäoikeuteen nyt kuuluva Hankasalmen kunta liitettäisiin Jyväskylän käräjäoikeuteen ja Kangasniemen kunta Mikkelin käräjäoikeuteen, jäisi näin muodostettavan käräjäoikeuden asukasmääräksi noin 65.000 tai Suonenjoki mukaan luettuna noin 72.500 henkeä. Tällöin Keski-Savon käräjäoikeudessa tulisi olemaan kuusi tai seitsemän tuomaria. Käräjäoikeus olisi hyvin toimiva ja muodostaisi alueellisesti selkeän kokonaisuuden.

Varkauden kaupungin varta vasten mittatilaustyönä rakentama v. 2004 valmistunut oikeustalo kohtuullisine vuokrineen jäisi hyödyntämättä vuokrasopimuskauden jälkeen. Varkauden oikeustaloon on saatavissa tarpeellinen määrä lisätilaa käräjäoikeuden käyttöön. Tällöin välttyttäisiin myös yhteiskunnan kannalta tarpeettomalta lisärakentamiselta Kuopiossa. Varkauden oikeustaloon olisi mahdollista keskittää lisäksi esimerkiksi Kuopion käräjäoikeuden summaariset asiat. Pieksämäellä tulisi säilyttää asiamäärät huomioon ottaen, istuntotilat ja haastemiehen toimitilat.

Toissijaisesti maakuntarajoja noudatettaessa Varkauden käräjäoikeus tulee säilyttää itsenäisenä yksikkönä ja keskittää sinne koko Itä-Suomen hovioikeuspiirin summaariset asiat. Vuonna 2006 niitä oli 18.006, mikä vastaa 18 toimistosihteerin vuotuista työmäärää. Silloin oikeustalo tulisi kokonaan käräjäoikeuden käyttöön ja normaalit tuomioistuinpalvelut säilyisivät alueella. Kun oikeustalon toisen kerroksen tilat vuokrataan joko yhdistetyn Keski-Savon käräjäoikeuden tai Varkauden käräjäoikeuteen keskitetyn summaaristen asioiden käsittelijöiden käyttöön, vähenee vastaavasti toimitilojen rakentamistarve Kuopiossa ja Mikkelissä. Käräjäoikeuden muuttaminen sivukansliaksi on omiaan heikentämään sen toimintaedellytyksiä. Todellisuudessa hyöty käräjäoikeuden muuttamisesta sivukansliaksi jää siihen säästöön, mikä muodostuu laamannin ja käräjätuomarin palkkaerosta.

Jotta sivukanslia olisi toimintakykyinen, sinne tulisi taata riittävät henkilöresurssit sekä talous- ja henkilöstöhallinnossa itsenäistä päätösvaltaa käyttävä esimies. Sivukanslian päätösvaltaa pyritään helposti siirtämään pääkanslialle ja toiminta hankaloituu hallinnollisen päätösvallan ollessa pää-

kanslian laamannilla. Mahdollisimman monen tuomarin sijoittaminen samaan yksikköön ei merkitse heidän ammattitaitonsa ja asiantuntemuksensa lisääntymistä. Erityisosaamisen ja – koulutuksen tarve on lähinnä vain suurimmissa kaupungeissa. Lainkäytön yleistä ammattitaitoa ja asiantuntemusta voidaan tehostaa parhaiten jatkamalla tuomareiden ja kansliahenkilökunnan täydennyskoulutusta. Pitkät välimatkat johtaisivat myös asianajopalveluiden vähenemiseen monella paikkakunnalla ja ne heikentäisivät oikeuspalveluiden saatavuutta. Lisäksi asianosaisille ja tuomioistuimen henkilökunnalle aiheutuisi entistä enemmän matkakustannuksia ja ajanhukkaa.

Pohjois-Savon liitto katsoo, myös, että ennen päätöksentekoa tulee selvittää mahdollisuus Varkauden kärjäoikeuksien toiminnan jatkamisesta itsenäisinä.

Rautalammin kunta katsoo, että yleisesti valtion hallinnon palveluiden keskittäminen kasvu-keskuksiin tai maakunnan pääkaupunkiin saattaa tosiasiallisesti vaarantaa pysyvästi kansalaisten oikeusturvaa ottaen huomioon mahdollisesti samaan aikaan voimaan tuleva valitusoikeuden rajaa-mista koskevat muutokset. Kärjäoikeuksien henkilöstön erikoistuminen ja ammattitaito eivät voi mitenkään korvata kansalaisten asiointitarpeesta kärjäoikeuksiin kohdistuvaa juridisen oikeusturvan tarvetta kansalaisten omissa asioissa, jos pitkistä etäisyyksistä, asiakkaan ajankäytöstä, liikenneyhteyksistä ja matkakustannuksista muodostuu todellisia esteitä kuntalaisten palveluiden hakemiselle ja niiden saamiselle. Kansalaisten yhdenvertaisuus saattaa vaarantua tuomioistuinlaitosta kehitettäessä.

4.10 Lahden kärjäoikeus

Yhteenveto: Enemmistö lausunnonantajista katsoi, että Heinolassa tulisi säilyttää sivukanslia ja istuntopaikka. Tätä puolsivat Heinolassa olevat toimivat tilat, väestömäärä ja että yksikkökoon suurentamisen ei uskottu edesauttavan työryhmän tavoitteiden saavuttamista.

Lahden kärjäoikeus

Lahden kärjäoikeus pitää työryhmän tavoitteita kannatettavina.

Kärjäoikeuden johtaminen ja hallinnoiminen sekä kärjäoikeudessa tehtävän työn tehokkuudelle ja taloudellisuudelle asetetut vaatimukset edellyttävät, että kärjäoikeuden toiminta keskitetään yhteen toimipisteeseen Lahteen. Tämän vuoksi uuden oikeustalon suunnittelu tulisi alkaa mahdollisimman pian. Suunnitelmassa on otettava huomioon, että Kouvolan hovioikeus tarvitsee Lahden kärjäoikeudessa hovioikeuden käyttöön varatut istunto- ja muut tilat Lahdessa toimitettavia matkakäräjiä varten.

Eri henkilöstöryhmien keskimääräinen ratkaisukapasiteetti on arvioitu liian suureksi, esimerkiksi yrityssaneerausasia on laajan riita-asian veroinen. Henkilöstön määrän liian radikaali vähentäminen ei edistä lainkäyttötoiminnan laadun parantamista. Henkilöstöä mitoitettaessa on myös huomioitava, että suurempi kärjäoikeus edellyttää aina sisäistä organisoitua, osastoja ja yksiköitä, joissa on lähiesimiehiä. Varsinkin tuomareille, tulisi varata myös riittävä aika koulututtua ja seurata alansa kehitystä. Tähän ei nykyisillä työmäärillä riitä aikaa, resursseja ja voimavaroja.

Vaikka notaarien työtehtävät vähenevät silloin, kun kiinteistöasiat siirretään Maanmittaustoimistoille, jää heille varsin merkittäviä tehtäviä kärjäoikeuksiin. Lahden kärjäoikeuden osalta ehdotettu notaarihenkilötyövuosien vähentäminen 7,5:sta 5:een on liian suuri. Lahden osalta tuomareiden

määräksi asetettu 18 on pienin määrä, joka on hyväksyttävissä. Kärjäviskaalin virka tulisi muuttaa kärjäntuomarin viraksi.

Työryhmän ehdotuksen mukainen laskennallinen henkilöstötarve kansliahenkilöstön osalta merkitsevä toteutuessaan Lahden kärjäoikeudessa tämän henkilöstöryhmän merkittävää pienenemistä. Uudistusta toteutettaessa on pidettävä kiinni siitä että suoritettavien muutosten johdosta henkilökuntaa ei sanota irti ja että henkilöstöä kuullaan muutostilanteissa.

Heinolan sivukanslia ja istuntopaikka

Heinolan kärjäoikeus, Heinolassa toimivat asianajajat, Kouvolan oikeusapupiirin Heinolan toimisto, Heinolan kaupunki, Sysmän kunta ja Päijät-Hämeen liitto katsovat, että Heinolassa tulee säilyttää sivukanslia ja istuntopaikka.

Heinolan, Sysmän ja Hartolan yhteinen väkiluku (n.30.000) takaa riittävän asukas pohjan sivukanslian ja istuntopaikan säilyttämiselle. Samalla vähennettäisiin tilan tarvetta Lahdessa. Sivukanslia ja istuntopaikka palvelisivat erityisesti niitä joiden liikkuvuus on vaikeinta.

Heinolan kärjäoikeus katsoo, että asukas- ja tuomarimäärät eivät voi olla yksin ratkaisevia perusteita uusien kärjäoikeuksien muodostettaessa. Kärjäoikeusverkostossa on sijaa erikokoisille kärjäoikeuksille, mikä on otettava erityisesti huomioon, kun tehdään päätöksiä sivukanslioista tai sivutoimipisteistä. Ammatillinen kehittyminen ei ole riippuvainen kärjäoikeuden koosta. Se, että Lahden kärjäoikeuteen on keskitetty tiettyjä asiatyyppejä kuten osakeyhtiöasiat, yrityssaneeraukset ja ulosottovalitukset ei ole kysymys varsinaisesta erikoistumisesta.

Tanskan tilannetta ei monista syistä, ei vähiten maantieteellisistä tekijöistä johtuen, voi verrata Suomeen. Ajatus siitä, että suuri yksikkö työpaikkana on pientä yksikköä houkuttelevampi, ei perustu käytännön kokemuksiin. Valtiontalouden tarkastuskertomuksessa 125/2006 on todettu, että tarkastusaineiston pohjalta ei voi tehdä suoria johtopäätöksiä siitä, mikä vaikutus kärjäoikeuden koolla on tuloksellisuuteen ja käsittelyaikoihin.

Heinolan kärjäoikeudella on käytössään erinomaiset alioikeusuudistuksen muutokset huomioon otetut, hyvin suunnitellut ja rakennetut käytännölliset toimitilat. Tiloja on tärkeää hyödyntää myös sen jälkeen, kun Heinolan kärjäoikeus on yhdistetty Lahden kärjäoikeuteen 1.10.2008.

Alueella on merkittävää vapaa-ajan asutusta. Se lisää myös kärjäoikeudessa käsiteltävien asioiden määrää. Heinola on vilkas teollisuuskaupunki. Sysmässä ja Hartolassa on pienteollisuutta. Nämä kunnat muodostavat Itä-Hämeen alueen, jonka asukkaat ja yritykset tarvitsevat jatkossakin toimivat tuomioistuinpalvelut kaikissa kärjäoikeudessa käsiteltävissä asioissa. Kansliaan tulee jäädä riittävästi tuomarikokoonpanon mahdollistavat kolme vakinaista kärjäntuomaria ja heidän kärjäsihteerinsä. Lisäksi tarvitaan kärjäviskaali ja notaari. Kansliahenkilökunnan määrän on säilyttävä ennallaan.

Eri henkilöstöryhmien keskimääräinen ratkaisukapasiteetti on arvioitu liian suureksi. Työssä tulee jäädä aikaa itsensä kehittämiseen, ammattitaidon ylläpitämiseen ja uuden oppimiseen. Muutokseen liittyy monenlaisia henkilöstöä koskevia kysymyksiä, jotka on jätetty selvittämättä. Projektipäällikön nimeäminen suunnittelemaan muutosta on sinänsä tarpeellinen, mutta ei riittävä askel, jotta muutos voidaan viedä läpi kunnialla. Hanketta varten tarvitaan vahva organisaatio. Ehdotuksen toteuttaminen tarkoittaisi henkilöstölle pitkiä työmatkoja tai muuttamista uudelle paikkakunnalle.

Ratkaisutoiminnan kannalta tulee harkita, mihin asioihin kannattaa erikoistua. Tietotaito ei saa olla yhden henkilön varassa. Henkilöstövähennyksiä ei voida perustella erikoistumisella, kuten mietinnössä on tehty. Työryhmä on suhtautunut hyvin optimistisesti sähköiseen asiointiin ja mahdollisuuksiin hyödyntää uutta teknologiaa suullisissa käsittelyissä. Henkilöstön vähentämisen kustannusvaikutusten laskeminen ei riitä. Tarvitaan laskelma mahdollisesti saavutettavista säästöistä. Laskelmassa olisi otettava huomioon henkilökustannusten ohella myös muut muun muassa työtiloista, välineistä ja toimitiloista aiheutuvat kustannukset.

4.11 Lappeenrannan käräjäoikeus

Yhteenveto: Toimitilaongelman vuoksi on katsottu, että ainakin siirtymävaiheen ajaksi Imatran sivukanslia olisi tarpeen.

Imatran kaupunki ei anna uutta lausuntoa vaan viittaa Imatran ja Lappeenrannan käräjäoikeuksien yhdistämistä koskevassa asiassa lausumaansa.

Imatran sivukanslia ja istuntopaikka

Kouvolan hovioikeus, Imatran käräjäoikeus, Kouvolan oikeusapupiirin Imatran toimisto ja Etelä-Karjalan liitto katsovat, että Imatralla tulee säilyttää sivukanslia ja istuntopaikka. Imatran käräjäoikeus esittää, että uudet käräjäoikeuden nimetään maakunnan tai vastaavan toimialueen mukaan ja että täällä toimivan yksikön nimeksi annetaan Etelä-Karjalan käräjäoikeus.

Imatran käräjäoikeus katsoo, että Imatralla on ympärivuorokautista poliisitoimintaa, pidätettyjen säilytys ja ns. rikospoliisitutkinta ja ympärivuorokauden avoinna oleva kansainvälinen rajanylityspaikka. Imatralla on huomattava tarve istuntotoimintaan ja se työllistää kokopäiväisesti useamman juristin sekä muuta henkilökuntaa. Mahdollisesta käsittelijöiden matkustamisesta Lappeenrannasta tai asiakkaiden asioinnista siellä aiheutuisi tuntuvia kustannuksia. Käräjäoikeudessa asioi päivittäin istuntojen lisäksi huomattava määrä asiakkaita.

Valtionhallinnon yksiköiden vetäytyminen keskisuurista kaupungeista johtaa kansalaisten eriarvoiseen asemaan. Hyvän henkilöstöhallinnon periaatteet vaativat, että mm pidentyvät työmatkat otetaan huomioon ratkaisuja tehtäessä. Henkilöstöä huolestuttaa mahdollinen työskentelypaikan siirtyminen rekkajonojen täyttämän taipaleen taakse. Avoin ja oikea tiedottaminen aikaisessa vaiheessa on tärkeää. Kiinteistöasioiden siirron yhteydessä tulee olla jo riittävät perustiedot tulevan käräjäoikeuden henkilöstömitoituksista.

Oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja oikeuden saatavuuden periaate ovat keskeisiä ihmisoikeussääntelystä johtuvia oikeuksia. Tämä aiheuttaa valtiolle velvollisuuden järjestää oikeuspalvelut niin, että kansalaisilla on tosiasiallinen ja realistisesti käytettävissä oleva mahdollisuus osallistua henkilökohtaisesti oikeudenkäyntiin.

Lappeenrannan toimitiloissa ei ole lainkaan tilaa Imatran henkilökunnalle. Lappeenrannan käräjäoikeuden toimitiloissa on sisäilmaongelma, joiden vuoksi käräjäoikeus joutuu väestötiloihin. Siten Imatralla jäänee työskentelemään lähes 20 henkilöä. Sen johdosta on tärkeää, että myös tässä vaiheessa varaudutaan muutosprosessin tukemiseen. Oikeusministeriön tulee kehittää toimintamalleja, tarjota riittävässä määrin asiantuntija-apua sekä kouluttaa henkilöstöä ja johtoa muutostilanteiden hallintaan.

Pelkkä tekninen yhdistäminen ei tuo säästöjä. Kahden näinkin suuren yhdistetyn yksikön johtaminen voi olla jopa vaikeampaa ja tästä syystä se voi olla haavoittuva. Käräjäoikeusverkkojärjestelmän resurssilaskelmat ovat hyvin summaarisia, eikä niihin tule perustaa tulevia henkilöstömääriä.

Imatran siirtymäkauden sivukanslia

Lappeenrannan käräjäoikeus katsoo, että Imatralla tulee perustaa sivukanslia siirtymävaiheen ajaksi.

Lappeenrannan käräjäoikeuden väistötiloissa ei ole riittävästi istuntoa Imatran käräjäoikeudelta siirtyvien istuntojen järjestämiseen. Perusteltua olisi jättää Imatralla väliaikainen sivukanslia siirtymävaiheen ajaksi kuten Heinolassa ja Porvoossa.

Uudistuksen tavoitteena on käräjäoikeuden toiminnan tehokkuus ja aktiivinen johtaminen. Pysyvän sivukanslian perustaminen Imatralla olisi näiden tavoitteiden vastaista ja vesittäisi yhdistämisestä saatavat edut. Istuntopaikan perustaminen Imatralla ei ole perusteltua.

Työryhmän ehdotus tuomareiden ratkaisukapasiteetista henkilötyövuotta kohti vaikuttaa Lappeenrannan käräjäoikeuden osalta oikeaan osuneelta. Laamannin johtamistehtävään sitoutuva henkilötyövuositarve sen sijaan on alimitoitettu. Myös arvio notaarin ratkaisukapasiteetista vaikuttaa liian optimistiselta. Notaarien määrä yhdistetyssä käräjäoikeudessa tulisi olla vähintään neljä. Työryhmän esitys kansliahenkilöstön tarpeeksi vaikuttaa alimitoitettulta.

Siltä varalta, ettei oikeustaloa tehtävien tutkimusten perusteella ryhdytäkään korjaamaan, tarvitsee Lappeenrannan käräjäoikeus uudet toimitilat muualta. Imatran käräjäoikeuden henkilöstölle ei ole väistötilassa työhuoneita. Myöskään väistötilaan tulevat istuntopaikat eivät riitä yhdistetyn käräjäoikeuden tarpeisiin. Ensisijaisena vaihtoehtona käräjäoikeus pitää omaa oikeustaloa Lappeenrannan keskustassa.

Kaakkois-Suomen syyttäjänvirastolla ei ole Lappeenrannan ja Imatran käräjäoikeuksien osalta koskien pää- ja sivukanslian sijaintipaikkaa ja istuntopaikkaa huomautettavaa.

Joutsenon kaupungilla ja Savitaipaleen ja Suomenniemen kunnalla ei ole työryhmän ehdotuksesta huomautettavaa.

4.12 Lapin käräjäoikeus

Kts. myös Rovaniemen käräjäoikeus

Lapin käräjäoikeus

Rovaniemen hovioikeus kannattaa työryhmän ehdotusta.

Istuntopaikkojen osalta hovioikeudella ei ole huomautettavaa. Lapin pitkät etäisyydet puoltavat erillisten istuntopaikkojen säilyttämistä. Myös Kemijärvi tarvitsee oman istuntopaikan. Kemijärven osalta hovioikeus ottaa asiaan kantaa vielä kohdassa Rovaniemen käräjäoikeus.

Kemijärven käräjäoikeus ja istuntopaikka

Pelkosenniemen ja Savukosken kunta katsovat, että Kemijärven käräjäoikeus tulee säilyttää itsenäisenä. *Rovaniemen hovioikeus* katsoo, että Kemijärvellä tulee säilyttää istuntopaikka.

Käräjäoikeus on hoitanut tehtävänsä tehokkaasti, toimivasti, oikeudenmukaisesti, nopeasti ja asiakasläheisesti. Muussa tapauksessa kunnat kannattavat ehdotusta Pelkosenniemen ja Savukosken kuulumisesta Lapin käräjäoikeuteen. Tällöin kunta kuitenkin edellyttää, että käräjäoikeudessa tulee olla riittävästi henkilöstöä laajenevan käräjäoikeuden palveluiden turvaamiseksi.

Rovaniemen hovioikeus esittää harkittavaksi myös Kemijärven käräjäoikeuteen kuuluvien Kemijärven ja Sallan kuntien liittämistä Lapin käräjäoikeuteen.

Toissijainen vaihtoehto voisi olla luonteva ratkaisu huomioon ottaen Itä-Lapissa hankkeilla olevat kuntaliitokset esimerkiksi Pelkosenniemen ja Kemijärven välillä. Näin Lapin käräjäoikeudessa, jonka alueella olisi useita suuria matkailukeskuksia, olisi riittävästi henkilöstöä hoitamaan koko ajan lisääntyviä vihkimisiä, jotka ovat sekä paikallisten että muualta matkailu-keskuksiin saapuvien turistien suosiossa jopa siinä määrin, että tiettyinä sesonkiaikoina käräjäoikeuksien tuomarikunta on merkittävässä määrin sidottu näihin tehtäviin.

Hovioikeus korostaa Lapin käräjäoikeuden erityispiirteinä sekä alueen pitkiä välimatkoja että erityisasemaa saamelaisalueena. Ehdotettu muutos antaa mahdollisuuksia kehittää edelleen keskitetysti viranomaisyhteistyötä eri maiden rajaviranomaistahojen kanssa sekä tarjoaa erikoistumismahdollisuuksia esimerkiksi poronhoitoon, maanomistukseen ja maankäyttöön liittyvissä asioissa sekä itse saamenkielen käytössä.

Koko Kemijärven käräjäoikeuden tuomiopiiri Lapin käräjäoikeuteen

Lapin käräjäoikeus katsoo, että tarkoituksenmukaisin vaihtoehto olisi säilyttää Kemi-Tornion, Rovaniemen ja Lapin käräjäoikeus siten, että viimeksi mainittuun olisi yhdistetty koko Kemijärven käräjäoikeus.

Tärkeänä tavoitteena on käräjäoikeuden säilyttäminen ja yksikön suurentaminen niin, että tuomarien määrää voitaisiin lisätä. Lapin käräjäoikeudessa on totuttu matkustamaan pitkiäkin matkoja oikeuden istuntoihin. Pelkosenniemen ja Savukosken kuntien liittäminen Kemijärven käräjäoikeudesta Lapin käräjäoikeuteen ei käytännössä aiheuttaisi muuta muutosta kuin juttumäärän jonkinasteista kasvua. Henkilörakenteessa tämä yhdistäminen aiheuttaisi korkeintaan yhden kansliahenkilön siirtymistä Lapin käräjäoikeuden palvelukseen Kemijärven käräjäoikeudesta riippuen siitä siirtyvätkö kiinteistöasioita nyt Lapin käräjäoikeudessa käsittelevät työntekijät Maanmittauslaitoksen palvelukseen.

Pelkosenniemen kunnan liittämisestä Kemijärven kaupunkiin on keskusteltu. Lapin käräjäoikeuden säilyttämistä itsenäisenä yksikkönä puoltaa pitkät matkat ja tarkoitus säilyttää saamelaisalue yhden käräjäoikeuden tuomiopiirissä.

Kolarin kunta

Lapin käräjäoikeus katsoo, että tulisi harkita voitaisiinko koko Kemijärven käräjäoikeus liittää Lapin eikä Rovaniemen käräjäoikeuteen sekä Kemi-Tornion käräjäoikeuden alueesta Kolarin kunta.

Tällöin koko Tunturi- Lappi kuuluisi Lapin käräjäoikeuden tuomiopiiriin. Tässä vaihtoehdossa Lapin käräjäoikeuden väestöpohja nousisi noin 45.000 asukkaaseen. Kun otetaan huomioon tunturikeskusten majoituskapasiteetti ja niiden väkimäärä sesonkiaikana, joka nykyisellään kestää jo noin puoli vuotta, alueen asukasmäärä nousee jo nyt yli 100.000.

Mikäli Kemi-Tornion käräjäoikeus säilyy edelleen itsenäisenä, ei liene tarkoituksenmukaista yhdistää Kolarin kuntaa Lapin käräjäoikeuden alueeseen. Kolarin jutut voitaisiin istua joko Muonion tai Kittilän istuntopaikoissa, joihin on lyhyempi matka kuin Ylitornion istuntopaikalle.

Jos Kemijärven käräjäoikeus ja mahdollisesti Kolarin kunta liitettäisiin Lapin käräjäoikeuteen, Lapin käräjäoikeuden tuomarien määrän tulisi kasvaa nykyisestä kolmesta viiteen tuomariin, kun Kemijärven käräjäoikeuden laamannin virka muutettaisiin käräjätuomarin viraksi. Kansliahenkilöstö kasvaisi mahdollisesti kahdella toimistosihteerillä ja yhdellä haastemiehellä. Kemijärvellä toimiva haastemies jäisi edelleen Kemijärvelle samalla tavalla kuin Lapin käräjäoikeudella on nyt Ivalossa osa-aikainen haastemies.

Sivukanslioita ei tulisi perustaa kuin aivan poikkeustilanteessa, koska välimatkat sinänsä eivät voi olla syy niiden perustamiseen. Asiakkaiden kannalta Lapin ja Kemijärven käräjäoikeuden yhdistäminen ei toisi olennaista huononnusta, koska käräjäpaikka jäisi Kemijärvelle ja muut asiat hoituisivat pääasiassa postitse, kun kiinteistöasiat siirtyvät pois käräjäoikeuksista. Julkiset kulkuyhteydet toimivat myös Kemijärvi-Sodankylä välillä. Kolarin kunnan asukkaiden kohdalla, riippuen asuinpaikasta, käräjämatka voisi lyhentyä huomattavastikin nykyisestä. Suunniteltu video- ja puhelinneuvottelujen tehokas käyttöönotto vähentäisi myös asiakkaiden matkustamista riita- ja rikosjutuissa.

Lapin käräjäoikeus hoitaa myös pääasiassa ulkomaalaisten turistien siviilivihkimisiä virkapaikan ulkopuolella lähinnä tunturikeskuksissa kuten Luostolla ja Kakslauttasessa. Turistien siviilivihkimisten osalta yhdistäminen voisi tuoda matkailuyrittäjille parannusta palveluun.

Lapin, Kemijärven, Rovaniemen ja Kemi-Tornion käräjäoikeuksia ei tule yhdistää samalla tavalla kahdeksi käräjäoikeudeksi kuin poliisipiirit. Saamelaisaluetta ei tule jakaa kahtia. Tässä vaihtoehdossa ainakin tuomarien käräjämatkat pitenisivät huomattavasti, jos kansliapaikat olisivat Kemissä ja Rovaniemellä. Lapin käräjäoikeuden nykyiset toimitilat mahdollistavat myös henkilökunnan kasvun.

4.13 Lohjan käräjäoikeus

Yhteenveto: Lausunnonantajat pääosin katsoivat, että Raaseporin käräjäoikeus tulisi säilyttää itsenäisenä. Ehdotetussa mallissa, kun ruotsikieliset asiointitarve on pääosin Raaseporissa, vaikeutuisi yhdistämisen myötä työn suunnittelu ja juttujen jakaminen tuomareiden, syyttäjien, erikoissyöttäjien ja kolmen istuntopaikan kesken kun jouduttaisiin ottamaan huomioon jutun kieli, rikoksen tekopaikka ja osallisten asuinpaikka.

Raaseporin käräjäoikeus

Lohjan ja Raaseporin käräjäoikeus, Hangon, Karjaan ja Tammisaaren kaupunki, Inkoon, Kirkkonummen, Pohjan ja Siuntion kunta, Suomen Tuomariliitto ry sekä Uudenmaan liitto katsovat, että Raaseporin käräjäoikeus tulisi säilyttää itsenäisenä.

Uudenmaan liitto katsoo, että työryhmän tavoitteet ovat kannatettavia

Raaseporin käräjäoikeudessa edellytetään vahvaa kaksikielistä osaamista sekä sotilas- ja merioikeusasiat edellyttävät erikoisosaamista. Työryhmän ehdotusta käräjäoikeuslaitoksen kehittämiseksi yksikkökokoja suurentamalla on pidettävä periaatteessa oikeana ja hyväksyttävänä. On epätodennäköistä, miten ne tavoitteet, joihin yksikkökokoja suurentamalla pyritään, voisivat käytännössä toteutua työryhmän ehdottamassa Lohjan ja Raaseporin käräjäoikeuksien yhdistämisessä.

Lohjan käräjäoikeuden nykyisistä tiloihin voidaan kiinteistöasioiden siirryttyä maanmittauslaitokselle sijoittaa vain 7-8 uutta työntekijää. Lohjan käräjäoikeuden tilat eivät riitä suunnitellun 12 -13 tuomarin käräjäoikeudelle.

Lohjan käräjäoikeudessa on vuosittain ollut 1-3 ruotsinkielellä käsiteltyä istuntojuttua. Käräjäoikeuden ruotsinkielinen osasto tulisi käytännössä toimimaan pelkästään Tammisaaren sivukansliassa palvelleen tulevan Raaseporin kaupungin sekä Inkoon ja Siuntion ruotsinkielistä väestöä. Tammisaaren sivukansliaan joudutaan sijoittamaan riittävästi henkilöstöä niin, että myös alueen suomenkielinen väestö saisi saman tasoiset palvelut kuin ruotsinkielinen väestö.

Raaseporin ruotsinkielinen henkilöstö ei ole halukas muuttamaan Lohjalle. Näyttäisi, että Raaseporin käräjäoikeuden nykyinen henkilöstö tulee käytännössä kokonaisuudessaan työskentelemään Tammisaaren sivukansliassa ja Kirkkonummen istuntopaikan työt hoidetaan Tammisaaren sivukanslian henkilöstön voimin.

Raaseporin käräjäoikeuden työkieli ja henkilöstön keskenään käyttämä kieli on ollut ruotsi jopa niin, että joillekin sen kansliahenkilöstöstä voi olla vaikeata keskustella asioista suomeksi. Lohjan käräjäoikeuden työkieli on suomi. Ehdotuksen toteuttaminen merkitsisi sitä, että muodostuisi kaksi samankokoista käräjäoikeutta yhdessä käräjäoikeudessa, suomenkielinen käräjäoikeus Lohjalla ja ruotsinkielinen käräjäoikeus Tammisaaressa. Jo se seikka, että käräjäoikeudessa on useita erillisiä toimipaikkoja, on omiaan vaikeuttamaan käräjäoikeuden toimintaa. Kun toimipaikoilla tulisi olemaan myös eri kieli työkielenä ja sisäisenä kielenä, on vaikea uskoa, että suunnitellun kaltaisella yksikkökoon suurentamisella voitaisiin saavuttaa sellaista etua, joka kompensoisi tällaisen hajautetun organisaation haitat.

Hajautettu organisaatio vaatii paljon raskaamman johtamis-, seuranta- ja valvontajärjestelmän kuin samankokoinen keskitetty organisaatio. Työn suunnittelussa ja juttujen jakamisessa 12 tuomarin, kuuden syyttäjän, erikoissyyttäjien ja kolmen istuntopaikan kesken joudutaan ottamaan huomioon jutun kieli, rikoksen tekopaikka ja osallisten asuinpaikka. On selvää, että näissä olosuhteissa työn suunnitteluun, juttujen jakoon ja istuntojen järjestämiseen liittyvä logistiikka tulee vaatimaan huomattavasti suuremman työpanoksen nykyiseen verrattuna. Istuntopäivät jäävät liian lyhyiksi tai käsittelyajat pitenevät, koska samassa istunnossa käsiteltäviä juttuja ei ole riittävästi. Näiden johtamistehtävien vaatimat resurssit joudutaan ottamaan niistä resursseista, jotka tähän asti on voitu kohdistaa lainkäyttöön.

Tehtävien jako ja kielitaito rajoittaa mahdollisuuksia erikoistua lainkäytön alueella. Käräjäoikeuksien henkilökunnalla on ollut huonoja kokemuksia aikaisemmista sivukanslioista. Molempien käräjäoikeuksien väestöpohja kasvaa, eikä tulevaisuudessa voine välttää siitä johtuvaa henkilöstölisäyksien tarvetta. Nyt molemmilla käräjäoikeuksilla on suhteellisen kevyt hallinto ja se on mahdollistanut resurssien kohdistamisen lainkäyttöön. Yhdistämisessä tämä etu menetetään.

Vaikka kiinteistöasioiden siirrossa päävastuu on Maanmittauslaitoksella, kummankin muutoksen toteuttaminen vaatii käräjäoikeuksilta oman suunnitelmansa ja työpanoksensa. Yhdistämisen ja kiinteistöasioiden siirtymisen voimaantulo tulee porrastaa siten, etteivät uudistukset aiheuta tarpeetonta häiriötä käräjäoikeuksien toiminnalle.

Lohjan ja Raaseporin käräjäoikeudet tulevat nykyisellään toimeen pienemmällä henkilöstömäärällä kuin mitä yhdistetyn käräjäoikeuden tarpeeksi on laskettu. Molemmat käräjäoikeudet toimivat huomattavan tehokkaasti, eikä niiden kohdalla voida todeta resurssien vajaakäyttöä. Työskentelyilmapiiri ainakin Lohjan käräjäoikeudessa on hyvä ja käräjäoikeus on varsin haluttu työpaikka. Lohjan ja Raaseporin käräjäoikeuksien yhdistämissuunnitelmasta on kuitenkin tehty niin hankalasti toteutettava, ettei siinä voida saavuttaa niitä tavoitteita, jotka käräjäoikeusverkoston kehittämiseksi on asetettu.

Raaseporin käräjäoikeus viittaa Ruotsin Statskontoretin tekemään arviointiin siellä toteutetuista käräjäoikeuksien yhdistämisistä (Statskontoret 2007:9). Tässä selvityksessä Statskontoret toteaa että yhdistämiset sinänsä ovat johtaneet maantieteelliseen yhteneväisyyteen muiden yhteistyössä olevien viranomaisten kanssa ja että uudistuksen tavoitteet muutoinkin pääosin ovat toteutuneet. Kuitenkin Statskontoret huomauttaa että Ruotsissakin toteutettu ratkaisu jossa muutamilla käräjäoikeuksilla on säilytetty pysyvät sivukansliat, on johtanut huomattaviin haittoihin.

Raaseporin käräjäoikeus yhtyy kaikilta osiltaan Suomen tuomariliitto ry:n edustajan eriävään mielipiteeseen siitä, että tuomioistuimen tehokkuutta ja taloudellisuutta koskevat vaatimukset sekä mielekkään työyhteisön luominen edellyttävät, että toiminta kussakin käräjäoikeudessa tulee keskittää yhteen toimipaikkaan. Viiden sivukansliaksi siirretyn itsenäisen käräjäoikeuden säilymiselle on olemassa samat perusteet kuin niiden osalta on esitetty pysyvän sivukanslian perustamiselle. Kun työryhmä on ehdotuksessaan neljän käräjäoikeuden osalta jäänyt alle tavoitteellisten lukujen, ei voine olla estettä sille että mietinnössä sivukansliaksi ehdotetut käräjäoikeudet voisivat säilyä itsenäisinä, varsinkin kun kaikissa näissä käräjäoikeuksissa on nykyisellään vähintään viisi tuomaria.

Raaseporin käräjäoikeus katsoo, että työryhmän arviot ovat henkilöstön ratkaisukapasiteetin osalta pääosin hyväksyttäviä. Kuitenkin tuomareiden osalta esitetyt luvut yrityssaneeraus- ja velkajärjestelyasioiden sekä ulosottovalitusten ratkaisukapasiteetista on arvioitu liian suureksi. Mainituissa asiaryhmissä osa asioista vastaa kuitenkin työmäärältään lähinnä laajoja riita-asioita.

Notaareiden lukumäärää ei ole aihetta alentaa ennen kuin tuomioistuinharjoittelun kehittämistä pohdinta työryhmä on antanut mietintönsä. Yhdistetyn käräjäoikeuden henkilötyövuositarve olisi suurempi kuin Lohjan käräjäoikeuden ja Raaseporin käräjäoikeuden nykyinen yhteenlaskettu henkilöstömäärä.

Raaseporin käräjäoikeus on kauan toiminut kaksikielisenä tuomioistuimena, enemmistökielenään suomen kieli. Mikäli Tammisaaren perustetaan ruotsinkielinen sivukanslia, johtaa tämä tulevaisuudessa väistämättä toiminnan ja sen myötä ruotsin kielen näivettymiseen. Ei ole mielekästä perustaa pientä ruotsinkielistä "reservaattia" joka ei tulevaisuudessa pysty houkuttelemaan kyvykkäitä työntekijöitä sen paremmin kansliahenkilökunnan kuin tuomarikunnan tai auskultanttikunnan keskuudessa. Raaseporin käräjäoikeuden tuomiopiirin väestömäärä on voimakkaassa kasvussa. Lohjan ja Raaseporin tuomiopiirit eivät myöskään muodosta luonnollista yhteistyöaluetta.

Svenska Finlands folktinget katsoo, että ruotsi tulee säilyttää käräjäoikeuden pääkielenä.

Raaseporin pääkanslia

Raaseporin käräjäoikeus katsoo, että joka tapauksessa muodostuvan käräjäoikeuden pääkanslia tulisi sijaita Tammisaaressa

Vuoden 2009 alusta Tammisaaren kaupunki, Karjaan kaupunki ja Pohjan kunta yhdistyvät Raaseporin kaupungiksi, jonka asukasmäärä tulee olemaan noin 29.000 henkeä. Raaseporin käräjäoikeus on sekä asukasmäärältään, asiamääriltään että henkilöstömäärältään Lohjan käräjäoikeutta jonkin verran suurempi. Suurin syy pääkanslian sijoittamiselle Tammisaareen olisi kielellinen. Mikäli Tammisaareen sijoitetaan vain ruotsinkielinen sivukanslia, ei ruotsinkielisiä palveluja tulevaisuudessa voida taata.

4.14 Mikkelin käräjäoikeus

Yhteenvedo: Enemmistö lausunnonantajista katsoi, että Savonlinnassa tulisi säilyttää pysyvä sivukanslia. Lisäksi ehdotettiin, että Savonlinnan käräjäoikeuden nykyisen tuomiopiirin ympärille muodostettaisiin Itä-Savon käräjäoikeus, jonka toiminta-alue kattaisi koko Savonlinnan talousalueen eli myös Sulkavan ja Rantasalmen sekä mahdollisesti Parikkalan kuntien alueet.

Itä-Suomen lääninhallitus kannattaa työryhmän ehdotusta. Kuitenkin ulosottovalitusasioiden käsittely Etelä-Savon ulosottoviraston alueella olisi tulevaisuudessakin hoidettava Mikkelin käräjäoikeudessa.

Mietinnön mukaiset järjestelyt turvaisivat edelleen oikeuspalveluiden saatavuuden alueella. Lääninhallitus kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, tulisiko useamman kuin yhden pysyvän sivukanslian olevan aiheellista harvaanasutulle ja rajoittuneiden liikenneyhteyksien alueelle. Tämä vähentäisi myös toimitilanrakentamistarvetta Mikkeliin

Joroisten kunta esittää, että Joroisten kunta siirretään Kuopion käräjäoikeuden tuomiopiiriin.

Juvan kunnalla ei ole työryhmän ehdotukseen huomautettavaa. Kunta on kuitenkin edelleen valmis varaamaan tarvittavat toimitilat käräjäoikeuden istuntoja varten.

Mikkelin käräjäoikeus kannattaa ehdotusta sivukanslioiden osalta. Ehdotetun käräjäoikeuden nimen tulisi olla Etelä-Savon käräjäoikeus.

Nimi noudattaisi maakuntapohjaisuutta ja samaa periaatetta esimerkiksi ulosoton ja oikeusavun kanssa. Nykyisiä käräjäoikeuden toimitiloja ei ole suunniteltu tuomioistuimen tarpeita varten ja uuden oikeustalon rakentaminen olisi tarpeen. Istuntosalien yhteydessä ei ole riittäviä odotustiloja tai pysäköintialueita asiakkaille. Turvajärjestelyt eivät muutoinkaan täytä asianmukaisia vaatimuksia.

Henkilöstön määrä osalta ratkaisu ei voi perustua pelkästään arvioituihin asiamääriin. Mikäli Pieksämäellä ja Savonlinnassa säilyvät istuntopaikat, niin tuomareiden ja käräjäsihteerien pitkät ja lukuisat käräjämatkat vievät paljon työaika ja voimavaroja. Uudistuksella ei saavuteta henkilöstösäästöjä niin kauan kuin sivukansliat toimivat Pieksämäellä ja Savonlinnassa. Näin ollen henkilöstöä voidaan vähentää vasta sen jälkeen, kun yhteiset toimitilat on saatu Mikkeliin. Muutoin käräjäoikeudella ei ole huomautettavaa työryhmän ehdotuksesta.

Mäntyharjun kunnalla ei ole työryhmän ehdotukseen huomautettavaa.

Yleisesti kunta on todennut, ettei se pidä perusteltuna valtion hallinnon palvelujen supistamista kunnissa. Tästä aiheutuu iäkkäille palvelun käyttäjille hankaluuksia, aiheuttaa negatiivista heijastusta muihin palveluihin ja niiden kysyntään asiointiliikenteen siirtyessä kaupunkikeskuksiin.

Pieksämäen käräjäoikeus ja sivukanslia

Pieksämäen kaupunki katsoo, että Pieksämäen käräjäoikeus tulee säilyttää itsenäisenä.

Kanslia- ja haastemiespalveluiden siirtyminen Mikkeliin heikentäisi oikeuspalveluiden saatavuutta. Seurauksena olisi myös kohonneet asiointikustannukset. Ehdotettu ratkaisu ei toisi taloudellisia säästöjä.

Pieksämäen käräjäoikeus katsoo, että sivukanslian perustamista Pieksämäelle tulisi harkita.

Työryhmän tavoitteiden osalta käräjäoikeudella ei ole huomautettavaa. Tekniikan kehittyessä maantieteellisen sijainnin merkitys on vähentynyt, mutta se ei ole poistunut. Ihmiset edelleen hoitavat oikeudellisia asioita henkilökohtaisesti asioimalla. Maaseutumaisissa olosuhteissa autottoman nykyisen Pieksämäen käräjäoikeuden tuomiopiirissä asuvan henkilön mahdollisuudet asioida pääkansliassa Mikkelissä ovat oleellisesti huonommat kuin Mikkelissä asuvan henkilön. Tämä on myös oikeusturvakysymys. Käräjäoikeudet on tarkoitettu palvelemaan kansalaisia.

Toisaalta, jos Pieksämäelle jää vain istuntopaikka, etäisyys aiheuttaa tuomioistuimen henkilökunnalle entistä enemmän matkakuluja ja ajanhukkaa. Lisäksi myös riskit työmatkaonnettomuuksiin kasvavat. Pieksämäen seutu muodostaa oman kehittyvän talousalueen. Saapuvien asioiden määrä käräjäoikeudessa tulee kasvamaan ja määrä on riittävä sivukanslian perustamiselle. Pieksämäen käräjäoikeudella on uudehkot, asianmukaiset ja toimivat tilat. Käräjäoikeuden käytössä on myös asianmukainen tekniikka lukuun ottamatta äänityslaitteistoa.

Käräjäoikeuksien sijaintia harkittaessa tulisi työryhmän esittämää laajemmin ottaa huomioon valtakunnan laajuudesta johtuvat pitkät välimatkat. Jos käräjäoikeuksia on vain 25, ovat välimatkat tuomiopiirien reuna-alueilta kohtuuttoman pitkät. Oikeuspalvelujen saatavuus tulisi taata perustamalla riittävä määrä sivukanslioita. Sivukansliajärjestelmää on sinänsä perustellusti arvosteltu hallintoon liittyvien ongelmien vuoksi. Asetettaessa vastakkain oikeuspalvelujen saatavuus ja hallintoon liittyvät ongelmat painaa vaakakupissa enemmän oikeuspalvelujen saatavuus. Mikäli Pieksämäellä säilyy käräjäoikeuden sivukanslia, säästyy huomattava määrä rakentamis- ja vuokratkustannuksia. Sivukanslia voi toimia nykyisissä tiloissa ilman lisäinvestointia. Mikäli Pieksämäelle jää vain istuntopaikka, aiheuttaa tämä uudisrakentamistarvetta Mikkeliin.

Jos harkinnassa päädytään siihen, että Pieksämäelle jää vain istuntopaikka, tulisi siirtymäaika määrittellä tarkemmin kuin että "kunnes tilat järjestyvät". Määrittely ei noudata hyvän henkilöstöpolitiikan periaatteita. Tilojen järjestyminen voi tapahtua nopeasti tai siihen voi kulua pitkäkin aika. Henkilöstön kannalta on kohtuutonta, jos henkilöstö joutuu elämään epätietoisuudessa työpaikan sijainnista.

Rantasalmen kunta katsoo, että Varkaudessa tulee säilyä pysyvä sivukanslia ja istuntopaikka. Kunta yhtyy tältä osin kehittämisspäällikkö Laukkasen eriävään mielipiteeseen..

Sulkavan kunnalla ei ole mietinnön pääasialliseen sisältöön huomautettavaa. Sulkavan kunta pitää Juvan istuntopaikan lakkauttamista oleellisena lähialueen palvelujen heikentämisenä. Istuntopaik-

kojen vähentämisellä laajasti toteutettuna voi olla vaikutusta kansalaisten yhdenvertaiseen kohteluun ja palvelutasoon, mihin tulisi kiinnittää erityistä huomiota päätöksiä tehtäessä.

Savonlinnan sivukanslia

Itä-Suomen hovioikeus, Savonlinnan käräjäoikeus, Savonlinnan kaupunki, Heinäveden, Kerimäen, Punkaharjun, Rantasalmen ja Savonrannan kunta sekä Etelä-Savon maakuntaliitto katsovat, että Savonlinnassa tulee säilyttää pysyvä sivukanslia. (Myös Pieksämäen sivukanslian tarve saattaa olla syytä arvioida uudelleen.)

Maakunnan pitkät etäisyydet, palveluiden saatavuus, vesistöjen pirstoma rakenne sekä kohtuullinen väestöpohja tulee ottaa huomioon. Käräjäoikeuden ja pääkanslian lakkauttaminen merkitsisi myös asianajajapalveluiden määrän vähentämistä. Käräjäoikeusverkoston muutoksen toteuttaminen nopeuttaisi maaseutualueiden sekä pienten kuntien autioitumiskehitystä

Enonkosken kunta toteaa, että käräjäoikeuden Savonlinnan pääkanslian lakkauttaminen on vastoin Itä-Suomen kehittämistavoitteita.

Se heikentää oikeuspalveluiden saatavuutta. Savonlinnan seutu on viime vuosina menettänyt paljon valtionhallinnon työpaikkoja. Oleellista on huolehtia riittävästä henkilökunnasta asioiden viivytyksettömän käsittelyn ja kansalaisten oikeusturvan takaamiseksi

Ehdotus uudeksi tuomiopiiriksi

Savonlinnan käräjäoikeus ja Savonlinnan kaupunki sekä Savonrannan ja Punkaharjun kunta katsovat lisäksi, että sivukansliaa toimivampi vaihtoehto on perustaa Savonlinnan käräjäoikeuden nykyisen tuomiopiirin ympärille uusi käräjäoikeus, Itä-Savon käräjäoikeus, jonka toiminta-alue kattaisi koko Savonlinnan talousalueen eli myös Sulkavan ja Rantasalmen sekä mahdollisesti Parikkalan kuntien alueet.

Mikkelin talousalue ja Savonlinnan talousalueen muodostama Itä-Savo ovat selkeästi omia kokonaisuuksiaan, joiden välillä ei juuri tapahdu luontaista asiointia. Savonlinnasta on muodostunut oma selkeä talous- ja asiointialueen keskus, jonka ihmisille asiointi Mikkelissä ei ole luontevaa ja aiheuttaa kohtuutonta vaivaa. Poliisitutkinnan, syyttäjätöiden ja käräjäoikeuden tulee sijaita samalla paikkakunnalla, jotta työskentely olisi taloudellista, tuottavaa ja tehokasta. Toteutuessaan työryhmän ehdotus merkitsisi irtaantumista siitä todellisuudesta, jossa Itä-Savossa eletään. Oikeus ja oikeudenmukaisuus eivät ole eivätkä saa olla maakunta- tai heimorajoista kiinni. Mahdollisuus henkilökohtaiseen asiointiin ja mahdollisuus saada asiantuntevaa palvelua on omiaan lisäämään luottamusta oikeuslaitokseen.

Savonlinnan käräjäoikeudessa on istuntopäiviä kaikkiaan on noin 150-160 vuodessa. Mikkelin ja Savonlinnan välinen etäisyys on 105 kilometriä. Savonlinnan talousalueen jutut tulitaisiin keskittämään varsin nopeasti niin suuressa määrin kuin mahdollista Mikkelisiin. Tästä taasen seuraa melkoi-sia ongelmia kaikille oikeudenkäyntiin osallistuville henkilöille, niin jutun asianosaisille, kuultaville kuin todistajillekin. Säilyttääkseen asemansa markkinoilla asianajat joutunevat käräjäoikeuden lakatessa vakavasti harkitsemaan toimintansa painopisteen siirtämistä. Mikkelisiin. Tästä taasen seurannee Savonlinnan talousalueen asianajopalvelujen varsin nopea alasajo. Lisäksi tarkoituksenmukaisinta olisi, että poliisitutkinta, syyttäjätöimi ja käräjäoikeus sijaitsisivat samalla paikkakunnalla

Etelä-Savon talouselämän rakenne ei luo todellisia mahdollisuuksia tuomareiden erikoistumiseen. Sellaisia isoja, monimutkaisia ja vaikeita riita- tai rikosasioita, jotka eivät olisi tuomareiden perusosaamisella hallittavissa, on niin vähän, että tällaisen jutun sattuesssa kohdalle tilanne on aina uusi.

Sivukanslian etuna olisi se, että kärjäoikeuden hallintoa voidaan keventää itsenäiseen kärjäoikeuteen verrattuna. Toisekseen sivukanslia on looginen ratkaisu pyrittäessä maakunnallisiin kärjäoikeuksiin. Toisaalta kahden runsaan sadan kilometrin päässä toisistaan olevan viraston johtaminen on ongelmallista. Itsenäinen kärjäoikeus on selkeästi sivukansliaa toimivampi vaihtoehto. Savonlinna on Itä-Savon keskus. Savonlinnan kärjäoikeus toimii myös Järvi-Suomen ainoana merioikeutena. Savonlinnan kärjäoikeudella on muutama vuosi sitten saneeratut hyvät ja täysin riittävät toimitilat.

4.15 Oulun kärjäoikeus

Yhteenveto: Puolet lausunnonantajista kannatti pitkät etäisyydet huomioon ottaen vähintäänkin sitä, että Kuusamossa säilytetään sivukanslia. Oulun kärjäoikeus vastusti sivukanslian perustamista.

Oulun kärjäoikeus

Lumijoen kunta kannattaa työryhmän ehdotusta. Uudistuksella ei saa huonontaa yksityisen kansalaisen asemaa lain edessä.

Oulun kärjäoikeus pitää työryhmän ehdotuksen lähtökohtia ja tavoitteita kannatettavina.

Kärjäoikeus pitää ehdotuksessa esitettyä tuomarin ratkaisukapasiteettia eri asiaryhmissä jonkin verran ylimitoitettuna. Ehdotuksessa ei ole otettu huomioon vahvennettujen kokoonpanojen käytön vaatimaa aikaa, tuomareiden koulutukseen ja istuntopaikkojen pitkiin välimatkoihin kuluva aikaa.

Kuusamon kärjäoikeus ja sivukanslia

Pohjois-Pohjanmaan liitto katsoo, että Kuusamon kärjäoikeuden toimintaa tulee jatkaa itsenäisenä kärjäoikeutena.

Rovaniemen hovioikeus, Kuusamon kunta, Kuusamon kärjäoikeus ja Pohjois-Pohjanmaan liitto katsovat, että Kuusamossa tulee olla pysyvä sivukanslia.

Rovaniemen hovioikeus viittaa työryhmämietintöön eriävän mielipiteensä jättäneen Sakari Laukkasen kannanottoon sivukanslioiden merkityksestä. Vaikka sähköinen asiointi tulleeekin lisääntymään, työryhmän ehdotuksen toteutuminen johtaisi maantieteellisten etäisyyksien ja liikenneyhteyksien takia hovioikeuden käsityksen mukaan kohtuuttomaan lopputulokseen niiden Kuusamon ja Taivalkosken asukkaiden kannalta, jotka asioidessaan kärjäoikeudessa henkilökohtaisesti joutuisivat matkustamaan Ouluun saakka.

Jos sivukansliaa ei perustettaisi Kuusamoon, Kuusamon kärjäoikeuden nykyinen henkilöstö joutuisi vaikeaan tilanteeseen, kun sen työpaikka siirtyisi yli 200 kilometrin päähän Kuusamosta. Osalle kansliahenkilökuntaa siirtyminen Ouluun on mm. perhesyistä mahdotonta.

Sivukanslian perustaminen on perustelua ottaen huomioon etäisyys Ouluun, liikenneyhteydet sekä asia- ja asiakasmäärät. Erityisesti tulisi ottaa huomioon rajanylityspaikka ja turismin vaikutus. Kuusamossa on pääpoliisiasema, syyttäjän- ja ulosottoviraston sivutoimipaikka ja oikeusaputoimisto. Miehitetty sivukanslia ylläpitää myös asianajopalveluita. Haastemiesten toimipaikan tulisi sijaita Kuusamossa. Ehdotus ei tue Pohjois-Pohjanmaan tasapuolista kehittymistä. Tuomiopiiri- jaossa on huomioitava kansalaisten asioimissuunnat

Oulun käräjäoikeus katsoo, ettei sivukanslian perustaminen Kuusamoon ole tarpeellista.

Kempeleen, Oulunsalon, Taivalkosken ja Ylikiimingin kunnalla ja Pudasjärven kaupungilla ei ole huomautettavaa työryhmän mietinnöstä.

4.16 Porin käräjäoikeus

Vaasan hovioikeus, Eurajoen kunta ja Porin käräjäoikeus kannattavat työryhmän ehdotusta.

Olisi luontevaa, että käräjäoikeuden nimi olisi Satakunnan käräjäoikeus yhdenmukaisesti Satakunnan syyttäjänviraston, ulosottoviraston ja maistraatin kanssa. Henkilökohtainen asiointi käräjäoikeudessa on vähentynyt ja tulee edelleen vähentymään muun muassa kirjallisen rikosprosessimenettelyn myötä. Työryhmän ehdotus Satakunnan osalta on sopusoinnussa jo toteutettujen muiden keskittämishankkeiden kanssa.

Ikaalisten käräjäoikeudesta mahdollisesti siirtyvä henkilökunta on sijoitettavissa Porin oikeustalon nykyisiin tiloihin. Rauman käräjäoikeuden alueen suullisia istuntokäsittelyjä edellyttäviä asioita ei ole mahdollista istua Porin oikeustalon istuntoiloissa eikä Rauman käräjäoikeuden henkilökuntaa ole mahdollista sijoittaa Porin oikeustalon tiloihin ennen kuin Porin oikeustalon laajennus toteutetaan. Tästä syystä on perusteltua, että Raumalla säilyy myös istuntoaika. Ikaalisten käräjäoikeudesta siirtyvien suullisia istuntoja edellyttävien asioiden käsittely Porin oikeustalon nykyisissä tiloissa tulee tuottamaan vaikeuksia ja ainakin lisäjärjestelyjä.

Väestöpohjasiirtymät huomioon ottaen ei ole perusteltua, että kaikki Ikaalisten käräjäoikeudesta siirtyvät virat sijoitettaisiin Tampereen käräjäoikeuteen. Ainakin yksi käräjätuomarin virka, yksi käräjäsihteerin tehtäviä hoitavan toimistosihteerin virka ja yksi haastemiehen virka tulisi sijoittaa Porin käräjäoikeuteen. Nämä virkamiehet on mahdollista sijoittaa Kokemäen sivukanslian henkilökunnan lisäksi Porin oikeustalon nykyisiin tiloihin, kun otetaan huomioon syyttäjänvirastolta vapautuneet tilat ja kiinteistöosaston lakkaamisen johdosta vapautuvat tilat.

Eurajoen kunta pitää tärkeänä, että samanaikaisesti toteutetaan myös kirjaamisasioiden siirto maanmittauslaitokselle ja summaaristen asioiden sähköinen käsittely.

Kankaanpään istuntoaika

Kankaanpään kaupunki ja Karvian kunta katsovat, että Kankaanpäässä tulisi säilyttää istuntoaika.

Paveluiden keskittäminen maakuntakeskukseen Poriin poikkeaa muista valtionhallinnon toteutuneista tai vireillä olevista ratkaisuksista kuten Kelan, poliisihallinnon ja työvoimahallinnon kehittämisessä on lähdetty ratkaisusta, jonka mukaan hallinto voidaan keskittää, mutta samalla säilyttää maakunnan eri osissa sijaitsevat palvelupisteet. Työryhmän esitys aiheuttaisi Porin käräjäoikeudessa melkoisia tilaongelmia ja lisäkustannuksia. Ehdotuksen toteutuminen merkitsisi alueen asukkaiden palveluiden

heikentymistä. Jatkovalmistelussa olisi vältettävä henkilökunnan turhia siirtoja ja kalliita tilaratkaisuja maakuntakeskuksessa. Kankaanpään istuntopaikan tilat ovat erittäin nykyaikaiset ja käyttökelpoiset. Lisäksi Kankaanpäässä sijaitsee varuskunta, joka käyttää Kankaanpään istuntopaikkaa merkittävästi.

Kuntajaon vakiintumista tulisi odottaa ja vasta sitten uudistaa käräjäoikeuksien lukumäärä. Ehdotus merkitsee välimatkojen kasvamista ja palvelujen etäännyttämistä kauemman kuntalaisista. Tämä saattaa aiheuttaa kustannusten kasvamista lisääntyneiden poissaolojen, istuntojen lykkäytymisten ja henkilöiden kuljettamisesta aiheutuvien kustannusten muodossa. Henkilöstömäärän vähentäminen pidentää käsittelyaikoja.

Varauksellisesti suhtautuvat

Kiikoisten ja Lavian kunta katsovat, että palveluiden keskittäminen maakuntakeskukseen Poriin poikkeaa muista valtionhallinnon toteutuneista tai vireillä olevista ratkaisuksista. Esimerkiksi Kelan, poliisihallinnon ja työvoimahallinnon kehittämisessä on lähdetty ratkaisusta, jonka mukaan hallinto voidaan keskittää, mutta samalla säilyttää maakunnan eri osissa sijaitsevat palvelupisteet. Edellä mainitun perusteella vastustamme käräjäoikeuden palvelujen laajamittaista keskittämistä vain maakuntakeskukseen. Maakunnassa tulee edelleenkin järjestää riittävät palvelut alueellisesti lähellä kansalaisia. Perustettavan käräjäoikeuden nimen tulisi olla Satakunnan käräjäoikeus.

Kokemäen sivukanslia ja istuntopaikka

Huittisten ja Kokemäen kaupunki ja Vampulan kunta katsovat, että Kokemäen sivukanslia ja istuntopaikka tulisi säilyttää.

Työryhmän ehdotuksen toteuttaminen aiheuttaisi Porin käräjäoikeudessa tilaongelmia ja lisäkustannuksia. Esitys poikkeaa olennaisesti muiden valtionhallinnon palveluperiaatteista. Esitys merkitsee alueen asukkaiden palveluiden heikentämistä, henkilökunnan turhia siirtoja ja kalliita tilaratkaisuja, joita jatkovalmistelussa on vältettävä.

Rauman käräjäoikeus ja ehdotus uudeksi tuomiopiiriksi

Rauman kaupunki ja Rauman käräjäoikeus katsovat, että Rauman käräjäoikeus tulee ensisijaisesti säilyttää itsenäisenä ja toissijaisesti tulee perustaa pysyvä sivukanslia ja istuntopaikka. Rauman käräjäoikeuden väestöpohjaa voitaisiin vahvistaa Porin käräjäoikeuteen kuuluvilla Harjavallan, Huittisten, Kokemäen, Köyliön ja Säskylän liittämällä, jolloin väestöpohjaksi nousisi yli 90.000 asukasta. Harkinnanarvoinen seikka on myös se, että Laitila, Pyhäranta ja Uusikaupunki – jotka ovat lähempänä Raumaa kuin Turku – liitetään Rauman käräjäoikeuteen, jolloin sen väestöpohja olisi noin 120.000 henkeä. Harkittavaksi tulisi tällöin myös sivukanslian ja/tai istuntopaikan perustaminen Kokemäelle ja/tai Uuteenkaupunkiin.

Satakunnan maakunnassa on kaksi aluekeskusta Pori ja Rauma. Rauman naapurissa Eurajoella on Pohjoismaiden suurin rakennustyömaa, Olkiluoto 3. Lisäksi Raumalla on mm yksi Suomen suurimmista satamista, Aker Yards Oy:n telakka ja muuta merkittävää teollisuutta. Vireä taloudellinen toimeliaisuus vaikuttaa asioiden laatuun ja oikeudelliseen vaikeuteen sekä riittävästi rikosasioissa. Käräjäoikeusuudistusta tulee tarkastella siltä pohjalta miten oikeudenhoito tulisi parhaiten organisoiduksi eikä välttämättä nykyiseen maakuntarajaan pitäytyen. Ehdotuksen toteuttaminen merkitsisi enimmillään lähes 100 kilometrin asiointimatkaa Poriin. Pisimmät käsittelyajat ovat

suurimmissa kaupungeissa. Myös johtamiseen ja työmotivaatioon liittyvät seikat tulee ottaa huomioon.

Sivukanslian säilyttämisen osalta Rauman kaupunki ja kärjäoikeus yhtyvät kehityspäällikkö Laukassen eriävässä mielipiteessä esitettyyn. Tuleva väestö- ja työmääräkehitys kärjäoikeuden Rauman talousalueella satamineen, telakoineen ja ydinvoimaloineen on selkeästi esimerkiksi Iisalmen talousaluetta suurempi. Uutta kärjäoikeusverkostoa rakennettaessa Suomea tulisi verrata Ruotsiin ja Norjaan, ei Tanskaan, jossa etäisyydet ovat pienempiä. Lisäksi Poriin siirtyvän henkilöstön päivittäinen työaika tulisi huomattavasti pitenemään. Huonot julkiset kulkuyhteydet Rauman linja-autoasemalle lisäävät päivän pituutta entisestään. Junayhteyttä ei ole. Satakunnassa jo toteutuneet virastojen yhdistämiset eivät ole vaatineet Rauman toimipaikkojen lakkauttamista kuten esimerkiksi ulosotto- ja syyttäjävirston kohdalla.

Satakuntaliiton maakuntahallitus katsoo, että Raumalla ja Kokemäellä tulee sijaita pysyvä sivukanslia ja istuntopaikka sekä istuntopaikat Eurassa ja Kankaanpäässä. Maakunnan asukkaille tulee turvata riittävät palvelut.

4.17 Porvoon kärjäoikeus

Helsingin hovioikeus kannattaa ehdotusta Porvoon uudeksi tuomiopiiriksi ja kuulumista Helsingin hovioikeuden tuomiopiiriin.

Porvoon kärjäoikeus katsoo, että ehdotuksessa määritellyt henkilöstöryhmien mitoitustarpeet tulee tarkistaa. Pyrkimys vahvennettujen kokoonpanojen käyttöön kärjäoikeudessa johtaa siihen, että ratkaisukapasiteetti tuomaria kohti alenee. Porvoon kärjäoikeuden osalta tulee ottaa huomioon sen kaksikielisyys, ja että toiminta siirtymäkauden aikana tulee tapahtumaan kahdessa paikassa.

Askolan kunta kannattaa työryhmän ehdotusta.

Askolan kunta kiinnittää huomiota suunnitellun kärjäoikeuden henkilöstöressurssien määrän jäämiseen kärjätuomareiden osalta alle laskennallisen tavoitetason. Kunta esittää, että uudistus toteutetaan siten, että laskennallinen henkilöstötarve täyttyy ja henkilökunnan kaksikielisyys otetaan huomioon.

Itä-Uudenmaan syyttäjävirsto katsoo, että Pukkilan kunnan osalta rikosasioiden osalta valitukset tulisi käsitellä Helsingin hovioikeudessa kuten Porvoon kärjäoikeuden tuomioista muutenkin valitetaan. Loviisan kärjäoikeuden lakkauttaminen on kannatettava. Loviisan sivukanslian siirtymäkausi tulisi jäädä mahdollisimman lyhyeksi ja joka tapauksessa kärjäistunnot tulisi keskittää Porvoon toimipisteeseen.

Loviisan kärjäoikeus katsoo, että tilakysymykset saataisiin Loviisan kärjäoikeuden osalta ratkaistua jollakin järkevällä aikavälillä.

Voidaan olettaa asianajopalvelujen todennäköisesti keskittyvän käytännössä niille paikkakunnille, joilla on kärjäoikeuksia. Oikeuksiinsa pääsemisen riittävänä takuuna ei myöskään voida pitää oikeusaputoimistoverkoston tiheyttä. Kielellisten oikeuksien turvaaminen mietinnössä esitettyllä tavalla on oikeasuuntaista.

Henkilöstöryhmittäinen mitoituseruste tuomareiden kohdalla on todettava arvioidun ratkaisukapasiteetin henkilötyövuotta kohti olevan huomattavan ylimitoitettu. Erityisesti rikosoikeudellisten asioiden, laajojen riita-asioiden ja istunnossa ratkaistavien summaaristen ja hakemusasioiden ja velkajärjestelyasioiden ynnä ulosottovalitusten kohdalla epäsuhta on ilmeinen.

Mietinnössä esitetty rikosasioiden ja muiden rikosoikeudellisten asioiden ratkaisukapasiteetti voisi olla korkeintaan 180 asiaa henkilötyövuotta kohti esitetyn 270 asian sijaan. Mietinnössä esitetty laajojen riita-asioiden ja istunnossa ratkaistavien summaaristen ja hakemusasioiden ratkaisukapasiteetti voisi olla korkeintaan 40 asiaa ja ehdottomasti maksimissaan 50 asiaa henkilötyövuotta kohti esitetyn 60 asian sijaan. Mietinnössä on myös suoraan todettu, ettei tuomaritarpeen mitoituksessa ole otettu huomioon vahvennettujen tuomarikokoonpanojen käytön mahdollista laajentamista. Tämä toteamus on mietinnössä mm. vahvennettujen kokoonpanojen käytön lisäämisestä ja koulutuksesta lausuttuun nähden vähintäänkin ristiriitainen.

Pienen ja keskisuuren käräjäoikeuden päällikkötuomarin johtamiseen sitoutuva aika kuitenkin ole suoraviivaisesti sidoksissa tuomareiden lukumäärään ottaen huomioon jokaisessa käräjäoikeudessa välttämättömät hallintoon ja johtamiseen kuuluvat tehtävät ja keskushallinnon edellyttämät toimenpiteet ainakin nykytilanteen mukaan. Näistä syistä johtuen oikeinta olisi, ettei päällikkötuomari lainkaan sisältyisi tuomareiden henkilöstöryhmään laskennallisen kokonaistuomaritarpeen määrittelyssä. Kansliahenkilöstön ehdotetusta ratkaisukapasiteetista henkilötyövuotta kohti puuttuu asioiden sujuvuuden varmistamiseen aina tarvittavaa väljyyttä.

Loviisan sivukanslia

Pernajan kunta viittaa 12.3.2007 antamaansa lausuntoon, jossa todetaan, että Loviisassa tulisi säilyttää sivukanslia.

Liljendalin ja Ruotsinpyhtään kunta katsovat, että Loviisassa tulisi säilyttää sivukanslia

Sivukanslian säilyttämistä tukee Laukkasen eriävässä mielipiteessä esitetty sekä alueen kasvava asukasmäärä. Porvoo ei ole ruotsinpyhtäläisille tavanomainen asiointipaikka. Julkiset liikenneyhteydet ovat lisäksi huonot.

Kaakkois-Suomen syyttäjänvirasto esittää, että Porvoon käräjäoikeuden tuomiopiiriin kuuluu Pyhtään kunta, mikä kuuluu puolestaan Kymenlaakson maakuntaan ja Kotkan kihlakuntaan. Tämä tarkoittaa sitä, että Kotkan poliisi tutkii Pyhtään kunnan alueella tehdyt rikokset, Kotkan syyttäjät tekevät syyteharkinnan ja juttujen oikeuspaikkana on Porvoon käräjäoikeus. Tässä yhteydessä olisi asioiden joustavan hoitamisen vuoksi tarkoituksenmukaista siirtää Pyhtää kuuluvaksi Loviisan kihlakuntaan

4.18 Rovaniemen käräjäoikeus

Yhteenveto: Liikenneyhteydet ja asiointisuunnat Lapin alueella kulkevat pohjois-etelä-suunnassa. Nykyisen Kemi-Tornion käräjäoikeuden pääasiallisen tuomiopiirin muodostava Ruotsin rajan läheinen niin sanottu "väylän varsi" muodostaa oman, nykyiseen Rovaniemen käräjäoikeuteen kuuluvasta alueesta poikkeavan kulttuurialueen. Lausunnonantajan kannattivat Kemi-Tornion käräjäoikeuden muodostamista itsenäisenä sekä vaihtoehtoisia malleja sen ja ehdotetun Rovaniemen ja Lapin käräjäoikeuden tuomiopiireistä.

Rovaniemen käräjäoikeus

Rovaniemen hovioikeus kannattaa uudistuksen lähtökohtia ja tavoitteita.

Hovioikeus katsoo, että erilliset istuntopaikat ovat tarpeen Kemijärvellä, Torniossa ja Ylitorniolla.

Hovioikeuden käsityksen mukaan, käräjäoikeuksien lukumäärä jouduttaneen alueellisista ja kielellisistä syistä tarkistamaan suuremmiksi kuin esitetyt 25 käräjäoikeutta. Henkilöstön mitoitusperusteet ovat varsin kovia ottaen huomioon hovioikeuspiirin käräjäoikeuksien pää- ja sivukanslioiden sekä istuntopaikkojen pitkät välimatkat ja matkustamiseen kuuluva työaika.

Ylitornion kunta kannattaa työryhmän ehdotusta.

Rovaniemen käräjäoikeus katsoo, että olisi syytä selvittää mahdollisuudet Suomen tuomariliitto ry:n edustajan eriävässä mielipiteessä esittämän yhteistoiminta-alueen perustamiseen Lapissa. Yhteistoiminta-alueen perustamisella voitaisiin saada parannusta aikaan erityisesti pienen Lapin käräjäoikeuden tilanteeseen.

Keminmaan kunta pitää tärkeänä palvelun ja palvelutason säilymistä Kemi-Tornio alueella.

Pellon kunnalla ei ole työryhmän ehdotuksesta huomautettavaa.

Ehdotus Rovaniemen käräjäoikeuden tuomiopiiriksi ja Sodankylän sivukanslia

Rovaniemen oikeusapupiiri katsoo, että Rovaniemen käräjäoikeuden tuomiopiiriin voisi kuulua Rovaniemi, Kemijärvi, Salla, Sodankylä, Pelkosenniemi, Savukoski ja Kuusamo. Istuntopaikat olisivat Kemijärvellä, Inarissa ja Utsjoella, lisäksi sivukanslia Sodankylässä.

Kuusamossa tulisi olla pitkien välimatkojen vuoksi sivukanslia. Kuusamon sivukansliaan voitaisiin keskittää summaaristen asioiden hoitoa. Oikeusaputoimistojen varsin pitkäaikainen sivutoimistojen hallinnointi on toiminut käytännössä hyvin, ja tietotekniset järjestelmät ovat omalta osaltaan helpottaneet hallinnointia.

Maantieteellisesti Kuusamo on lähellä Rovaniemen käräjäoikeuteen kuuluvia Kemijärven ja Sallan kuntia. Oulun käräjäoikeus on jo tällä hetkellä suurimpia käräjäoikeuksiamme, joten Kuusamon sijoittaminen Rovaniemen käräjäoikeuden alaisuuteen olisi järkevintä.

Kemi-Tornion käräjäoikeus katsoo, että Rovaniemen käräjäoikeuden tuomiopiiriä voisi laajentaa osia Lapin maakunnasta. Siirtymävaiheessa Rovaniemen käräjäoikeudella voisi olla väliaikainen sivukanslia Sodankylässä.

Rovaniemen käräjäoikeus katsoo, että ehdotettua luonnollisempi vaihtoehto olisi Lapin käräjäoikeuden yhdistäminen Kemijärven käräjäoikeuden ohella Rovaniemen käräjäoikeuteen. Parempi vaihtoehto olisi myös Rovaniemen ja Kemi-Tornion käräjäoikeuksien pitäminen ennallaan ja Kemijärven käräjäoikeuden yhdistäminen Lapin käräjäoikeuteen

Uusi ehdotus ei heikentäisi saamelaiden kielellisiä oikeuksia. Nykyisinkin saamelaiden maa- ja metsätalouden, yrityssaneeraus- ja ulosottovalitusasiat käsitellään Rovaniemen eikä Lapin käräjäoikeudessa. Sidosryhmien kanssa tapahtuvan yhteistoiminnan kannalta olisi ollut hyödyllistä, jos eri viranomaisten toimialueet olisi jaettu alueellisesti samalla tavalla.

Rovaniemen kärjäoikeus katsoo, että työryhmän tavoitteita voidaan pitää kannatettavina kuitenkin siten, että paikalliset olosuhteet tulee ottaa huomioon. Kärjäoikeuksia muodostettaessa ratkaisevaa tulisi olla kokonaisarvion siitä, miten kärjäoikeuden laadukkaan ja tehokkaan toiminnan vaatimukset voidaan sovittaa yhteen kärjäoikeudessa asioivien hyvän palvelun kanssa. Henkilökunnan työhyvinvoinnin ylläpitämiseen tulee tässä yhteydessä kiinnittää erityistä huomiota, koska ilman sitä kärjäoikeus ei voi pitkällä tähtäimellä toimia hyvin.

Rovaniemen kärjäoikeus katsoo, että 7-8 tuomaria on riittävä määrä hyvin toimivan kärjäoikeuden muodostamiseen. Kärjäoikeus yhtyy Suomen tuomariliitto ry:n edustajan eriävään mielipiteeseen, jonka mukaan pysyviä sivukanslioita ei tulisi lainkaan perustaa. Tehokkaan ja laadukkaamman johtamisen kannalta on parempi, että toiminta on keskitetty yhteen toimipaikkaan. Sivukanslioiden on myös todettu helposti jäävän pääkansliaa huonompaan asemaan kärjäoikeuden toimintaa kehitettäessä. Työpaikkoinakin sivukanslioita on pidetty vähemmän houkuttelevina kuin pääkanslioita. Aasioiden tai työvoiman siirtäminen toimipisteestä toiseen olisi tällaisessa tilanteessa ongelmallista. Kirjallisessa menettelyssä käsiteltävien asioiden siirtäminen sivu- ja pääkanslian välillä ei aiheuttaisi juurikaan lisäkustannuksia tai ajanhukkaa. Sen sijaan työvoiman siirtäminen edellyttäisi yhden päivän istuntoja lukuun ottamatta työhuoneen, tietoliikenneyhteyksien ja muiden tarvittavien työkalujen järjestämistä kahteen paikkaan. Matkustamisesta aiheutuisi aina työajan hukkaa, kustannuksia matkakuluista ja päivärahoista sekä useamman päivän matkoilla majoittumisesta.

Liikenneyhteydet ja asiointisuunnat Lapin alueella kulkevat pohjois-etelä-suunnassa. Nykyisen Kemi-Tornion kärjäoikeuden pääasiallisen toimipiirin muodostava Ruotsi rajan läheinen niin sanottu "väylän varsi" muodostaa oman, nykyiseen Rovaniemen kärjäoikeuteen kuuluvasta alueesta poikkeavan kulttuurialueen. Ehdotettu yhdistetty kärjäoikeus olisi vastoin näitäkin seikkoja.

Rovaniemen kärjäoikeuden osalta ulosottovalitusten ratkaisukapasiteetiksi on liian suuri. Ratkaisukapasiteetti voisi näissä asioissa olla noin 150 asiaa/ henkilötyövuosi. Myös arvio tuomarien ja notaarien ratkaistavien rikosasioiden määrästä on jonkin verran liian suuri. Myös kansliahenkilöstön tarve yhdistetyssä Rovaniemen kärjäoikeudessa on arvioitu liian vähäiseksi. Työryhmän mukaan se on vain 1,7 henkilötyövuotta tuomaria kohti. Muiden kärjäoikeuksien osalta sen on katsottu olevan yleensä 1,9-2.

Kemi-Tornion kärjäoikeus

Rovaniemen hovioikeus, Rovaniemen ja Lapin kärjäoikeus, Rovaniemen oikeusapupiiri, Kemin ja Tornion kaupunki, Kolarin ja Tervolan kunta, Suomen tuomariliitto ry, Kemi-Tornion alueella toimivat asianajat katsovat, että Kemi-Tornion kärjäoikeus tulisi säilyttää itsenäisenä.

Kemi-Tornion kärjäoikeuden lakkauttaminen heikentäisi kansalaisten ja yritysten mahdollisuuksia saada oikeuspalveluja riittävästi, nopeasti ja kohtuullisilla kustannuksilla. Etelä-pohjois-suunta on ollut kansalaisten luonnollinen kulkusuunta asioitaessa viranomaisten kanssa. Perinteistä jakoa on noudatettu myös valtionhallinnossa yhdistettäessä ulosottopiirejä ja poliisipiirejä. Tuottavuusohjelman aiheuttama henkilöstöressurssien kaventaminen kohdistuisi ensisijaisesti sivukansliaan.

Toimenpiteet kärjäoikeuksissa työskentelevien tuomareiden ammattitaidon parantamiseksi ovat toivottavia. Kärjäoikeuden yhdistäminen ei palvele tätä tavoitetta. Suurten kärjäoikeuksien ratkaisut eivät ole keskimäärin laadullisesti parempia kuin pienten tai keskikokoisten kärjäoikeuksien.

Kemi-Tornion kärjäoikeuden säilyttämistä hovioikeus perustelee pitkillä välimatkoilla ja kärjäoikeuden kasvaneella juttumäärällä ja myös läheisen länsirajan vaikutuksella käsiteltävien asioiden

määrään ja laatuun. Käräjäoikeudella on hyvät toimintaedellytykset muutama vuosi sitten valmistuneine moderneine toimitiloineen. Länsi-Pohjan omaa käräjäoikeutta puoltaisivat myös rajaliikenteeseen liittyvien rikosten erityispiirteet, näiden rikosten käsittelyyn erikoistuneet tuomarit ja Ruotsin rajavalvontaviranomaisten kanssa tehdyn sidosryhmäyhteistyön edelleen kehittäminen. Lausunnonantajat viittaavat työryhmämietintöön eriävän mielipiteensä jättäneen Suomen tuomari-liitto ry:n edustajan kannanottoon ja siitä ilmeneviin perusteluihin. Oikeusturvakysymykset ovat tärkeämpiä kuin tuottavuusohjelman toteuttaminen. Uuden oikeustalon tilat ovat käytännölliset ja tehokkaassa käytössä. Uuden ulosottoviraston päätoimipaikka on Kemi. Kemin kaupunki katsoo, että mikäli Lappiin jäisi vain kaksi käräjäoikeutta olisi asiämäärät huomioon ottaen perusteltua säilyttää Kemi-Tornion ja Lapin käräjäoikeus. Kumpikin käräjäoikeus täyttäisi lähtökohtaisesti kaavailluille käräjäoikeuksille asetetut edellytykset.

Ehdotus Kemi-Tornion käräjäoikeuden tuomiopiiriksi

Rovaniemen oikeusapupiiri katsoo, että Kemi-Tornion käräjäoikeus tulisi joka tapauksessa säilyttää itsenäisenä tai liittää sen tuomiopiiriin lisäksi Kolari, Muonio ja Kittilä.

Kemi-Tornion käräjäoikeus katsoo, että Kemi-Tornion käräjäoikeus tulisi joka tapauksessa säilyttää itsenäisenä tai liittää sen tuomiopiiriin lisäksi Kittilä, Muonio ja Enontekiö.

Rovaniemen käräjäoikeus katsoo, että Kemi-Tornion käräjäoikeuden tuomiopiiri joka tapauksessa tulisi säilyttää itsenäisenä tai liittää sen tuomiopiiriin lisäksi Enontekiön ja Muonion kunnat.

Kemi-Tornion käräjäoikeudella ei ole yleisellä tasolla huomauttamista työryhmälle asetettujen tavoitteiden suhteen tai niiden saavuttamiseksi tarpeelliseksi havaittujen toimenpiteitten suhteen.

Istuntopaikkoina voisivat säilyä Kittilä ja Muonio. Mikäli käräjäoikeuden tuomiopiiriin liitettäisiin Kittilän, Muonion ja Enontekiön kunnat, väestöpohja kasvaisi lähelle 85 000 asukasta. Tämä tarkoittaisi myös tuomarimäärän lisääntymistä nykyisestä vakituisten ja määräaikaisten muodostamasta seitsemästä tuomarista ainakin yhdeksään tuomariin. Väestömäärän ja tuomareiden määrän osalta tilanne kehittyisi samalla tavoin Rovaniemen käräjäoikeuden osalta, mikäli sen tuomiopiiri laajenisi käsittämään muun osan maakuntaa. Edellä tarkoitettu aluejako vastaisi voimaan tulevaa poliisi-piirijakoa eikä syyttäjipiirien tai ulosottopiirienkään aluejako tekisi tällaista aluejakoa työryhmän esittämää aluejakoa toimimattommaksi. Ehdotettu aluejako olisi istuntopaikkojen osalta toteutettavissa nykyisiä käräjäoikeuksien istuntopaikkoja hyväksi käyttäen. Niin kirjallisen menettelyn edelleen laajentuminen rikosasioissa kuin videoneuvotteluyhteyksien lisääminenkin vähentää toisaalta tarvetta istuntojen pitämiseen tai tarvetta istuntojen pitämiseen tietyssä paikassa.

On huolehdittava reaalista oikeuden saatavuudesta kansalaisten näkökulmasta. Etäisyydet eivät siten kasvaisi merkittävästi nykyisestä etenkin Kittilään nähden, jonka kunnan alueelta tulee asioita käräjäoikeuden käsiteltäväksi huomattavasti enemmän kuin Muoniosta ja Enontekiöltä yhteensä.

Käräjäoikeusverkoston supistuminen lisännee asiamiesten matkakuluja ja todistelusta aiheutuvia kustannuksia, jotka lisäävät asianosaisten oikeudenkäyntikuluja, Oikeudenkäyntikulut muutoinkin ovat olleet ongelmana oikeuden saatavuuden kannalta. Erikoistumisen haasteisiin vastaaminen on välttämätöntä. Tässä suhteessa voitaisiin harkita, vastataanko siihen myös forumsäännöksillä. Matkakäräjien sijaan voisi velvoittaa asiakkaan matkustamaan.

Keskeisimpien asiaryhmien osalta Kemi-Tornion käräjäoikeudessa vireille tulleiden asioiden määrä on ollut alueella selvästi suurin. Kemi-Tornion käräjäoikeuden taloudellisuus ja tuottavuus on hyvä.

Kemi-Tornion ja Rovaniemen seudulla on kummallakin oma tyypillinen elinkeinorakenteensa, väestörakenne ja toimintaympäristö. Kemi-Tornion seutua kuten Länsi-Lappia muutoinkin leimaa läheinen kanssakäyminen rajan yli Ruotsin puolelle niin viranomaistasolla kuin elinkeinoelämän ja asukkaiden keskuudessa. Rajan läheisyys näkyy myös Kemi-Tornion käräjäoikeuden käsiteltäväksi tulevilla asioilla.

Saamenkielisten palveluiden tarjoamisessa keskeinen tapa tulee todennäköisesti, käräjäoikeuksien lukumäärästä riippumatta, olemaan asiakirjojen kääntäminen, tulkkaus istunnossa ja toisaalta sen varmistaminen, että jokaisella on mahdollisuus saada omalla kielellä palveluita käräjäoikeuden kansliasta. Ainakaan riita- ja rikosasioiden käsittelyä ei voida keskittää yhdelle ratkaisijalle huolimatta käräjäoikeuden tuomareiden mahdollisista erilaisista kielellisistä valmiuksista. Käräjäoikeuden arvion mukaan käräjäoikeuksien lukumäärällä tai aluejaolla ei siten ole merkitystä näiden palveluiden tulevaan järjestämistapaan. Sen sijaan käräjäoikeuden ehdottamalla kahden käräjäoikeuden muodostamisella voidaan näiden palveluiden toteuttamisen lisäksi työryhmän esittämää aluejakoa ja myös kolmea käräjäoikeutta paremmin pyrkiä saavuttamaan yleisiä käräjäoikeusverkoston kehittämiselle asetettuja keskeisiä tavoitteita.

Esityksen mukaisten ratkaisumäärien saavuttaminen edellyttäisi myös merkittäviä muutoksia käräjäoikeudessa tehtävän työn sisältöön. Vahvennettujen kokoonpanojen käyttämiseen ei tule olemaan riittäviä tuomariresursseja. Tuomarikohtaisesti vuositasolla ratkaistavaksi arvioitujen rikosasioiden osalta esityksessä ei ole huomioitu, että rikosasioiden pääkäsittelyjä joudutaan peruuttamaan tuomarista tai tuomioistuimesta riippumattomasta syystä hyvin usein. Istuntopaikkojen ja sivukanslioiden määrät eri käräjäoikeuksissa asettavat henkilöresurssit, tuomioistuimet ja yksittäiset tuomarit työmäärien suhteen eriarvoiseen asemaan keskenään.

Kaavamainen laskentatapa johtaa edellä mainituista syistä ylimitoitettuun työmäärään koko henkilöstön osalta sekä tuomioistuinten merkittävään ruuhkautumiseen, mikäli tuomioistuinten tarvitseman henkilöstön määrää arvioidaan jatkossa työryhmän esityksen pohjalta. Tuomaritarpeen alimitoitus johtaa myös kansliahenkilökunnan osalta virheelliseen lopputulokseen, koska henkilökunnan tarvetta on arvioitu merkittävältä osin tuomaritarpeen pohjalta.

Kemijärven käräjäoikeus

Kemijärven käräjäoikeus kannattaa työryhmän ehdotusta.

Käräjäoikeuden tuomiopiirirajoja harkittaessa alueellisena perusteena olisi pidettävä sitä, että käräjäoikeuden, poliisin ja syyttäjän aluejaon tulisi olla mahdollisimman pitkälle samanlainen. Lapin lääniin perustettavat kaksi poliisipiiriä jaetaan pohjois-eteläsuunnassa. Ehdotettu Rovaniemen käräjäoikeuden tuomiopiiri kulkisi länsi-itäsuunnassa kummankin poliisipiirin päällä. Luotaisiin alueellinen matriisiorganisaatio, jota tulisi välttää. Perämerenkaaren ja Torniolaakson alue olisi pidettävä erillään Rovaniemen käräjäoikeudesta. Torniojokilaaksi ”nuuskakairoineen” on myös kulttuurisesti omalaatuisensa. Tuomareiden erikoistumisella ollaan tavoittelemassa myös sisäistä matriisia organisaatioon. Erikoistuminen vaatisi sisäistä byrokratiaa, jotka ratkaisee juttujaon erikoistuneelle tuomarille. Näin ollen on syytä välttää samanaikaisen ulkoisen matriisin synnyttämistä. Itsenäisyys takaa parhaiten oikeuspalveluiden saatavuuden Itä-Lapissa. Kemijärvellä on perusteltua säilyttää istuntopaikka. Savukosken ja Pelkosenniemen kuuluminen Lapin käräjäoikeuteen on perusteltua

Kemijärven kaupunki ja Sallan kunta vastustavat Kemijärven käräjäoikeuden lakkauttamista ja että ainakin sivukanslia tulee säilyttää pitkät etäisyydet huomioon ottaen.

Tornion sivukanslia ja istuntopaikka

Tornion kaupunki katsoo, että Torniossa tulisi säilyttää sivukanslia ja istuntopaikka.

Poliisihallinnon mukainen aluejako olisi parempi myös käräjäoikeusverkoston suhteen. Oikeuslaitoksen tuottavuutta voidaan parantaa myös menettelyjä kehittämällä ja tekniikkaa hyväksikäyttämällä. Lappiin muodostettiin Lapin ja Länsi-Pohjan ulosottovirastot päätoimipaikkoinaan Rovaniemi ja Kemi. Lapinlääniniin muodostettiin Lapin pääpoliisiasema Rovaniemelle ja Peräpohjolan vastaava asema Tornioon. Länsirajan alue suurteollisuuden ja kaupallisten palvelujen keskittymänä valtakunnan rajalla tuo omat ominaispiirteensä poliisi- ja ulosottoimen lisäksi lisääntyvänä ja ammattitaitoa monipuolistavana tekijänä myös oikeuslaitoksen toimintaan.

4.19 Seinäjoen käräjäoikeus

Seinäjoen käräjäoikeus

Vaasan hovioikeus, Seinäjoen käräjäoikeus ja Ylihärmin kunta kannattavat työryhmän ehdotusta. Uuden maakunnallisen käräjäoikeuden nimi voisi luontevasti olla Etelä-Pohjanmaan käräjäoikeus.

Seinäjoen käräjäoikeus katsoo, että kiinteistöjen kirjaamisasioiden siirto Maanmittauslaitokselle tulee toteuttaa samanaikaisesti, jotta esimerkiksi välttämättömät henkilöstösiirrot käräjäoikeuksista Maanmittauslaitokseen onnistuvat mahdollisimman vähin hankaluuksin.

Uudistus edellyttää Seinäjoen oikeustalon laajentamista. Kauhajoen henkilökunta ei mahdu Seinäjoen käräjäoikeuden nykyisiin toimitiloihin, eli Kauhajoen henkilökunnan muutto Seinäjoelle voi tapahtua vasta Seinäjoen oikeustalon laajentamisen jälkeen. Kauhavan toimitiloissa on vastikään tehty mittava ja kallis remontti. Lapuan käräjäoikeuden entinen henkilökunta on muuttanut Lapualta Kauhavalle kesällä 2006. Kauhavan käräjäoikeuden peruskorjatut tilat ovat kaikin puolin nykyaikaiset ja riittävät yhdistyneen Lapuan ja Kauhavan käräjäoikeuskokonaisuuden tarpeisiin ja henkilöstömäärään. Tästä huolimatta Kauhavankin kohdalla tulee olla kyse siirtymäajan sivukansliasta.

Seinäjoen käräjäoikeus pitää työryhmän linjausta istuntopaikkojen osalta oikeana. Lapualta on niin lyhyet etäisyydet Seinäjoelle ja Kauhavalle, että istuntopaikan säilyttämiselle siellä ei ole perusteita. Alavuden ja Seinäjoen välinen suhteellisen lyhyt etäisyys huomioon ottaen voidaan puoltaa istuntopaikan lakkauttamista myös Alavudelta. Alajärven istuntopaikan mahdollista säilyttämistä olisi ehkä syytä vielä miettiä ja selvittää tarkemmin. Alajärveltä on varsin pitkät etäisyydet sekä Seinäjoelle että Kauhavalle ja kumpaankin suuntaan varsin huonot liikenneyhteydet. Tässä vaiheessa Seinäjoen käräjäoikeus on kuitenkin Alajärvenkin istuntopaikan lakkauttamisen suhteen työryhmän esittämällä kannalla.

On varsin todennäköistä, että jatkossakin haastemiespalvelut ovat saatavissa kaikkien istuntopaikkojen yhteydessä. Mahdollisesti tulee harkittavaksi sekin, pitäisikö haastemiespalveluja olla saatavissa muuallakin, esimerkiksi Alavudella, josta istuntopaikka lakkautetaan.

Henkilöstöryhmien mitoitusperusteet ovat varsin kaavamaiset eivätkä ne ota huomioon käräjäoikeuksien välisiä yksillöllisiä eroavaisuuksia. Malli ei ota huomioon myöskään sitä, että käräjäoikeudella on mahdollisesti pitkäänkin olemassa toisella paikkakunnalla sijaitseva siirtymäajan sivukanslia. Sivukanslian ylläpitäminen tuottaa monia käytännön hankaluuksia juuri

tehokkaan johtamistoiminnan kannalta. Seinäjoen käräjäoikeus viittaa tältä osin Suomen tuomariliitt ry:n edustajan eriväessä lausunnossa esitettyyn. Henkilökunnan mitoitus on syytä miettiä jokaisen syntyvän uuden käräjäoikeuden erityispiirteet huomioon ottaen. Mikäli Kauhavalle jää sivukanslia aina vuoteen 2021 saakka, sen tulee selkeästi näkyä lisäävänä tekijänä henkilöstömäärän mitoituksessa.

Työryhmän käsitys tulevasta tuomaritarpeesta vaikuttaa oikealta. Laskennallinen notaaritarve, 4 notaaria, on liian pieni. Notaarien määrä tulee tarkentumaan tuomioistuinharjoittelun kehittämistä pohtimaan asetetun oikeusministeriön työryhmän työn valmistuttua.

Etelä-Pohjanmaan liitto suhtautuu työryhmän ehdotukseen kielteisesti. Maakuntahallitus ei hyväksi Etelä-Pohjanmaan maakunnan osalta ehdotusta käräjäoikeuksien koosta, määrästä ja aluejaosta. Ehdotuksen toteutuminen merkitsisi palveluiden heikentymistä, kansalaisten oikeusturvan vaarantumista sekä etäisyyksien kasvun ja käräjäoikeuksien paikallistuntemuksen heikkenemistä. Maakuntahallitus kuitenkin kannattaa sitä, että ehdotus noudattaa Etelä-Pohjanmaan maakuntajakoa, jonka pohjalta on jo järjestetty työvoima- ja elinkeinokeskus sekä ulosoton paikallisorganisaatio ja tultaneen järjestämään myös poliisin paikallishallinto. Ehdotus toteuttaa hyvin myös tavoitteeksi asetetun käräjäoikeuden henkilökunnan osaamisen ja ammattitaidon ylläpidon ja kehittämisen.

Evijärven kunnalla ei ole huomauttamista työryhmän mietinnöstä.

Alfred Kordellin säätiö on todennut, että Seinäjoen oikeustalo on laajennettavissa pääkansliaksi ehdotuksessa mainittujen mitoitusmenetelmien mukaisesti.

Alavuden istuntopaikka

Alavuden ja Ähtärin kaupunki sekä Töysän kunta katsovat, että Alavudella tulee säilyttää istuntopaikka.

Istuntopaikan lakkauttaminen heikentää kuntalaisten ja lähikuntien asukkaiden palveluja.

Alajärven istuntopaikka

Kauhavan käräjäoikeus, Alajärven ja Kauhavan kaupunki, Lappajärven, Lehtimäen, Soinin ja Vimpelin kunta katsovat, että Alajärvellä tulee säilyttää istuntopaikka.

Järviseu tu ja Järvi-Pohjanmaa muodostavat oman työssäkäynti- ja asiointialueen, joka sijaitsee kauimpana maakuntakeskuksesta ja ehdotetusta Seinäjoen käräjäoikeuden pääkansliasta. Alajärvi, Soini ja Vimpeli ovat marraskuussa 2006 päättäneet perustaa kunta- ja palvelurakennelainsäädännön mukaisen Järvi-Pohjanmaan yhteistoiminta-alueen. Lisäksi Lehtimäen kunta liittyy Alajärven kaupunkiin Alajärven kaupungin mukaan kaupungin virastotalossa on toimivat tilat käräjäoikeuden istuntopaikaksi.

Istuntopaikkojen lakkauttamisesta aiheutuvat kustannukset pitkien ja huonojen liikenneyhteyksien vuoksi lisääntyneistä matka- ja noutokustannuksista ja istuntojen peruuttamisista olisivat jopa nykyisistä istuntopaikoista maksettavia korvauksia suuremmat. Valtion perustoimintojen kehittämisen kannalta perusteltua ei voi olla, että palvelujen huonontaminen johtaisi samanaikaisesti valtion menojen kasvuun. Alajärven ja Lapuan Istuntopaikkojen säilyttämistä tukee osaltaan myös se, että niiden molempien yhteydessä sijaitsee haastemiesten asiakaspalvelupisteet. Haastemiesresurssit

eivät nykyiselläkään voisi mitenkään riittää ilman, että sen haastemiesten käytettävissä olisi mainitut, asiakkaiden lähellä sijaitsevat toimipisteet.

Kauhajoen sivukanslia ja istuntopaikka

Isojoen, Karijoen ja Teuvan kunta sekä Kauhajoen kaupunki katsovat, että Kauhajoella tulee säilyttää sivukanslia ja istuntopaikka. *Kauhajoen käräjäoikeus* katsoo, että istuinpaikan ja haastemiesten toimitilojen säilyminen Kauhajoella on ehdoton edellytys asiakkaiden palvelujen säilyttämiseksi.

Kauhajoella on syyttäjävirstalla palvelutoimisto ja oikeusaputoimisto, jolla on myös Isojoella sivuvastaanotto. Päätöksenteon keskittäminen etäisyydet huomioon ottaen ei edistä kansalaisten oikeusturvan toteutumista ja palveluiden kohtuullista saatavuutta. Käräjäoikeusverkoston supistaminen esitetystä laajuudesta ei ole mielekästä. Käräjäoikeuden asioista pääosa on summaarisia, usein toistuvia asioita. Laajoja riita-asioita tai erityisosaamista vaativia rikosasioita on prosentuaalisesti vähän. Tehokkuutta voidaan parantaa tarvittaessa myös siten, että erityisosaamista vaativia asioita hoitaisivat ko alaan erikoistuneet asiantuntijat eri käräjäoikeuksissa.

Kauhajoen käräjäoikeuden istunto- ja kansliatilat on peruskorjattu ja muutettu tähän tarkoitukseen sopiviksi ja myös yhteensopiviksi Kauhajoen poliisilaitoksen kanssa. Tilat ovat toimivat ja edulliset. Haastemiehen tiloista asiakkaiden tulee saada esimerkiksi hakemusasioiden vireille saattamiseksi henkilökohtaista neuvontaa. Haastemiesten palveluita tulee tehostaa tai haastemiesten lisäksi sijoittaa myös joitakin toimistosihiteereitä Kauhajoelle. Molempien nyt Kauhajoella olevien haastemiesten toimipaikkojen tulee pysyä jatkossakin Kauhajoen istuntopaikan tiloissa, jotta tuomioistuimen asiakkaiden minimipalvelut turvataan alueellisesti.

Lopullista päätöstä tehtäessä on siirtymisaikataulun oltava tiedossa. Henkilökunnan ei voida edellyttää tyytyvän epävarmaan venyvään siirtymään. Vaarana on, että välivaiheen aikana tuomioistuimet menettävät osaavaa henkilökuntaa. Siirtyminen tulee ajoittaa samanaikaisesti maanmittauslaitokselle siirtyvien henkilöiden siirtymisen kanssa, jottei valintaa tehtäessä päätökseen vaikuttaisi työpaikkojen eriaikaiset siirtymiset tässä tapauksessa molempien osalta Seinäjoelle. Henkilökunta asuu suurimmalta osalta Kauhajoella tai lähikunnissa ja kasvavat työmatkakustannukset ja matkaan kuluva aika tulee korvata siirtyvälle henkilökunnalle.

Kauhajoen käräjäoikeus katsoo, että työryhmän mietinnön tavoitteet ovat kannatettavia.

Kauhavan sivukanslia ja istuntopaikka

Kauhavan käräjäoikeus, Kauhavan kaupunki ja Alahärmän, Korttesjärven ja Lappajärven kunta katsovat, että Kauhavalla tulee säilyttää pysyvä sivukanslia.

Pitkien etäisyyksien ja huonojen julkisten kulkuyhteyksien vuoksi on tarpeen säilyttää jatkossakin kolme käräjäoikeutta.

Kauhavalla on nykyisellään toimiva käräjäoikeus, jossa juttujen käsittelyajat ovat alle maan tuomioistuinten keskiarvon ja jossa myös toiminnan taloudellisuustavoitteet on saavutettu. Kauhavan käräjäoikeudella on nykyaikaiset, juuri kunnostetut tilat, joiden kustannukset olivat yli 1 milj. euroa. Tiloissa on oikeudenhoidon nykyajan viimeisiä vaatimuksia palveleva tekniikka. Lisäksi tiloihin on hankittu täysin uusi kalusto. Siirtyminen toisiin vuokratiloihin entisen määräaikaisen vuokrasopimuksen ollessa voimassa ei voi taloudelliselta kannalta olla perusteltua eikä järkevää.

Kauhavalla sijaitsevat jo ennestään monet valtion viranomaisten palvelut. Kauhava on myös Etelä-Pohjanmaan pohjoisen alueen kauppa- ja palvelukeskus, jossa alueen asukkaat ovat tottuneet asioimaan ja josta vuosikymmenien aikana on muodostunut luontainen keskus alueelle. Kauhavan, Alahärmän, Korttesjärven ja Ylihärmän kuntaliitoksen jälkeen 1.1.2009 Kauhavan kaupungin asukasluku on noin 18 000 ja kaupunki on Etelä-Pohjanmaan maakunnan toiseksi suurin kaupunki. Käräjäoikeuden käsittelyajat alittavat maan tuomioistuinten keskiarvon ja henkilökunnan lukumäärä on riittävä, joten Kauhavan käräjäoikeus pystyy toimimaan hyvin ja itsenäisesti myös tulevaisuudessa.

Etelä-Pohjanmaalla tulisi säilyttää nykyinen käräjäoikeusjako ja nykyiset istuntopaikat. Alueellisesti laajassa, lähes 200 000 asukkaan maakunnassa on perusteltua pitkien etäisyyksien ja huonojen julkisten kulkuyhteyksien vuoksi säilyttää jatkossakin kolme käräjäoikeutta, johon ratkaisuun on päädytty pitkän ja perusteellisen selvitystyön jälkeen vain muutama vuosi sitten. Käräjäoikeuksien lukumäärän vähentäminen nykyisestä heikentäisi oleellisesti oikeuspalveluiden saatavuutta erityisesti maakunnan reuna-alueilla.

Sivukanslian säilyttämisellä voitaisiin myös välttää tarve Seinäjoen käräjäoikeuden toimitilojen laajentamiseen. Sivukanslia olisi perusteltua säilyttää joka tapauksessa Kauhavalla ainakin tilojen vuokrasopimuksen päättymiseen 31.3.2021 saakka. Tuon ajanjakson jälkeen voitaisiin uudelleen erilleen tarkastella, olisiko erillisen sivukanslian olemassaolo tarpeen. Näin helpotettaisiin osaltaan myös Kauhavan käräjäoikeuden henkilöstön työssä jaksamista jatkuvien muutospaineiden alaisena.

Mikäli erillisten sivukanslian säilyttäminen katsottaisiin epätarkoituksenmukaiseksi, tulisi ottaa harkittavaksi Kauhavan käräjäoikeuden säilyttäminen itsenäisenä yksikkönä. Tätä puoltaisi edellä sivukanslian säilyttämisen osalta mainitut perusteet ja se, että pelkästään Seinäjoen ja Kauhajoen käräjäoikeuksien yhdistäminen keskenään johtaisi kasvattamaan Seinäjoen käräjäoikeuden tuomiopiirin väestömäärän huomattavasti yli työryhmän tavoitteeksi asetetun 100.000 henkilön määrän. Vuoden 2009 alusta nykyisin Seinäjoen käräjäoikeuden tuomiopiiriin kuuluva Lehtimäen kunta yhdistyy Kauhavan käräjäoikeuden tuomiopiiriin kuuluvaan Alajärven kaupunkiin. Tämän jälkeen Kauhavan käräjäoikeuden tuomiopiirin väestöpohja kasvaa noin 53.000 henkilöksi. Muutoksen jälkeen nykyisen Seinäjoen käräjäoikeuden tuomiopiirin väestöpohjaksi jää noin 100.000 henkilöä. Nykyisen Kauhajoen käräjäoikeuden tuomiopiirin väestöpohja on noin 40.000 henkilöä.

Kauhavan käräjäoikeuden nykyinen henkilökunta on vastikään käynyt läpi kahden käräjäoikeuden yhdistymisestä aiheutuneen lisärasituksen. Muun muassa mainitusta yhdistymisestä johtuen Kauhavan käräjäoikeuden toimitilat Kauhavalla on peruskorjattu ja laajennettu kahden yhdistyneen käräjäoikeuden tarpeita vastaaviksi.

Lapuan istuntopaikka

Kauhavan käräjäoikeus ja Kauhavan kaupunki katsovat, että Lapualla tulee säilyttää istuntopaikka.

Lapuan kaupunki on liittynyt Seinäjoen seutukuntaan 1.1.2007 alkaen. Lapuan kaupunki katsoo, että uuden Seinäjoen käräjäoikeuden perustamisen jälkeen lapualaisia koskevat asiat tulisi käsitellä Seinäjoella, joka on lapualaisten luonnollinen asiointisuunta

4.20 Tampereen käräjäoikeus

Tampereen käräjäoikeus

Tampereen käräjäoikeus, Pirkanmaan syyttäjävirsto ja Pälkäneen kunta kannattavat työryhmän ehdotusta.

Pirkanmaalla käräjäoikeudella, poliisilaitoksella ja syyttäjänvirastolla olisi alueellisesti samat toimivaltarajat. Rikosasioiden käsittelyn voidaan olettaa tehostuvan ja helpottuvan.

Mäntän ja Ikaalisten istuntopaikkojen säilyttäminen on perusteltua.

Tampereen käräjäoikeus pitää työryhmän tavoitteita kannatettavin ja kannattaa ehdotusta istuntopaikkojen osalta.

Sivukanslioita ei tulisi perustaa pysyvästi eikä lähtökohtaisesti väliaikaisestikaan. Virastojen joustavan yhdistymisen sekä tarkoituksenmukaisen ja tehokkaan toiminnan kannalta paras vaihtoehto on siirtää kaikki toiminnot heti päätoimipaikkaan. Näin siinäkin tapauksessa, vaikka toimitilajärjestelyt saattaisivat olla jonkin verran keskeneräiset. Kokemukset Vammalan sivukansliasta jäivät huonoiksi niin toiminnan kuin Vammalan käräjäoikeuden henkilöstönkin kannalta.

Suunniteltujen liitosten tekeminen edellyttää pitkäjänteistä toimitilojen suunnittelua. Lisätoimitilojen saamisen kannalta on tärkeää, että Pirkanmaan syyttäjänviraston uudet tilahankkeet etenevät nopeasti, jolloin syyttäjänviraston nykyiset toimitilat oikeustalossa olisivat käräjäoikeuden käytettävissä.

Työryhmän esityksiin eri henkilöstöryhmien ratkaisukapasiteetista kussakin asiaryhmässä voi pääosin yhtyä. Työmääriä arvioitaessa yrityssaneerausasioita ei voi verrata konkurssiasioihin. Yrityssaneerausasiat ovat työmäärältään laajan riita-asian veroisia ja konkurssiasiat lähempänä hakemusasiaa. Samoin ulosottovalitusasioiden ja velkajärjestelyasioiden laskenta tulisi erottaa. Ulosottovalituksissa kohtuullinen laskentaperuste on 100 - 120 asiaa tuomaria kohden. Velkajärjestelyjä voisi yksi ratkaisija tehdä mietinnössä mainitut 250.

Notaareiden määrää ei saisi vähentää ennen kuin tuomioistuinharjoittelun kehittämistä koskeva työryhmä on antanut mietintönsä. Hallinnon henkilöstötarve tulisi laskea kokonaisen henkilöstömäärästä eikä vain kansliahenkilöstöstä, joten 12 % on liian alhainen. Haastemiesten lukumäärä on säilyttävä nykyisenä. Ikaalisen ja Toijalan käräjäoikeuksien haastemiesten tulisi jatkaa toimintaansa nykyisillä toimipaikoilla.

Työryhmän mietinnöstä puuttuu Tampereen käräjäoikeudessa keskitetysti käsiteltävistä asioista ulosottovalitusasiat. Tämän lisäksi on joukko muita käräjäoikeuden lausunnossa mainittuja asiaryhmiä, joissa Tampereen käräjäoikeus on yksin tai muutaman muun käräjäoikeuden kanssa toimivaltainen.

Uudistushankkeen onnistuminen edellyttää, että oikeusministeriö noudattaa henkilöstöstrategiaansa ja muutoinkin toimii hyvän työnantajapolitiikan mukaisesti huolehtien henkilöstön hyvinvoinnista ja oikeudenmukaisesta kohtelusta tulevassa muutostilanteessa. Riittävään ja ajoissa toteutettavaan viestintään henkilöstölle on kiinnitettävä erityistä huomiota projektin eri vaiheissa.

Käräjäoikeusverkostoa uudistettaessa olisi syytä mieltää käräjäoikeuksien hallinnossa lisääntyvä vastuu ja työpaineet, mitkä seikat on otettava huomioon myös palkkauksessa. Tällä on merkitystä

myös senkin vuoksi, että tehtävät olisivat jatkossa houkuttelevia ja kilpailukykyisiä työmarkkinoilla ja niihin saataisiin ammattitaitoista ja kyvykästä henkilöstöä.

Kangasalan ja Kuhmalahden kunnalla sekä Pirkanmaan liitolla ei ole huomautettavaa työryhmän ehdotuksesta.

Toijalan sivukanslia ja istuntopaikka

Akaan ja Valkeakosken kaupunki katsovat, että Toijalassa (Akaassa) säilyisi istuntopaikka.

Toijalan käräjäoikeus ei kannata Akaan Toijalassa toimivan siirtymäkauden sivukanslian perustamista.

Sivukanslioita ei pitäisi perustaa ollenkaan eikä varsinkaan tehdä tilapäistä järjestelyä. Välitilan aikana hallinto on jossain muualla eikä henkilökunnan sopeutuminen uuteen organisaatioon pääse alkamaan. Tällainen välivaihe tulee aiheuttamaan paitsi hallinnoimisen vaikeutumista ja ylimääräisiä kustannuksia myös henkilökunnalle motivoitumisongelmia.

Ikaalisten sivukanslia ja istuntopaikka

Ikaalisten ja Parkanon kaupunki sekä Kihniön kunta katsovat, että Ikaalisissa tulee säilyttää sivukanslia.

Työryhmän ehdotukset heikentävät kansalaisten palvelutasoa. Toivottavaa ja tasapuolista olisi ollut tuoda esille laajemmin myös hajautetumman mallin etuja. Valmistelussa olisi tullut ottaa huomioon, että maakuntakeskukset ovat Suomessa erikokoisia. Palveluiden keskittäminen maakuntakeskukseen Tampereelle poikkeaa muista valtionhallinnon toteutuneista tai vireillä olevista ratkaisuista. Muussa valtionhallinnon kehittämisessä on lähdetty ratkaisusta, jonka mukaan hallinto voidaan keskittää, mutta samalla säilyttää vakinaisesti maakunnan eri osissa sijaitsevat palvelupisteet. Asiointimatkat kaksinkertaistuisivat yli 100 kilometriin. Asioiminen Tampereen keskustassa ruuhkautuneiden kulkureittien takana, on totutusti pitkiksi venyvissä istunnoissa hankalaa, varsinkin, kun monesti asian käsittelyä joudutaan siirtämään seuraavaan istuntoon. Vaarana on myös asianajotoimistojen keskittyminen käräjäoikeuspaikkakunnille.

Työryhmän esitys aiheuttaisi Tampereen käräjäoikeudessa melkoisia tilaongelmia ja lisäkustannuksia. Pelkän istuntopaikan säilyminen ei täytä alueen oikeushallinnon tarpeita. Erityisesti tämä koskee maakuntien reuna-alueiden asukkaita. Palvelujen saajan kannalta niiden läheisyydellä ja mahdollisimman matalalla kynnyksellä käyttäjälleen on suuri merkitys kansalaisten yhdenvertaisuuden kannalta. Esimerkiksi Ikaalisissa on Maanmittauslaitoksen, poliisin ja muitakin valtionhallinnon palveluita, joiden toimintoja olisi mahdollista tehostaa yhteispalvelua lisäämällä.

Ikaalisten käräjäoikeus katsoo, että alueelliset erityispiirteet pitäisi ottaa ehdotettua enemmän huomioon ja maakuntarajoista pitäisi poiketa enemmän. Pienempiä käräjäoikeuksia pitäisi jättää enemmän sinne, missä se on alueelliset erityispiirteet huomioon ottaen luontevaa. Ikaalisten käräjäoikeus on pitkään toiminut kahden maakunnan alueella, eikä maakuntarajalla ole ollut käräjäoikeuden toiminnalle mitään merkitystä. Käräjäoikeuksia pitäisi muodostaa vähintään työryhmässä Suomen tuomariliitto ry:tä edustaneen jäsenen esittämä määrä, mieluummin enemmänkin. Maakuntarajaa noudattava ehdotus johtaa kummallisiin tilanteisiin, kun esimerkiksi Jämijärveltä olisi Ikaalisten istuntopaikalle vain 24 kilometriä, mutta Poriin tulisi 70 kilometriä. Lakkauttamisen sijasta vaihtoehtona voisi myös olla, että käräjäoikeudet muodostaisivat yhteistoiminta-alueita.

Suuri käräjäoikeusyksikkö voi olla vaikeasti hallittavissa, toiminnaltaan jäykkä ja suoritetta kohti kustannukset voivat olla paljon suuremmat kuin pienessä käräjäoikeudessa. Pienempi yksikkö on helposti johdettavissa sekä toiminnaltaan joustava ja halpa. Myös pienissä yksiköissä tuomareiden toimenkuva on monipuolinen ja vaativa. Työ on haasteellista ja kiinnostavaa ja ylläpitää tuomarin laaja-alaista ammattitaitoa. Tuomareiden erikoistuminen johtaisi kapea-alaisuuteen ja tuomarin ammattitaidon katoamiseen muilla oikeuden aloilla. Vahvennettujen kokoonpanojen käytön lisääminen vähentäisi ratkaisutehoa ja käsittelyajat pitkittyisivät.

Ikaalisten käräjäoikeus on aina pääosin saavuttanut tulostavoitteet ja käsittelyajat ovat olleet maan keskiarvoja lyhyemmät. Ehdotuksen vaikutukset hovioikeuksien tuomiopiirirajoihin olisi tullut selvittää ja arvioida nyt tehtyä paljon perusteellisemmin.

Ikaalisten käräjäoikeuden tilat ovat riittävät ja nyt asianmukaisessa kunnossa. Istuntopaikan säilyttäminen Ikaalisissa on tarpeen. Jos käräjäoikeuden henkilökuntaa siirtyy Tampereelle, lisää se toimitilakustannuksia. Jos Kankaanpään istunto-paikka lopetetaan, oikeuden sotilasjäsenet ja istunnossa henkilökohtaisesti kuultavat joutuvat matkustamaan varuskunnasta Poriin. Mikäli Kankaanpään istuntopaikkaa ei säilytetä, olisi ilmeisesti harkittava korvaavan istuntopaikan etsimistä Kankaanpäästä sotilasoikeudenkäyntiasioiden käsittelyä varten. Ennen asian ratkaisemista olisi syytä pyytää myös Tykistöpriikaatilta lausunto asiasta. Käräjäoikeuden omien istuntojen lisäksi kumpaakin istuntopaikkaa ovat valitusasioissa käyttäneet Turun hovioikeus ja Helsingin hovioikeus sotilasoikeudenkäyntiasioissa muutaman kerran. Myös Hämeenlinnan käräjäoikeus on maa- ja metsätalouden asioissa käyttänyt Ikaalisten istuntopaikkaa.

Käräjäoikeus ei sinänsä vastusta kaikkein pienimpien käräjäoikeuksien yhdistämistä siellä, missä siihen on vankat perusteet. Oikeusministeriön aikaisempi maltillinen suunnitelma lakkauttaa ja yhdistää käräjäoikeuksia vähitellen oli parempi kuin nyt tehty ehdotus. Työryhmä esittää, että ehdotetut uudet käräjäoikeuksien tuomio-piirit perustetaan samanaikaisesti kiinteistöjä koskevien kirjaimisasioiden siirron kanssa vuoden 2010 alussa. Siirtymäajan tulisi olla 1-2 vuotta pidempi.

Oriveden istuntopaikka

Oriveden kaupunki katsoo, että Orivedellä tulee säilyttää istuntopaikka. Toteutuessaan asukkaiden oikeuspalveluiden saatavuus heikentyisi. Käräjäoikeuden tulisi saada päättää istuntopaikasta.

Vammalan istuntopaikka

Vammalan kaupunki katsoo, että Vammalassa tulee säilyttää istuntopaikka rikosasioissa.

Vammalassa on istuntoja 2-3 kertaa kuukaudessa. Istuntopaikan puuttuminen heikentää yleistä oikeuden kunnioittamista, koska yhä useampi jättää saapumatta oikeuden istuntoon kun matka pitenee.

Toijalan käräjäoikeudella ei ole huomauttamista mietinnöstä siltä osin kuin siinä on kyse käräjäoikeuksien lukumäärästä tai aluejaosta.

Yhdistymisen jälkeen muodostuva käräjäoikeus vaikuttaa kooltaan suurelta ja tulee toimiakseen joustavasti vaatimaan hyvän organisaation. Tämä vaatii riittäviä henkilöresursseja lähinnä lähiesi- miestyössä. Tätä ei työryhmämietinnössä ole otettu huomioon. Liittyvän käräjäoikeuden henkilökunnan osaaminen ja tarpeet tulee ottaa riittävästi huomioon. Pienen käräjäoikeuden yhdistyminen isompaan olemassa olevaan organisaatioon mullistaa pienen käräjäoikeuden henkilökunnan työn ja

elämän. Henkilökunnalle tulisi yhdistymisvaiheessa tehdä selväksi ne lisäarvot, joita heille yhdistymisestä tulee. Vaarana on, että muutoksesta aiheutuu vain pienempi palkka muutoksesta aiheutuvien matkakulujen takia, pidentynyt työaika pidentyneiden työmatkojen vuoksi ja mahdollisesti vielä aikaisempaa yksipuolisempi työ.

Toijalan käräjäoikeudessa toimii yksi haastemies. Hänen sijoittamisensa edelleen tälle alueella on perusteltua. Alue on suhteellisen laaja ja alueella riittävästi töitä yhdelle haastemiehelle. Järjestely myös vähentää matkustamista. Notaarien lukumäärä tulisi pitää entisellään, kunnes tuomioistuinharjoittelun kehittämistä pohtiva työryhmä on antanut mietintönsä.

4.21 Turun käräjäoikeus

Turun käräjäoikeus

Varsinais-Suomen syyttäjävirsto, Auran ja Yläneen kunta kannattavat työryhmän ehdotusta ja pitävät sen tavoitteita perusteltuina.

Varsinais-Suomen syyttäjänvirsto joutuu tällä hetkellä hoitamaan syyttäjänvirstoita viidessä eri käräjäoikeudessa ja tämä on käytännössä esimerkiksi syyttäjien työmäärien ja maantieteellisen sijoittelun kannalta varsin ongelmallista. Virston syyttäjänvirstoita keskittyminen yhteen käräjäoikeuteen – olkoonkin, että istuntopaikkoja olisi useampi – merkitsisi syyttäjänvirston toiminnan kannalta helpotusta. Varsinais-Suomen syyttäjänvirsto katsoo, että maakunnallisen käräjäoikeuden nimen tulisi olla Varsinais-Suomen käräjäoikeus – silloin nimi olisi yhdenmukainen täsmälleen samalla alueella toimivan Varsinais-Suomen syyttäjänvirston ja vuoden kuluttua toimintansa aloittavan Varsinais-Suomen poliisilaitoksen kanssa.

Turun hovioikeus ja käräjäoikeus pitävät työryhmän tavoitteita kannatettavina.

Kaikille käräjäoikeuksille tulee taata riittävät henkilöresurssit. Sivukanslioista tulisi luopua kokonaan eikä uusia tulisi perustaa. Perusteena hallinnon hajauttaminen, vaikeutuminen, tehokkuuden väheneminen sekä lisäkustannukset. Erilliset istuntopaikat ovat puolustettavia mikäli niin varustus ja turvallisuus on kunnossa. Turun käräjäoikeus ei pidä ruotsinkielisen osaston perustamista kannatettavana. Se kangistaisi turhaan käräjäoikeuden sisäistä hallintoa ja johtamista. Ruotsin kielen asema tulee turvata siten, että perustetaan kolme tai neljä tuomarinvirkaa, jossa edellytetään ruotsin kielen täydellistä hallintaa.

Resurssilaskelmissa yrityssaneerausasioita ei voida verrata konkurssiasioihin. Notaarien määrään tulee ottaa kantaa vasta sen jälkeen kun tuomioistuinharjoittelun kehittämistä koskeva työryhmä on antanut mietintönsä. Hallintoon arvioitu 12 %:n henkilöstötarve tulee laskea kokonaishenkilöstömäärästä. Uudistuksen toteuttamisesta vastaavat laamannit tulisi valita mahdollisimman pian ja taata heille riittävä tuki.

Istuntopaikat

Dragsfjärdin, Houtskarın, Iniön, Kemiön ja Västanfjärdin kunta sekä Paraisten kaupunki katsovat, että Kemiössä ja Länsi-Turunmaan alueella tulee säilyttää istuntopaikka.

Vain istuntopaikkojen säilyttämisellä voidaan turvata saariston asukkaiden palvelut pitkät etäisyydet huomioon ottaen. Ruotsin kielen asemalle asiointikielenä tulee turvata riittävät resurssit.

Pöytyän kunta katsoo, että palvelutason säilyttämiseksi Turun käräjäoikeuden tuomiopiirissä tulisi olla sekä sivukanslioita että istuntopaikkoja esitettyä enemmän.

Varsinais-Suomen liitto katsoo ehdotuksen merkitsevän palvelutason merkittävää heikentymistä. Turun käräjäoikeuden tuomiopiirissä sivukanslioita tulisi olla Salossa, Paraisilla ja Uudessakaupungissa. Vastaavasti istuntopaikkoja tulisi olla Turun ohella Salossa, Paraisilla, Loimaalla ja Uudessakaupungissa. Paraisten asemaa puoltaa erityisesti ruotsinkielisten osuus.

Mynämäen kunta katsoo, että käräjäoikeusverkoston muutokset heikentävät valtion palvelujen tarjontaa Mynämäellä

Someron kaupungilla ja Taivassalon kunnalla ei ole työryhmän mietinnöstä huomautettavaa.

Tarvasjoen kunnalla ei ole muuta huomautettavaa työryhmän mietinnöstä kuin että käräjäoikeusverkoston kehittämisen yhteydessä tulee ottaa keskeisenä asiana huomioon oikeusturvaan ja oikeuspalveluiden saatavuuteen liittyvät tekijät.

Paraisten käräjäoikeus

Paraisten käräjäoikeus ja *Paraisten kaupunki Dragsfjärdin, Houtskarın, Iniön, Kemiön ja Västanfjärdin kunta* katsovat, että ensisijaisesti Paraisten käräjäoikeus tulee säilyttää itsenäisenä. Toissijaisesti *Paraisten käräjäoikeus* ja *Svenska Finlands folkting* katsoo, että Paraisten käräjäoikeus ja ruotsinkielinen osa Raaseporin käräjäoikeutta tulisi yhdistää siten, että muodostettavan käräjäoikeuden pääkieli olisi ruotsi. Tällöin Kirkkonummi ja Siuntio voisivat kuulua muodostettavaan Espoon tai Lohjan käräjäoikeuteen. Tällöin Paraisten käräjäoikeuden kanslia voisi sijaita Turussa ja Raaseporin henkilökunta Tammisaarella. Enemmistökieli olisi ruotsi. Kolmantena vaihtoehtona voisi olla, että muodostettaisiin Rannikon käräjäoikeus, johon kuuluisi Paraisten ja Raaseporin käräjäoikeus Kirkkonummea ja Siuntiota lukuun ottamatta sekä Ahvenanmaan käräjäoikeus. Käräjäoikeudella olisi kansliat Turussa, Tammisaarella ja Maarianhaminassa sekä istuntopaikka Paraisilla.

Maakuntarajat eivät saa olla esteenä toiminnallisten ja tarkoituksenmukaisten käräjäoikeuksien perustamiselle. Yhtä hyvin Vantaa ja Espoo tulisi yhdistää, jotta yhdistetty väestöltään yltäisi ehdotetun Turun käräjäoikeuden suuruiseksi. Yhdessä maakunnassa tulisi voida olla useampia käräjäoikeuksia. Ruotsin kielen asema asiointikielenä tulee säilyttää. Myös käräjäoikeuden maantieteellinen sijainti saaristossa ja huonot liikenneyhteydet tulee ottaa huomioon. Ehdotuksen toteuttaminen merkitsisi tuomioistuimen henkilökunnan tarpeetonta siirtoa ja asiakkaiden palvelujen heikentymistä. Sekä laatu että ruotsinkielen asema heikentyisi. Saariston kehityksen edistämistä annetun lain (494/1981) 7 §:n mukaan valtion tulee työnantajana pyrkiä turvaamaan saaristossa olevat valtion työpaikat. Jos valtion virasto tai laitos aikoo vähentää työpaikkoja saaristokunnassa tai muun kunnan saaristo-osassa, on asiasta ensin pyydettävä saaristoasiain neuvottelukunnan lausunto, joka on päätöksenteossa ja muussa toiminnassa pyrittävä ottamaan huomioon.

Loimaan sivukanslia ja istuntopaikka

Loimaan kaupunki ja *Mellilän ja Oripään kunta* katsovat, että Loimaalla tulee säilyttää sivukanslia ja istuntopaikka. *Forssa-Loimaan käräjäoikeus* katsoo, että Loimaalla tulee säilyttää istuntopaikka.

Kanslian ja istuntopaikan lakkauttaminen asettaisi Varsinais-Suomen seutukuntien asukkaat eriarvoiseen asemaan palveluiden tarjonnan kannalta ja heikentäisi entisestään palveluiden tarjontaa Loi-

maan seudulla. Etäisyys Turkuun ja toiminnan tilastollisesti osoitettavissa oleva tehokkuus puoltavat sivukanslian perustamista.

Ehdotuksen pohjana olisi tullut olla käräjäoikeuksien nykyisen toiminnan tehokkuuden ja tuloksellisuuden vertailua. Ehdotuksen toisena puutteena on se, että mietinnössä on keskitytty yksinomaan käräjäoikeuslaitoksen sisäiseen toimintaan. Ehdotuksessa ei ole arviointia välillisistä yhteiskunnallisista vaikutuksista, erityisesti alueellisen tasapainoisen kehityksen ja sitä kautta kansalaisten tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja oikeusturvan kokonaisuuden kannalta. Ehdotuksessa olisi tullut arvioida uudistuksen kokonaistaloudellisia seurauksia. Mietintöön kirjatun taloudellisen tehokkuuden tavoitteen toteutumisesta ei tästä syystä ole näyttöä.

Uudistus edellyttää varsin runsaasti uusien tilojen rakentamista, olisi ollut välttämätöntä esittää niistä jonkin tasoinen arvio. Mietinnössä ei ole myöskään viitattu niihin kustannuksiin, joita on odotettavissa siksi, että hyvin runsaasti käräjäoikeuksien käyttöön rakennettuja, vain tähän käyttöön suunniteltuja toimitiloja jää joko kokonaan tyhjilleen tai ainakin vajaakäyttöön. Mietintö olisi edellyttänyt myös arviota siitä, kuinka paljon kustannuksia sen sisältämien esitysten myötä siirtyy julkiselta sektorilta yksityisten kannettavaksi pitenevien asiointimatkojen muodossa.

Mietinnöstä puuttuu myös arviointi nykyisten ongelmien vaihtoehtoisista ratkaisumallista. Esimerkiksi malli, jossa käräjäoikeuksien toimialueiden laajennus toteutettaisiin siten, että perustoimintaa jatkettaisiin hajautettuna ja ammatilliset erityisosaajat olisivat toimipisteiden yhteisessä käytössä. Kansantalouden kokonaisuuden kannalta olisi edullisempaa liikuttaa yhtä tuomaria kuin suurta asiakkaiden joukkoa. Mietinnössä ei kaikkia seutukuntia ja nykyisiä toimipistekaupunkeja ole käsitelty tasa-arvoisesti. Erityisesti oikeushallinnolta tulisi voida odottaa ehdotonta tasapuolisuutta ja ratkaisuehdotuksen sitomista selkeisiin objektiivisiin mittareihin.

Jos Loimaalle ei jäisi edes istuntopaikkaa, seurauksena olisi poliisin toimittamien noutojen ja saatto-tehtävien huomattava lisääntyminen. Poliisin jo ennestään rajallisten resurssien kannalta se tarkoittaisi entistä suurempaa vajetta yleisen järjestyksen ja turvallisuuden toiminnoissa paikallisesti. Miten järjestettäisiin oikeudenkäymiskaaren tuntemat videoneuvottelut, kun toimitiloja ei enää olisi. Myös siviilijuttujen käsittelyssä kustannukset nousisivat. Istuntopaikan häviäminen aiheuttaisi erittäin suurella todennäköisyydellä myös syyttäjien siirtymisen keskuspaikkaan, vaikka tutkintayhteistyö paikallisten tutkijoiden kanssa olisi välttämätöntä henkilökohtaisten tapaamisten kautta. Laadittu mietintö kokonaisuutena on perusteiltaan niin puutteellinen, että sitä ei lainkaan pitäisi käyttää merkittävän yhteiskunnallisen uudistuksen pohjana. Asiasta tulisi laatia uusi, nyt esitettyä selkeästi perusteellisempi ja kokonaisvaltaisempi selvitys.

Uudenkaupungin sivukanslia ja istuntopaikka

Vakka-Suomen käräjäoikeus, Kustavin, Vehmaan ja Pyhärannan kunta, Vakka-Suomen seutukunta sekä Laitilan ja Uudenkaupungin kaupunki katsovat että Uudenkaupungin sivukanslia ja istuntopaikka tulee säilyttää.

Uusikaupunki on myös työssäkäyntialue ympäröivien kuntien (Kustavi, Taivassalo, Vehmaa, Laitila ja Pyhäranta) asukkaille. Kokemukset ilman kansliatoimintoja olevista ns. kylmistä istuntopaikoista ovat tuomarikunnan keskuudessa erittäin huonoja. Mahdollista on myös, että kansliapalvelujen poistumisen myötä myös asianajopalvelut katoavat. Suurien käräjäoikeuksien muodostamiselle ei ole olemassa perusteita, ellei yhdistymisellä saada sellaisia toiminnallisia hyötyjä, jotka koituvat kansalaisille parempina oikeuden hoidon palveluina. Ehdotuksen toteutuminen merkitsisi asiakkaiden kulku- ja ja kuljetusmatkojen merkittävä kasvamamista ja palvelujen tason laskua. Henkilökohtaisen

asioinnin tarve esim. erilaisissa hakemusasioissa on edelleen merkittävä. Vaarana on, että myös asianajopalvelut keskittyvät keskuksiin.

Mahdolliset kärjäoikeuksien yhdistämiset koko maassa tulisi suorittaa kärjäoikeuskohtaisesti erillisinä projekteina. Työryhmä on kritiikittömästi ottanut lähtökohdaksi mahdollisimman suurten kärjäoikeuksien muodostamisen ottamatta huomioon niitä haittatekijöitä, joita suurissa yksiköissä jo nykyisinkin esiintyy. Parhaiten toimivat 6-10 tuomarin ja väestöpohjaltaan 100.000-150.000 asukkaan väestöpohjan käsittävät kärjäoikeudet. Tuomarikunnan ja muun henkilöstön suhtautuminen erikoistumiseen ei ole varmuudella tiedossa, koska muun muassa tuomari/kärjäsihteeri työjärjestelmä on ollut pidetty järjestelmä. Kärjäoikeuksien yksikkökoon suurentamisella voidaan vain jossain määrin edesauttaa lainkäytön painopisteen siirtämistä kärjäoikeuteen ja muutoksenhakuallisuuden pienentämistä. Pienissä yksiköissä työviihtyvyys ja henkilöstön vastuunotto on parempi, mikä vaikuttaa käsittelyaikoihin. Uudistuksella saavutettava kärjäoikeuksien henkilöstömäärän säästö olisi vähäinen.

Uudessakaupungissa on olemassa olevat toimitilat sivukanslialle ja istuntopaikalle. Kanslian toiminnan loppuminen merkitsisi henkilöstölle kohtuuttoman pitkää työmatkaa. Asioiden määrän puolesta kohtuullisen kokoisen sivukanslian vaatimukset täyttyisivät Uudessakaupungissa. Yhdistäminen tulisi joka tapauksessa toteuttaa koordinoitusti oikeusministeriön ajoissa antamalla perusteellisella ja riittävän konkreettisella ohjauksella. Kiinteistöasioiden siirto Maanmittauslaitokselle tulisi tapahtua ennen kärjäoikeuksien yhdistämistä, jottei se aiheuttaisi kohtuutonta työtaakkaa varsinkin pienten kärjäoikeuksien henkilökunnalle. Suurien kärjäoikeuksien muodostamiselle ei ole perusteita, elleivät yhdistämiset tuota kansalaisille parempaa oikeudenhoidon palvelua.

Salon kärjäoikeus

Salon kaupunki ja kärjäoikeus katsovat, että Salon kärjäoikeus tulee säilyttää itsenäisenä.

Salon kaupungin työpaikkaomavaraisuus on tällä hetkellä 147 prosenttia ja koko Salon seudulla tarkasteluna alueen työpaikkaomavaraisuus on positiivinen. Salon seutukunnassa ja Salon kaupungissa on yritystoimipaikkoja tuhatta asukasta kohden huomattavasti enemmän kuin koko maassa keskimäärin. Vuoden 2005 osalta oli Salon kaupungissa 59 yritystoimipaikkaa tuhatta asukasta kohden kun puolestaan koko maan vastaava suhdeluku oli 50. Uusia yrityksiä on puolestaan perustettu Salon seutukunnassa vuoden 2005 tilastotietojen perusteella lähes 350. Salon seudun väestö kasvaa jatkuvasti ja tasaisesti. Salo on vuoden 2009 toteutettavan kuntaliitoksen jälkeen väkiluvulla mitattuna suurempi kaupunki kuin esimerkiksi Kotka, Mikkeli, Hämeenlinna tai Porvoo.

Kärjäoikeuden tilat ovat asianmukaiset ja riittävät sekä tiloista perittävä vuokra kohtuullinen. Kärjäoikeuden tiloihin voidaan kohtuullisilla kustannuksilla sijoittaa Maanmittauslaitoksen Salon toimiston asiakaskanslia. Mikäli kärjäoikeus/kärjäoikeuden kanslia lakkautetaan Salosta, kansalaisten asiointi kärjäoikeuden kansliassa tulee olennaisesti vaikeutumaan. Lisäksi pelättävissä on, että rikosasioiden käsittelyajat tulevat pitenemään ja noutoja istuntoihin joudutaan käyttämään entistä enemmän, mikä tulee sitomaan poliisin voimavaroja kohtuuttomasti.

Ehdotuksen toteuttaminen heikentäisi oikeusturvaa ja kansalaisten yhdenvertaisuutta. Tällöin esimerkiksi lähestymiskieltoasioiden käsittely tulisi olennaisesti vaikeutumaan kun asia tulisi käsitellä Turussa. Asiointi Turussa merkitsisi oikeuspalveluita tuottavien asianajajien toiminnan tehokkuuden heikentymistä ja vaarantaisi asianajopalveluiden saatavuuden paikkakunnalla. Salon kärjäoikeudessa asioi huomattava määrä asiakkaita. Suuri osa asiakkaista tarvitsee myös neuvontaa ja ohjausta.

Salon käräjäoikeudessa käsiteltävien asioiden laatu ei edellytä erikoistumista. Toisaalta Salon käräjäoikeuden tuomarit ovat toimineet tuomareina Suomen laajimmissa talousrikosasioissa, joten kysymys on vain siitä, tarjoaako ministeriö riittävästi talousrikosasioiden käsittelykoulutusta, jotta tuomarien ammattitaito säilyy. Salon suuruudessa käräjäoikeudessa ei ole ongelmaa saada muodostetuksi vahvennettua kokoonpanoa. Käräjäoikeuden laajennettu kokoonpano ei ole kuitenkaan tae sille, että asian hovioikeuskäsittely jäisi pois. Keskisuudessa käräjäoikeudessa tuomarien ja myös muun henkilökunnan työ on monipuolista ja haastavaa, kun lähes jokainen joutuu tekemään ja perehtymään monenlaisiin asioihin.

Salosta muodostuu 1.1.2009 alkaen kymmenen nykyisen kunnan muodostama suurkunta, joka on nykyisen Salon käräjäoikeuden tuomiopiirillisätyt Someron kaupungilla. Uusi Salo on jo nyt kansainvälinen kasvukeskus. Suomen toiseksi kansainvälisemmässä kunnassa on 78 kansalaisuutta edustettuna ja alueella puhutaan yli 100 kieltä. Reilun sadan kilometrin säteellä Salosta elää yli kaksi miljoonaa suomalaista. Ruotsinkielistä väestöä tulee olemaan noin prosentti. Monikulttuurisuus on jo nyt asettanut käräjäoikeudelle kovia vaatimuksia palveluosaamiselle.

4.22 Tuusulan käräjäoikeus

Hovioikeuspiiri

Helsingin hovioikeus kannattaa ehdotusta Tuusulan uudeksi tuomiopiiriksi mutta katsoo, että Hyvinkään käräjäoikeuden nykyinen tuomiopiiri tulisi palauttaa Tuusulan käräjäoikeuden mukana Helsingin hovioikeuspiiriin. Myös *Tuusulan käräjäoikeus* katsoo, että sen tulisi kuulua Helsingin hovioikeuden tuomiopiiriin.

Helsingin hovioikeuden mukaan Hyvinkään käräjäoikeuden kuuluminen Kouvolan hovioikeuspiiriin tarkoittaisi matkakäräjien toimittamista siihen liittyvine tila- ja henkilöstökustannuksineen. Helsingin hovioikeus ei ole enää ruuhkautunut, joten perustetta hovioikeuspiiriin enemmälle supistamiselle muiden hovioikeuksien tarpeiden vuoksi ei enää ole.

Mikäli Kouvolan hovioikeuden katsottaisiin tuomiopiiriltään liiallisesti supistuvan mietinnössä ehdotettujen käräjäoikeuksien tuomiopiirien muutosten takia, hovioikeus ensisijaisena vaihtoehtona esittää, että Hyvinkään ja Riihimäen käräjäoikeudet yhdistetään yhdeksi käräjäoikeudeksi ja määrätään kuulumaan Kouvolan hovioikeuden tuomiopiiriin.

Mikäli edellinen vaihtoehto ei olisi riittävä Kouvolan hovioikeuden organisatoristen tarpeiden kannalta ja Tuusulan käräjäoikeuden siirtäminen Kouvolan hovioikeuden tuomiopiiriin olisi samasta syystä välttämätöntä, niin tällöin ainakin Nurmijärven kunta tulisi siirtää Vantaan käräjäoikeuteen ja pääkaupunkiseudulla sijaitseva Kirkkonummen kunta Espoon käräjäoikeuteen ja siten Helsingin hovioikeuden tuomiopiiriin. Helsingin hovioikeuden tuomiopiirin väestömäärä edellä todetun mahdollisen vähennyksen jälkeen lisääntyisi siten 72.376 henkilöllä.

Viimeisimpänä vaihtoehtona hovioikeus esittää, että Kouvolasta kauimpana sijaitseva kiinteästi pääkaupunkiseutuun kuuluva Nurmijärven kunta liitetään Vantaan käräjäoikeuteen ja siten Helsingin hovioikeuden tuomiopiiriin.

Tuusulan käräjäoikeus toteaa, että tehokkuus- ja taloudellisuusnäkökohdat sekä yleiset kuluyhteydet puoltavat Tuusulan käräjäoikeuden kuulumista Helsingin hovioikeuden tuomiopiiriin.

Esityksen mukaiseen Tuusulan kärjäoikeuteen kuuluvat Keski-Uudenmaan kunnat ovat osa Helsingin seutua. Ne kuuluvat Helsingin kanssa samaan työssäkäyntialueeseen. Matkustaminen Helsinkiin kärjäoikeuden sijaintipaikkakunnalta Järvenpäästä ja muista tuomiopiirin kunnista säästää merkittävästi aikaa ja matkakustannuksia verrattuna matkustamiseen Kouvolaan tai esimerkiksi tuomarin päivystystehtävissä Lappeenrantaan. Tässä yhteydessä on myös otettava huomioon syyttäjät ja asianosaisten avustajat. Tuusulan kärjäoikeudessa esiintyvät asianajajat harjoittavat toimintaansa pääosin Helsingissä tai muissa Helsingin seudun kunnissa.

Tuusulan kärjäoikeuden tuomarit ovat olleet tiiviisti mukana Helsingin hovioikeuspiirin laatuhankeissa. Lisäksi kärjäoikeuden eri asiaryhmien vastuutuomarit ovat verkostoituneet pääkaupunkiseudun kärjäoikeuksien tuomareiden kanssa päämääränään edistää muun ohessa yhteisillä keskusteluilla yhtenäisten ja hyvien käytäntöjen syntymistä. Tuusulan kärjäoikeuden kuuluminen Kouvolan hovioikeuspiiriin merkitsee myös lisäkustannuksia toimitilojen järjestämisessä. Kouvolan hovioikeuden istuntoihin kärjäoikeuden tiloissa tulisi varautua rakentamalla ylimääräinen istuntosali.

Hyvinkään kärjäoikeus katsoo, ettei ole tarkoituksenmukaista kasvattaa Helsingin hovioikeuden jo ennestään suurta hovioikeuspiiriä liittämällä Hyvinkään kärjäoikeus Helsingin hovioikeuden tuomiopiiriin kuuluvaan Tuusulan kärjäoikeuteen, eikä myöskään siirtämällä Nurmijärven kuntaa jonkun muun Helsingin hovioikeuspiiriin kuuluvan jo ennestään suuren kärjäoikeuden alaisuuteen.

Kouvolan hovioikeus, Lahden kärjäoikeus ja Lahden oikeusaputoimisto katsovat, että Tuusulan kärjäoikeus siirrettäisiin Kouvolan hovioikeuden tuomiopiiriin kokonaisuudessaan tai hovioikeuden mielestä ilman Nurmijärven kuntaa.

Kouvolan hovioikeuden tuomiopiirin alueella uusien kärjäoikeuksien muodostuminen työryhmän esittämällä tavalla merkitsisi sanotun tuomiopiirin olennaista pienenemistä ja jo ennestään suuren Helsingin hovioikeuspiirin suurenemista. Helsingin hovioikeuden käsittelyajat ovat jo ennestään maan hovioikeuksien keskiarvoa pitemmät. Kouvolan hovioikeudessa käsittelyajat ovat hyvät. Kouvolan hovioikeudessa on jo tällä hetkellä istuntotiloista puutetta. Tuusulan kärjäoikeuteen kuuluvista kunnista on hyvät ja nopeat liikenneyhteydet Lahteen. Näistä syistä hovioikeus voisi pitää Tuusulan kärjäoikeudesta tulevien juttujen pääkäsittelyt Lahdessa sen jälkeen, kun Lahteen rakennettavaan uuteen oikeustaloon tehtäisiin myös hovioikeudelle tätä tarkoitusta varten tarvittavat toimitilat.

Tuusulan kärjäoikeus

Kanta-Hämeen syyttäjänvirasto ja Tuusulan kärjäoikeus kannattavat työryhmän esitystä kaikilta osin.

Kärjäoikeuksien kilpailukyvyn turvaamiseksi työvoiman saamisessa edellyttää myös muita työyhteisön toimintaedellytyksiin ja työmääriin sekä erityisesti palkkaukseen liittyviä parannuksia, mitkä eivät automaattisesti seuraa tuomioistuimen koon kasvamisesta.

Hyvinkäällä selvitetään yhdistymismahdollisuuksia Riihimäen, Hausjärven ja Lopen kanssa. Kuntaliitos ei tällä hetkellä näytä kovin todennäköiseltä. Jos liitos vastoin Tuusulan kärjäoikeuden käsitystä toteutuu, tulisi ainakin Nurmijärvi liittää Tuusulan kärjäoikeuden tuomiopiiriin.

Ehdotetulla ratkaisulla on myönteisiä vaikutuksia sidosryhmäyhteistyössä. Järvenpään sijainti tuomiopiirin alueella on keskeinen. Kanta-Hämeen syyttäjänvirasto ja Keski-Uudenmaan poliisilaitos

sijaitsevat Järvenpäässä. Tuusulan käräjäoikeuden sijoittamista Järvenpäähän puoltavat myös nykyisen oikeustalon Järvenpäässä sijaitsevien tilojen tarjoamat mahdollisuudet tulevaisuuden käräjäoikeudessakin.

Sivukanslioihin liittyvien ongelmien vuoksi niitä tulee perustaa tarkkaan harkiten ja vain hyvin perustelluissa poikkeustapauksissa. Tuusulan käräjäoikeuden tuomiopiiriin ei esitetä sivukansliaa pysyvänä ratkaisuna. Tältä osin esitys on oikea.

Pääkaupunkiseudun käräjäoikeuksiin keskittyvien vaikeiden ja laajojen asioiden luonnetta ei ole otettu huomioon tuomarin ratkaisukapasiteettia määritettäessä. Myöskään vahvennettujen tuomari-kokoonpanojen käyttö ei ole laskelmien perusteena henkilöstötarvetta arvioitaessa. Lisäksi tuomarin ratkaisukapasiteettia laajojen riita-asioiden ja rikosasioiden osalta sekä kansliahenkilökunnan ratkaisukapasiteettia summaaristen asioiden ja hakemusasioiden osalta on vielä tarkistettava. Työryhmän arvio mahdollisesti vähennettävän henkilökunnan määrästä on optimistinen. Juttujen ratkaiseminen on asiakohtaista räätälintyötä.

Päällikkötuomarin on perusteltua osallistua ratkaisutoimintaan. Esityksen tarkalla laskennallisella menetelmällä ei kuitenkaan päästä oikeaan lopputulokseen arvioitaessa johtamistehtävään kuluva henkilötyövuositarvetta. Johtamiseen sitoutuu välttämättä tietty perusaika, mikä ei ole suoraan riippuvainen henkilöstön määrästä. Tarpeellisia henkilöstövoimavaroja määritettäessä on otettava huomioon myös muiden esimiesasemassa toimivien kuin yksikön päällikön johtamiseen kuluva aika.

Käräjäviskaalin virat tulee muuttaa tuomarin viroiksi. Notaarien osalta Tuusulan käräjäoikeus hyväksyy työryhmän esittämän. Haastemiesten tiedoksiantomatkat pitenevät tuomiopiirien kasvaessa pinta-alaltaan. Tällöin myös matkakustannukset ja haastamiseen käytettävä aika pitenevät. Summaaristen ja hakemusasioiden ratkaisukapasiteetti on mitoitettu äärimmilleen. Tuusulan käräjäoikeus hyväksyy mitoitusterusteet muilta osin.

Tuusulan käräjäoikeudessa ei ole merkittävää lisärakennustarvetta. Ainoastaan istuntosalien riittävyys on varmistettava mahdollisella uudisrakentamisella. Ennen uusien istuntotilojen valmistumista istuntopaikkana voitaisiin käyttää Hyvinkään käräjäoikeuden nykyisiä kahta pääkäsitelysalia

Työryhmän toteamalla tavalla sekä käräjäoikeuksien että hovioikeuspiirien rajojen muutokset on toteutettava samanaikaisesti. Työryhmän esitys voimaantulon kytkemisestä kirjaamisasioiden Maanmittauslaitokseen siirron yhteyteen on kannatettava edellyttäen, että käräjäoikeuksien toiminta tavoitellussa muodossaan voi tuolloin alkaa täysipainoisesti ilman siirtymävaiheen erillisjärjestelyjä.

Hyvinkään käräjäoikeus ei kannata ehdotusta.

Mikäli yhdistäminen toteutettaisiin, pääkanslian tulisi sijaita Hyvinkäällä. Hyvinkää on kooltaan Järvenpäästä suurempi. Hyvinkäällä on taloudelliset mahdollisuudet tarvittavien tilojen järjestämiseen. Myös joukkoliikenneyhteydet Nurmijärven eri alueilta Hyvinkäälle ovat tiheimmät ja nopeammat kuin Järvenpäähän.

Hyvinkään käräjäoikeus viimesijaisesti ehdottaa, että se säilyy itsenäisenä käräjäoikeutena siihen asti, kunnes Tuusulan käräjäoikeudessa on tarvittavat toimitilat. Sivukanslia ei ole koskaan käytännössä osoittautunut hyväksi ratkaisuksi. Käräjäoikeuden säilyttämisellä itsenäisenä taataan tehokas ja toimiva työympäristö. Käräjäoikeus on kooltaan sellainen, että se tarvitsee oman päällikkötuomarin, joka voi itsenäisesti suunnitella käräjäoikeuden työskentelyn ja kantaa vastuun sen tuloksista.

Mäntsälän ja Pornaisten kunnalla ei ole työryhmän ehdotuksesta huomautettavaa.

Hyvinkään ja Riihimäen käräjäoikeus

Helsingin ja Lahden oikeusaputoimisto katsovat, että Hyvinkään ja Riihimäen kaupungeille muodostettaisiin oma käräjäoikeus.

Hyvinkään käräjäoikeus, Hyvinkään kaupunki ja Nurmijärven kunta sekä Uudenmaan liitto katsovat, että Hyvinkään käräjäoikeus säilytetään itsenäisenä ja sen tuomiopiriin liitetään Hyvinkään ja Nurmijärven lisäksi Riihimäen kaupunki sekä Hausjärven ja Lopen kunnat.

Hyvinkään kaupunki katsoo toissijaisesti, että tuleva yhdistetty käräjäoikeus sijoitetaan Hyvinkäälle ja sen tuomiopiirin luetaan kuuluvaksi Hyvinkää-Riihimäen talousalueen kunnat, Nurmijärvi sekä Keski-Uudenmaan kunnat.

Valmisteilla oleva kuntaliitos Hyvinkään, Riihimäen, Hausjärven ja Lopen kesken on este Hyvinkään ja Tuusulan käräjäoikeuksien yhdistämiselle. Mainitut kunnat muodostavat toiminnallisesti yhtenäisen talousaluekokonaisuuden ja niillä on myös selkeä alueellinen yhteys. Jos Hyvinkään käräjäoikeutta vahvistetaan Riihimäen, Lopen ja Hausjärven kunnilla, käräjäoikeuspiirin asukasmäärä olisi 127.902. Tuusulan käräjäoikeuden kooksi jäisi 130.828 asukasta. Näin muodostettavissa käräjäoikeuksissa olisi hyvin saavutettavissa kaikki uudistuksella tavoitellut hyödyt.

Ei ole perusteltuna, että voimassaolevat maakuntarajat asettaisivat esteen tarkoituksenmukaisen ja toimivan käräjäoikeusverkoston kehittämiseksi. Käräjäoikeuden toimivuuden takia on tarvittaessa voitava muodostaa käräjäoikeuksien tuomiopiirejä myös yli tämänhetkisten maakuntarajojen. Näin ollen toisaalta Hyvinkään ja Nurmijärven ja toisaalta Riihimäen, Lopen ja Hausjärven kuulumiselle eri maakuntiin ei voida antaa tässä tapauksessa ratkaisevaa merkitystä huomioon ottaen nimenomaan edellä mainitut kuntien muodostama yhtenäinen talousaluekokonaisuus ja suunnitellut kuntaliitokset.

Ehdotettujen pysyvien sivukanslioiden osalta käräjäoikeus yhtyy Suomen tuomariliitto ry:n edustajan esittämiin perusteisiin, jonka mukaan pysyviksi sivukanslioiksi ehdotetut käräjäoikeudet on perusteltua säilyttää itsenäisenä.

Eri asiaryhmien ratkaisukapasiteetti on arvioitu joiltain osin selvästi liian suureksi esimerkiksi laajojen riita-asioiden kohdalla. Näiden lukujen varaan ei voida rakentaa uusien käräjäoikeuksien henkilömäärää, vaan asia edellyttää tarkempaa selvittämistä. Lisäksi ei ole tarkoituksenmukaista kasvattaa käräjäoikeuksia liian suuriksi. Henkilöstömäärältään liian suuri käräjäoikeus on vaikeasti hallittavissa ja raskas koneistoltaan.

Riihimäeltä suuntautuu työssäkäyntiliikenne ja muu asiointiliikenne Helsingin suuntaan eli Hyvinkäälle päin eikä juurikaan Hämeenlinnaan päin. Ajomatkat Hyvinkäältä Järvenpäähän ovat noin kaksinkertaiset ja samoin Riihimäeltä Hämeenlinnaan. Joukkoliikenneyhteydet Nurmijärven eri alueilta Hyvinkäälle ovat paljon tiheämmät ja nopeammat kuin Järvenpäähän. Hyvinkää on sijaintinsa puolesta parempi vaihtoehto käräjäoikeuden sijaintipaikaksi

Käräjäoikeus katsoo, että mietinnössä ei ole annettu riittävää merkitystä käräjäoikeudessa asioivien henkilöiden määrälle ja siitä aiheutuville kuluille ja ajanhukalle. Mietinnössä käsitelty videoneuvottelun käyttäminen tulee ainakin toistaiseksi olemaan vain käräjäoikeuden työskentelyä täydentävää palvelua. Hyvinkään käräjäoikeudessa asioivien henkilöiden määrä on niin suuri, että

siitä aiheutuvien kulujen ja ajanhukan ynnä muiden haittojen takia ei ole perusteltua yhdistää Hyvinkään käräjäoikeutta Tuusulan käräjäoikeuden kanssa vaan käräjäoikeus on perustelua säilyttää itsenäisenä.

Käräjäoikeus pitää tärkeänä, että haastemiesten toimipaikka on kohtuullisen lähellä asiakkaita. Haastemiehen sijaintipaikka tulee olla käräjäoikeuden toimitilojen yhteydessä, sillä käräjäoikeus käyttää päivittäisessä työssään hyväkseen haastemiesten asiantuntemusta esimerkiksi harkittaessa valittavaa tiedoksiantotapaa. Tämä myös helpottaa asiakirjaliikennettä. Jos Hyvinkään käräjäoikeus säilytetään, edellytykset haastemiesten palveluiden osalta toteutuvat huomattavasti mietinnössä esitettyä paremmin huomioon ottaen myös Riihimäen hyvin läheinen sijainti Hyvinkäeseen nähden.

Hyvinkään käräjäoikeuden säilyttämistä ehdotetuilla laajennuksilla puoltaa myös se, että käräjäoikeuden toiminta on ollut jatkuvasti huomattavan taloudellista. Vuoden 2006 tilaston mukaan Hyvinkään käräjäoikeus oli maan silloisista 58 käräjäoikeudesta neljänneksi taloudellisin (Käräjäoikeuden työtilastoja vuodelta 2006 s. 19 -20). Taloudellisuus perustuu paljolti edullisiin toimitiloihin. Ratkaisu käräjäoikeuden ehdottamalla tavalla tehtynä olisi huomattavan taloudellinen.

Käräjäoikeudella on hyvät toimitilat. Kiinteistöasioiden siirron jälkeen vapautuu lisää toimitilaa. Käräjäoikeus sijaitsee lisäksi virastotalossa, jossa toimivat paitsi poliisi, ulosottovirasto, maistraatti ja syyttäjät myös työvoimatoimisto. Tietyillä järjestelyillä virastotalosta on mahdollista neuvotella lisää toimitilaa käräjäoikeuden ehdottamalle laajennetulle käräjäoikeudelle. Tämän lisäksi käräjäoikeudella on käyttämätöntä rakennusoikeutta jäljellä 4.000 m², mikä mahdollistaa myös edullisen lisärakentamisen käräjäoikeuden toimitilojen yhteyteen. Haluttaessa Hyvinkään kaupungilla on myös tarjota sijainniltaan hyvin keskeinen ja edullinen tontti uudelle käräjäoikeustalolle.

4.23 Vaasan käräjäoikeus

Vaasan käräjäoikeus

Mustasaaren ja Maalahden kunta kannattavat työryhmän ehdotusta.

Vaasan oikeusapupiiri suhtautuu työryhmän ehdotukseen myönteisesti. Vaasan oikeusapupiirissä on oikeudellisen neuvonnan palvelut turvattu niilläkin paikkakunnilla, joilla ei tulevaisuudessa ole käräjäoikeutta tai sen sivukansliaa.

Kieliosaston perustamisella voitaisiin turvata ruotsin kielen asema asiointikielenä. Maalahden kunta korostaa sivukanslioiden tärkeyttä etäisyydet huomioon ottaen.

Oravaisten kunta korostaa, että ruotsin kielen asema asiointikielenä on turvattava.

Vaasan käräjäoikeus pitää mietinnöstä ilmenevää ajatusta käräjäoikeusverkoston kehittämisestä sinänsä kannatettavana.

Pietarsaaren sivukanslian lakkauttamista on sinänsä pidettävä oikeana ratkaisuna. Henkilökunnan siirtymisessä Vaasaan on tietenkin omat käytännön vaikeutensa etäisyys Vaasan huomioon ottaen.

Vaasan ja Mustasaaren käräjäoikeudessa ratkaistaan jo nyt valtaosa asioista suomenkielellä. Mustasaaren käräjäoikeudessa yli puolet asioista ratkaistaan suomeksi. Ehdotuksessa laskettu ruotsin kielen enemmistö on erittäin pieni ja luultavasti aika nopeasti häviävä. Joka tapauksessa ja laskettu-

na millä tavalla tahansa tulee arviolta n. 80 % asioista ratkaistuksi suomen kielellä myös tulevassa käräjäoikeudessa. Kaksikielisen käräjäoikeuden muodostaminen siten, että ruotsi olisi siinä enemmistökielenä ei ole vastaavuutta kielellisessä todellisuudessa. Sellaista ei pitäisi perustaa. Uudessa käräjäoikeudessa tulee siten (yhdistymismallista riippuen) olemaan (huomioon ottaen tällä hetkellä virassa olevat tuomarit) joko 8 tai 10 ruotsinkielistä tuomaria. Tämä riittää varmistamaan palvelun ruotsinkielisissä asioissa, joita siis tulee olemaan vain n. 20 % koko asiamäärästä.

Vaasan käräjäoikeus ehdottaa, että perustetaan tarpeellinen määrä "ruotsinkielisiä" virkoja tiettyihin käräjäoikeuksiin. Ruotsinkielisellä tarkoitetaan myös henkilöä, joka todistuksilla ja käytännössä kykenee osoittamaan erinomaista ruotsin kielen hallintaa.

Mustasaaren käräjäoikeus ei pidä ruotsinkielisten osastojen perustamista kannatettavina. Pietarsaaren ja Kristiinankaupungin istuntopaikat ovat tarpeen etäisyydet huomioon ottaen.

Pohjanmaan syyttäjävirstolla ei ole työryhmän ehdotuksesta huomautettavaa. Kieliasiat voidaan järjestää työryhmän ehdottamalla tavalle.

Ehdotus Vaasan käräjäoikeuden tuomiopiiriksi

Vaasan hovioikeus ja Vaasan ja Mustasaaren käräjäoikeus ehdottavat, että Vaasan ja Mustasaaren käräjäoikeus yhdistyvät lukuunottamatta entisiä Pietarsaaren käräjäoikeuden alueita.

Tältä osin viitataan Ylivieskan käräjäoikeuden kohdalla esitettyyn.

Tällä tavalla alueelle saataisiin kolme käräjäoikeutta eli Vaasan, Kokkolan ja Ylivieskan käräjäoikeudet, joissa kaikissa olisi yli 120.000 asukasta eli reilusti yli 100.000 asukkaan minimi-tavoitteen. Näin syntyvissä käräjäoikeuksissa olisi suomenkielinen enemmistö. Ruotsinkielisiä olisi Vaasassa 42,2 %, Kokkolassa 36,6 % ja Ylivieskassa 0,1 %. Vaasan ja Kokkolan käräjäoikeudet pysyisivätkin huomattavan vähemmistöväestön vuoksi pitkälle tulevaisuuteen kunnolla kaksikielisinä käräjäoikeuksina ja kykenisivät siten antamaan alueen pohjois- ja eteläosan väestölle hyvän lähipalvelun.

Vaasan ja Rovaniemen hovioikeuksien nykyiset piirirajat säilyisivät. Siirtämällä Mustasaaren käräjäoikeuden Pietarsaaren sivukansliassa toimivat 2 ruotsinkielistä tuomaria ja muu henkilökunta uuteen Kokkolan käräjäoikeuteen voitaisiin palvella myös Kokkolanseudun ruotsinkielisten asiat. Järjestely ei vaikuttaisi heikentävästi Pietarsaaren seudun asukkaiden oikeuspalveluihin. Pietarsaaren nykyisen sivukanslian henkilökunnalle tulisi huomattavasti lyhyempi työmatka Kokkolaan kuin Vaasaan.Ylivieskassa tai Rovaniemellä ei tarvitse ryhtyä erikoisjärjestelyihin kieli asian vuoksi. Vaasan käräjäoikeudesta tulisi tämänkin ehdotuksen toteutuessa riittävän suuri ja elinkelpoinen erityisasioiden jäädessä sen hoidettavaksi.

Sivukanslioiden lukumäärä ei saa olla suurempi kuin mitä mietinnössä esitetään, koska se olisi vastoin koko käräjäoikeusverkoston kehittämisen perusideaa ja Vaasan käräjäoikeuden alueella tarpeetonta. Mikäli Kokkolan käräjäoikeuden nykyiset alueet yhdistettäisiin Vaasan ja Mustasaaren käräjäoikeuksiin, olisi Kokkolaan perustettava sivukanslia mutta ei Pietarsaaren lyhyen välimatkan takia. Vaasan hovioikeus katsoo, ettei käräjäoikeuden hallintokieli saa olla ainakaan ratkaisevana seikkana harkittaessa käräjäoikeuksien yhdistämisen perusteita. Tarvittaessa osastoratkaisun avulla voidaan säilyttää ruotsin kielen vahva asema.

Henkilökunnan määrään ei tule puuttua uudessa tilanteessa. Kiinteistöasioiden siirtäminen käräjäoikeuksista muualle tarkoittaa luonnollisesti, että osa henkilökunnasta siirtyy niiden asioiden mukana. Etäisyyksien kasvaessa myös tiedoksianto vaikeutuu ainakin silloin kun se tapahtuu haastemiehen toimesta. On odotettavissa, että työvoiman rekrytoiminen julkisella sektorilla tulevaisuudessa vaikeutuu. Tämä tulee koskemaan myös tuomareita. Valtion hallinnon eräillä muilla alueilla jo tapahtuneet tai tapahtumassa olevat organisaatiomuutokset tukevat osaltaan Vaasan käräjäoikeuden ehdottamaa.

Kristiinankaupungin sivukanslia ja istuntopaikka

Kaskisten, Kristiinan ja Närpiön kaupunki sekä Pohjanmaan liitto katsovat, että Kristiinankaupungissa tulisi säilyttää sivukanslia ja istuntopaikka.

Uudistus heikentäisi oikeuspalveluiden saatavuutta alueella etäisyydet huomioon ottaen. Sivukanslia ja paikallinen poliisi- ja ulosottovirasto tukisivat toistensa toimintaa. Kristiinankaupungin alioikeudella on pitkät perinteet.

Mustasaaren käräjäoikeus toteaa, että Kristiinankaupungin neljästä kärjäsihteeristä kolme hoitaa kiinteistöasioita, joiden tehtävät tulisivat poistumaan kiinteistöasioiden siirtyessä Maanmittauslaitokselle.

Närpiön istuntopaikka

Närpiön kaupunki katsoo lisäksi, että Närpiössä voitaisiin säilyttää istuntopaikka.

Pietarsaaren sivukanslia ja istuntopaikka

Pohjanmaan liitto, Korsnäs, Luodon ja Pedersören kunta sekä Pietarsaaren ja Uusikaarlepyyn kaupunki kannattavat Mustasaaren ja Vaasan käräjäoikeuden yhdistämistä. Käräjäoikeuden sivukanslia ja istuntopaikka tulisi säilyttää Pietarsaareissa

Pietarsaaren seutu on vahva talousalue, jonka yritystoiminta on laaja. Sivukanslia on tärkeä ottaen huomioon käräjäoikeuden palvelujen saatavuuden ja käräjäoikeuden asiamäärät.

Kruunupyyn kunta katsoo toissijaisesti, että Kokkolan käräjäoikeus voisi olla myös Vaasan käräjäoikeuden sivukanslia ja Pietarsaari saisi ruotsinkielisen osaston, jossa käsiteltäisiin Kokkola-Pietarsaari alueen ruotsinkieliset asiat. Myös Kokkola kuuluisi tällöin Vaasan hovioikeuspiiriin. Kruunupyyn kunta kannattaa ensisijaisesti Kokkolan ja Pietarsaaren seutukuntien yhdistämistä kts. Ylivieskan käräjäoikeus.

4.24 Vantaan käräjäoikeus

Vantaan käräjäoikeus hyväksyy mietinnön sisällön piirirajojen osalta.

Resurssilaskelmien perusteita tulee eri syistä pikemminkin laskea, kuin nostaa esitetystä. Pääkaupunkiseudun ja muidenkin suurten käräjäoikeuksien osalta tulee erikseen laskea suurten työläiden juttujen vaatima resurssilisäys Maa- ja metsätalouden oikeuspaikkaa vaativien asioiden (esim. yhtiöoikeus, yrityssaneeraukset) osalta on samoin erikseen määriteltävä niiden vaatimat resurssit. Hallintopäälliköt olisi otettava mukaan resurssilaskelmissa.

Tuomitsemistoiminnan painopisteen tulee olla käräjäoikeuksissa, mutta millä uusilla keinoilla tuota ajatusta voidaan vahvistaa. Käräjäoikeuksien mittava vähentäminen pidentää asioimismatkoja ja vähentää henkilökohtaisen keskustelun mahdollisuutta asian ratkaisijan ja asianosaisten välillä. Asianosaisten ja tuomarin ensikontaktilla on huomattava merkitys siihen, kuinka asianosainen jatkossa hyväksyy häntä koskevan ratkaisun. Asiakkaalle annettu aika vaikuttaa paitsi muutoksenhakuun, myös tuomioistuimen nauttimaan luottamukseen sekä valituskierteessä oleviin ikuisiin asioihin.

Käräjäoikeuden ja myös hovioikeuksien verkostoa muutettaessa määritellä, mitkä ovat ne oikeusturvan saatavuuden kannalta ylimmät periaatteet, joiden varaan tämä ehdotus on rakennettu. Nyt tuntuu siltä, että työryhmän perustelut ovat kaikilta osin järkeviä ja viisaita, kun niitä tarkastellaan tuottavuusnäkökohdista.

Mietinnön laskelmat ovat perustuneet keskiarvoihin. Niitä on kuitenkin korotettu ylöspäin ja unohdettu jossain määrin tuomarityön nykytodellisuus. Harva tuomari ratkaisee pelkästään rikos-, tai riita-asioita. Pääkaupunkiseudun juttujen laatu pitää sisällään melkoisesti suuria ja työläitä asioita, jolloin tavanomainen laskentaperuste järkyttää vuositilastoa yhden jutun vuoksi mittavasti. Notaareiden tutorkoulutus, tuomareiden koulutuspäivät, 3+0 kokoonpanojen käytön lisääminen, virastopäällikön ratkaisukapasiteetti sekä pääkaupunkiseudun epäonnistuneista tiedoksiannoista johdettu 20 % tyhjäkäynti ovat seikkoja jotka tulisi huomioida tulevaisuuden resurssilaskelmia tehtäessä. Tätä lausuntoa laadittaessa pidetään selvänä, että lausuntokierroksen perusteella lukkoon lyödyt resurssilaskelmat toimivat jatkossa itsenäisesti ilman, että ne ovat erityisen keskustelun kohteena vuosittaisissa tulosneuvotteluissa. Tulosneuvotteluissa tuleekin tämän jälkeen keskittyä vain siihen, missä aikataulussa todettuun päämäärään päästään, koska ymmärrettävästi ei uusia virkoja voida perustaa ennen kuin sellainen on jostain vapautunut.

Uusien Vantaan kokoluokkaa olevien käräjäoikeuksien toimivuuteen liittyy myös se kysymys, millaisella henkilökuntamäärällä hoidetaan käräjäoikeuden hallintoa. Espoon ja Vantaan käräjäoikeuksien osalta on hallintopäällikön viran perustaminen ollut jatkuva keskustelun aihe tulosneuvotteluissa. Tämä seikka tulee ottaa henkilökunnan kokonaislaskelmissa huomioon.

Resurssilaskelmat osoittavat, että Vantaan käräjäoikeus on ollut aliresursoitu ja tulee olemaan sitä jatkossakin, sillä Vantaan kaupungin asukasmäärä kasvaa koko ajan. Maa- ja metsätalouden osalta on ollut kaksi käräjätuomaria varamiehinä. Näin on runsaasta sadasta maa- ja metsätalouden vuosittaisesta asiasta selvitty maa- ja metsätalouden tuomarin, maa- ja metsätalouden insinöörin, kahden käräjätuomarin osittaisella ja yhden käräjäsihteerin sekä hänen varamiehensä työpanoksella. Vantaan käräjäoikeuden oikeata henkilömäärää laskettaessa tulee maa- ja metsätalouden resurssit laskea erikseen.

Summaaristen asioiden osalta tuntuu mahdottomalta hyväksyä keskiarvoksi 1.800 ratkaisua vuositasolla, koska Vantaan käräjäoikeuden monipuolisempi toimenkuva tuottaa enimmillään yhden henkilön ratkaisukapasiteetiksi hakemus-, ja summaarisissa asioissa n. 1.200 asiaa vuodessa.

4.25 Ylivieskan käräjäoikeus

Yhteenveto: Lausunnoissa korostui se, että esitys Ylivieskan käräjäoikeuden osalta ei vastaa maakuntajakoa, poliisin eikä syyttäjätöiden aluejakoa. Ehdotus Ylivieskan käräjäoikeuden toimialueeksi sijoittuu useamman maakunnan sekä läänin alueelle. Suurin osa lausunnonantajista katsoi, että hallintorajojen epäyhtenäisyys aiheuttaa toiminnallisia ongelmia sekä heikentää

tuottavuutta sekä haittoja käräjäoikeuden toiminnalle. Tuomioistuimen toimialuetta muodostettaessa tulisikin arvioida niiden yhtenäisyyttä suhteessa poliisi- ja syyttäjätöiden alueelliseen organisointiin. Ruotsinkielisten asiakkaiden palveleminen Ylivieskassa ja pätevän ruotsinkielisen henkilöstön rekrytoiminen katsottiin ongelmaksi. Ruotsinkielisten muutoksenhakuasioiden käsitteleminen asettaisi uusia kielellisiä haasteita myös Rovaniemen hovioikeuden toiminnalle. Luontaisena vaihtoehtona on suunnata ruotsinkieliset muutoksenhakuasiat Vaasan hovioikeuteen, ja ottaa huomioon kielelliset vaikutukset niin käräjäoikeuksien tuomiopiirejä muodostettaessa kuin muutoksenhakuvaiheessa. Tällöin olisi vaihtoehtoina, että Kokkolan käräjäoikeus säilyisi itsenäisenä, joka saattaisi olla liian pieni itsenäiseksi yksiköksi. Toisena vaihtoehtona olisi Kokkolan, Kaustisen ja Pietarsaaren kihlakuntien muodostama käräjäoikeus (n. 120.000 asukasta), joka vastaisi poliisilaitosjakoa tai kolmantena vaihtoehtona Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakunnat käsittävä käräjäoikeus.

Ylivieskan käräjäoikeus

Ylivieskan käräjäoikeus, Ylivieskan kaupunki, Merijärven kunta ja Oulun eteläisen aluehallitus kannattavat käräjäoikeuden sijoittamista Ylivieskaan. Sivukanslian sijoittaminen Kokkolaan on perusteltua. Erilliset istuntopaikat Raahessa ja Pulkkilassa (käräjäoikeuden sijoittumispaikasta huolimatta) tulee säilyttää.

Ylivieska on Oulun läänin eteläosan liikenteellinen, kaupallinen ja hallinnollinen keskus. Oulun läänin eteläosa on mukana sisäasiainministeriön aluekeskusohjelmassa. Aluekeskusohjelman keskuskaupungin asema on alueen kuntien tahdonilmaisun mukaisesti osoitettu alueen suurimmalle kaupungille, Ylivieskalle. Keskuskaupungin asemaa tukee mm. monien valtion viranomaisen alueellisten toimipisteiden sijoittuminen Ylivieskaan. Ylivieskan sijainti liikenneyhteyksineen on osaltaan vaikuttanut siihen, että valtionhallinnon toimintoja on keskittynyt Ylivieskaan.

Palveluiden saavutettavuuden kannalta käräjäoikeuden sijoittuminen Ylivieskaan on optimaalinen ratkaisu. Tämä myös silloin, kun otetaan huomioon Siikalatvan viiden kunnan (Kestilä, Piippola, Pulkvila, Pyhäntä ja Rantsila) vakiintunut asiointisuunta oikeudellisissa asioissa Ouluun ja tästä johdettava halu pysyä Oulun käräjäoikeuden tuomiopiirissä. Jokilaaksojen poliisilaitoksen toimialue on sama, jota työryhmä ehdottaa Ylivieskan käräjäoikeuden tuomiopiiriksi. Ylivieskan pääpoliisiaseman yhteydessä sijaitsee myös poliisivankila.

Lisätilan tarpeeseen Ylivieskan kaupungilla on esittää valmiiseen asemakaavaan perustuva maankäytöllinen ratkaisu pääpoliisiaseman ja kaupungintalon välittömässä läheisyydessä. Työryhmän ehdotus ei käytännössä ainakaan heikennä nykyisin vallitsevaa tilannetta Kokkolan ruotsinkielisen vähemmistön kannalta. Ylivieskan käräjäoikeus pitää hyväksyttävänä tavoitteena, että käräjäoikeusverkosto pyritään muodostamaan niin, että tuomareiden lukumäärä kussakin yksikössä on vähintään kymmenen. Väestön painopistealueiden ja eri kanslioissa tarvittavan henkilöstömäärän vuoksi sekä ruotsinkielisen väestön kielellisten oikeuksien turvaamiseksi on luontevaa, että Kokkolaan jäisi sivukanslia.

Haapajärven sivukanslian henkilökunta on varautunut siihen, että heidän toimipaikkansa siirtyy Ylivieskaan heti, kun Ylivieskan toimitilat saadaan laajennettua niin, että Haapajärven sivukanslian henkilökunnallekin on tilaa Ylivieskassa.

Raahe sijaitsee varsin etäällä Haapajärven seutukunnasta eikä luontevaa julkista liikennettä Raaheen ole. Raahe ei ole luontainen asiointisuunta Ylivieskan ja Haapajärven seutujen väestölle. Luontevat asiointisuunnat ovat Ylivieska ja Oulu.

Ylivieskan kärjäoikeus pitää myös varteenotettavana vaihtoehtona, että alueelle jäisi kaksi kärjäoikeutta, Ylivieskan ja Kokkolan kärjäoikeus. Jos pelkästään Ylivieskan ja Raahen kärjäoikeudet yhdistetään, pääkanslian tulee olla Ylivieskassa. Raahen voidaan jättää ainakin vuoteen 2015 saakka kestäväksi siirtymäajaksi sivukanslia.

Kalajoen kunta katsoo, että mikäli kansliapaikkakunta Kalajoen osalta vaihtuu, tulee täytäntöönpanossa huolehtia siitä, että asiakaspalveluun ei tule häiriöitä tai katkoksia.

Svenska Finlands folkting katsoo, että ehdotuksen toteuttaminen ja ruotsin kielisen palvelun turvaaminen edellyttäisi erinomaisen ruotsin kielen taitoista henkilökuntaa Ylivieskan kärjäoikeuteen ja Rovaniemen hovioikeuteen.

Länsi-Suomen Lääninhallitus kannattaa oikeusministeriön toimenpiteitä kärjäoikeuksien yksikkökoon suurentamiseksi ja kärjäoikeuksien määrän vähentämiseksi. Kuitenkin se pitää ehdotusta hallintorajojen epäyhtenäisyyden suhteessa syyttäjä- ja poliisitoimeen nähden ongelmallisena. Lisäksi ruotsinkielisten muutoksenhakuasioiden käsitteleminen Rovaniemellä ja oikeuden alueellinen saataavuus on ongelma.

Valtion aluejakoneuvottelukunta katsoo, että Ylivieskan kärjäoikeuspiiriä tulisi harkita uudelleen.

Halsuan kunta ei kannata työryhmän ehdotusta.

Ehdotuksen toteuttaminen sekoittaisi hallintoa Keski-Pohjanmaalla erityisesti poliisitoimen kanssa. Taloudelliset tai asiakaspalvelulliset syyt eivät puolla ehdotusta.

Haapaveden kaupungilla ei ole työryhmän ehdotuksesta huomautettavaa.

Hovioikeuspiiri

Valtakunnan ja Pohjanmaan syyttäjänvirasto katsovat, että ensisijaisesti Kokkolan kärjäoikeuden tuomiopiiri tulisi yhdistää Vaasan kärjäoikeuden tuomiopiiriin.

Pohjanmaan syyttäjänvirasto ei hyväksy, että Kokkolan alueen rikosjutut käsiteltäisiin muutoksenhakuvaiheessa Rovaniemen hovioikeudessa. Syyttäjien hovioikeusmatkat pitenisivät ja työtehokkuus kärsisi. Muodostettava kärjäoikeus olisi riittävän suuri ja toimiva ja tuomiopiirirajat noudattaisivat syyttäjänviraston, poliisiorganisaation ja maakunnan piirirajoja. Kärjäoikeus kuuluisi Vaasan hovioikeuspiiriin. Muodostettavan kärjäoikeuden kieli olisi suomi ja sinne perustettaisiin ruotsinkielinen osasto. Istuntopaikat tulisi sijoittaa Kristiinankaupunkiin, Pietarsaareen ja Kokkolaan. Etäisyydet huomioon ottaen myös sivukanslia voitaisiin sijoittaa Kokkolaan ja Pietarsaareen.

Vaasan ja Rovaniemen hovioikeus, Vaasan ja Kokkolan kärjäoikeus, Kokkolassa toimivat asianajajat, Korsnäsin, Lohtajan ja Toholammin kunta, Suomen Tuomariliitto ry, Pohjanmaan liitto katsovat, ettei Kokkolan kärjäoikeuden tuomiopiiriä tule liittää Rovaniemen hovioikeuden piiriin.

Kokkolan-seudulla on yli 6.700 ruotsinkielistä asukasta. He eivät ole nytkään saaneet oikeudellisia palveluja äidinkielellään siinä laajuudessa kuin kielilaki edellyttää. Näiden ruotsinkielisten asema heikentyisi entisestään, mikäli he oikeudenhoidollisesti tulisivat kuulumaan tosiasialliselta ympäristöltään melkein täysin suomenkieliseen kärjäoikeuteen ja sen myötä Rovaniemen hovioikeuden piiriin. Matkat aiheuttavat hovioikeuden tuomareille työajan menetystä ja hovioikeudelle lisäkuluja. Työryhmän ehdotuksen toteuttaminen merkitsisi Rovaniemen hovi-oikeudessa ruotsin kielen käyttä-

mistä käsittelykielenä niissä muutoksenhakuasioissa, joissa käsittely kärjäoikeudessa on toimitettu ruotsin kielellä. Tähän Rovaniemen hovioikeudella ei ole tällä hetkellä valmiuksia. Voidaan myös perustellusti epäillä, onnistuisiko Rovaniemen hovioikeus saamaan ruotsinkielisten asioiden käsittelyä varten ammatillisesti päteviä ruotsin kielen osalta kielitaitovaatimukset täyttäviä tuomareita, joita tulisi olla vähintään kolme täyden kokoonpanon saamiseksi sekä esittelijät ja kansliahenkilökunta mukaan luettuna.

Kokkolan kärjäoikeus ja pääkanslia

Kannuksen kaupunki, Himangan, Kaustisen, Lestijärven, Lohtajan, Perhon, Toholammin ja Vetelin kunta sekä Keski-Pohjanmaan liitto katsovat, että ensisijaisesti Kokkolan kärjäoikeus tulisi säilyttää itsenäisenä ja joka tapauksessa pääkanslia tulisi säilyttää Kokkolassa ja sitä tukemaan sivukansliat Ylivieskaan ja tarvittaessa Raaheen. Luontevaa olisi liittää myös Pietarsaaren seutukunta juuri käynnistyneen poliisipiirijaon mukaisesti. *Kannuksen kaupunki* ja *Toholammin kunta* katsovat, että myös Kannuksen istuntopaikka tulee säilyttää. Myös *Suomen Tuomariliitto ry* kannattaa Kokkolan kärjäoikeuden säilyttämistä itsenäisenä.

Lausunnonantajat pitävät maakuntapohjaisuutta sinänsä kannatettavana eivätkä kokonaan poissulje esitettyä ehdotusta edellyttäen, että muodostuvan kärjäoikeuden pääkanslia sijoitetaan alueen selkeästi suurimpaan keskukseseen Kokkolaan, joka on tärkein asiointisuunta. Kokkolassa on asianmukaiset ja riittävät tilat pääkanslialle. Suuri yksikkökoko ei itsessään takaa kustannusten säästöä, tehokasta palvelua eikä henkilökunnan erikoistumista tai osaamista.

Työryhmän mietintö ei ole linjassa valtionhallinnon muun hallintorakenteen uudistamisen kanssa. Valtionhallinnossa on perinteisesti painotettu sidosryhmien yhteistyön merkitystä. Nyt ehdotetun muotoisella tuomiopiirijaolla sidosryhmäyhteistyön edellytykset tulevat heikkenemään. Kokkolan merkitys maakuntakesuksien joukossa vahvistuu, kun 1.1.2009 Kokkolan, Lohtajan, Kälviän ja Ullavan kuntaliitos toteutuu. Asukasluku tulee tällöin olemaan noin 46 000.

Vaasan ja Rovaniemen hovioikeus, Kokkolan kaupunki, Kokkola, Mustasaaren ja Vaasan kärjäoikeus, Kokkolassa toimivat asianajajat, Kruunupyyn, Kälviän ja Toholammin kunta, Kokkolan poliisilaitos, Valtakunnan ja Pohjanmaan syyttäjävirsto sekä Suomen syyttäjähdistys ry vastustavat Kokkolan liittämistä Ylivieskan kärjäoikeuteen. Parempi vaihtoehto on liittää Kokkolan kärjäoikeuden tuomiopiiriin Mustasaaren kärjäoikeuden tuomiopiiristä entisen Pietarsaaren kärjäoikeuden tuomiopiiriin kuuluneet kunnat Pietarsaari, Luoto, Kruunupyy, Pedersöre ja Uusikaarlepyy.

Tällöin täyttyy toimeksiannossa edellytetty 100 000 asukkaan asukasmäärä ja mahdollistuu hyvä sidosryhmäyhteistyö. Kärjäoikeuden tuomiopiiri ja 1.1.2009 aloittava poliisilaitoksen toimialue olisivat identtiset. Siten esitutkintaviranomaiset voisivat toimia yhden organisaation kanssa eikä esim. pakkokeinoasioita tarvitsisi käsitellä kahdessa eri kärjäoikeudessa ja tai istuntopaikassa. Muutoin myös esim. tutkinta- ja laitosvankien osalta olisi säilytyspaikat Oulussa ja Vaasassa. Myös saman hovioikeuden tulisi käsitellä kaikki saman poliisilaitoksen rikosasiat.

Työryhmän ehdottamassa Ylivieskan kärjäoikeudessa yhteistyötä syyttäjien kanssa tulisi olennaisesti haittaamaan syyttäjien kuuluminen kahteen virastoon Pohjanmaan syyttäjävirstoon ja Oulun syyttäjävirstoon. Esimerkiksi istuntopäivien järjestäminen ja niiden tehokas hyödyntäminen olisi vaikeaa. Istuntopäiviä on monista eri syistä johtuen käytännössä mahdotonta järjestää poikkeuksetta niin, ettei samana istuntopäivänä jouduta käsittelemään eri syyttäjien vireille saattamia syyteasioita.

Työryhmän ehdottamassa Ylivieskan käräjäoikeudessa olisi kaksi pysyvää kansliaa toinen Ylivieskassa ja toinen Kokkolassa. Näin ollen Pohjanmaan syyttäjävirston syyteasiat Kokkolan ja Kaustisen kihlakuntien alueelta käsiteltäisiin Kokkolassa ja Oulun syyttäjävirston syyteasioita Ylivieskassa. Syyteasioiden jakautuminen muodostaisi tehokkaan esteen sille, että Ylivieskan käräjäoikeudesta saataisiin yhtenäinen ja toiminnaltaan tehokas yksikkö.

Työryhmän ehdottaman Ylivieskan käräjäoikeuden ja poliisin välistä yhteistyötä häittäisi poliisin kuuluminen kahteen paikallispoliisin virastoon. Kokkolan, Kaustisen ja Pietarsaaren kihlakunnan poliisilaitoksista muodostetaan 1.1.2009 lukien hallinnollisesti yksi poliisilaitos, jonka pääpoliisiasema tulee Kokkolaan ja muut toimipisteet Pietarsaaren ja Kaustiselle. Vastaavasti Ylivieskan, Raahen ja Haapajärven kihlakuntien poliisilaitoksista muodostetaan yksi poliisilaitos, jolla on pääpoliisiasema Ylivieskassa ja toimipisteet Haapajärvellä ja Raahessa. Näin ollen esimerkiksi Kokkolan ja Kaustisen kihlakuntien alueen pakkokeinoasiat tulisivat käsiteltäväksi Ylivieskan käräjäoikeuden Kokkolan kansliassa ja Haapajärven, Raahen ja Ylivieskan kihlakuntien pakkokeinoasiat Ylivieskan kansliassa. Asioiden jakaantuminen olisi omiaan häittäamaan Ylivieskan käräjäoikeuden toiminnan tehokkuutta ja johtaisi osaltaan samanlaatuisiin ongelmiin kuin edellä syyttäjien kohdalla on todettu.

Kokkolan käräjäoikeuden tuomiopiirin 70.672 asukkaasta ruotsinkielisiä on 6.732. Mikäli Pietarsaaren käräjäoikeuden tuomiopiiriin aikaisemmin kuuluneet kunnat yhdistettäisiin Kokkolan käräjäoikeuteen, muodostuisi tuomiopiirin väestön asukasmääräksi noin 120.000 asukasta, joista noin 44.000 olisi ruotsinkielisiä. Tällöin ruotsinkielisen väestön kielelliset oikeudet voitaisiin käytännössä toimivalla tavalla toteuttaa perustamalla Kokkolan käräjäoikeuteen ruotsinkielinen osasto, jossa työkielenä olisi ruotsi. Työryhmän esittämien laskentaperusteiden mukaan ruotsinkielisen osaston tuomaritarve olisi vähintään kolme tuomaria, jolloin Kokkolan käräjäoikeudesta muodostuisi yhdeksän tuomarin yksikkö. Mikäli ruotsinkieliselle osastolle nimitettävistä tuomareista riittäisi hyvä ruotsinkielinen taito, saataisiin osastosta tehokkaan toiminnan kannalta riittävän iso. Myös Vaasan käräjäoikeuteen tulisi perustaa ruotsinkielinen osasto.

Työryhmän ehdotus Kokkolan käräjäoikeuden yhdistämisestä Ylivieskan käräjäoikeuteen merkitsisi tuomiopiirin ruotsinkielisen väestön (6.732 asukasta) jäämistä niin vähäiseksi (3,5 %) tuomiopiirin koko väestöstä (192.849 asukasta), ettei ruotsinkielisen väestön kielellisiä oikeuksia voitaisi käytännössä turvata. Työryhmä on pitänyt mahdollisena, että Ylivieskan käräjäoikeuden Kokkolan sivukansliaan voitaisiin sijoittaa tuomarin virka tai virkoja, joissa kielitaitovaatimuksena olisi ruotsin kielen erinomainen taito. Tällainen virka ei kuitenkaan olisi omiaan houkuttelemaan ammattitaidoltaan ja kokemukseltaan ansioituneita ruotsinkielisiä tuomareita, koska siinä tuomarin olisi joka tapauksessa käsiteltävä ja ratkaistava asioita valtaosaltaan suomen kielellä. Toisaalta ruotsin kieltä erinomaisesti taitavia tuomareita on vähän koko maan tasolla.

Kokkolan ruotsinkielisen väestön kielellisten oikeuksien huomioon ottaminen työryhmän ehdottamalla tavalla johtaisi käytännössä siihen, että heidät asetettaisiin maan muuhun väestöön nähden eriarvoiseen asemaan kielellisten perusoikeuksien osalta

Kokkolan käräjäoikeuden siirtäminen muodostettavaan Ylivieskan käräjäoikeuteen johtaisi välttämättä asiamäärien ja pitkien etäisyyksien vuoksi pysyvän sivukanslian perustamiseen. Oikeudenmukaisen työnjaon ja toiminnan tehokkuuden kannalta tehtävien ja voimavarojen jakaminen kanslioiden kesken muodostaisi käräjäoikeudelle pysyvän ongelman. Tämä olisi ristiriidassa käräjäoikeusverkoston kehittämiseksi asetettujen tavoitteiden kanssa. Käräjäoikeuksien yksikkökokojen suurentamisen perusteena on nähty suuremman yksikön pientä yksikköä parempia mahdollisuuksia kehittää tuomareiden ja muun henkilöstön ammatillista osaamista kouluttautumisen ja erikoistumi-

sen avulla. Näitä tavoitteita ei ehdotetussa Ylivieskan käräjäoikeudessa saavutettaisi yksikön jakautuessa tosiasiallisesti kahteen pieneen yksikköön. Pietarsaaren alueen liittäminen Kokkolan käräjäoikeuden tuomiopiiriin voitaisiin toteuttaa Kokkolassa ilman toimitilamuutoksia.

Työryhmän ehdotus heikentäisi myös asianajopalveluiden saatavuutta Kokkolan-seudulla. Oikeusaputoimistot eivät voi esteellisyyskysymysten vuoksi avustaa kuin toista osapuolta. On ollut tapana, että sivukansliat ennemmin tai myöhemmin lakkaavat. Tällöin Kokkola ja koko Kokkolan ja Pietarsaaren talousalue olisi ilman pysyvää oikeusistuinta. Ehdotus on myös ristiriitainen siinä, että Pyhtään kunta kuitenkin ehdotetaan siirrettäväksi Porvoon käräjäoikeuden alueeseen.

Raahen käräjäoikeus ja sivukanslia

Pohjois-Pohjanmaan liitto katsoo, että Raahen käräjäoikeuden toiminnan jatkaminen olisi perusteltua taloudellisesta, aluepoliittisesta ja kansalaisten tasavertaisuusnäkökulmasta. Ehdotukset eivät tue Pohjois-Pohjanmaan tasapuolista kehittymistä. Tuomiopiiriassa on huomioitava kansalaisten asioimissuunnat.

Raahen käräjäoikeus, Raahen kaupunki sekä Pyhäjoen, Siikajoen ja Vihannin kunta katsovat, että pääkanslian tulisi sijaita Raahessa.

Ehdotus poikkeaa perinteisestä maakuntajaon mukaisesta alueellisesta jaosta selvimmin siinä, että Kokkolan käräjäoikeuden alue on kuulunut aina eri maakuntaan. Kokkolan käräjäoikeuden alue tulee käsitellä erillään Ylivieskan/Raahen/Oulun käräjäoikeuden alueista. Raahen kaupunki yhdessä muiden seutukuntien kuntien kanssa yhtyy käräjätuomari Jaakkolan eriävään mielipiteeseen perusteluineen. Kokkolan käräjäoikeus kuuluu eri hovioikeuspiiriin, mikä sekkin on vastoin yhteensopiavuuteen tähtääviä aluejaotusperiaatteita. Oikea perusteltu laajennussuunta on Oulun käräjäoikeuden alue, josta ainakin osa rannikkokuntia voitaisiin siirtää maakunnan ja saman hovioikeuspiirin sisällä uuden käräjäoikeuden toimialueeseen. Edellä olevan aluemuutoksen jälkeen Raahen/Ylivieskan alueen suurimmaksi keskittymäksi jäisi Raahen. Nimeksi tulisi Raahen käräjäoikeus. Pelkän istuntopaikan säilyttäminen ei ole oikeudenmukaista eikä tasapuolista oikeushallinnon kehittämistä. Raahessa on tällä hetkellä käräjäoikeuden ja osittain hovioikeuden toimintoja varten rakennetut uudenaikaiset tilat ja tiloja voidaan tarvittaessa laajentaa.

Käräjäoikeuden näkemyksen mukaan jatkotyöskentelyssä työryhmän lukumäärää ei tule pitää ehdotomana ja lopullisena, vaan siitä tulee voida perustelluista syistä poiketa. Ehdotetun yksikön tuomiopiiri rikkoo sekä maakunta- että hovioikeuspiirirajat. Ehdotusta ei siltäkään osin ole pidettävä lopullisena. Raahen käräjäoikeus esittää, että muutoksen kohteena olevaa aluetta voidaan kehittää noudattamalla sekä maakunta- että hovioikeuspiirirajoja. Väestöpohja on riittävä toimivan käräjäoikeuden muodostamiseksi. Työryhmän liitteen 7 mukaisesti väestöpohjan perusteella yksikössä voi olla 8,2 tuomaria, jolloin asetettu 10 tuomarin lähtökohta on jo kohtuullisen lähellä. Pääkansliapaikkana Raahen voi tarjota ylivertaisen vaihtoehdon Ylivieskaan verrattuna. Lakivaliokunta on lokakuussa 2007 antamassaan lausunnossaan 12/2007 kiinnittänyt huomiota tuomioistuinten toimitiloista valtion liikelaitokselle maksettaviin korkeisiin vuokriin.

Rovaniemen hovioikeus ja Rovaniemen oikeusapupiiri katsovat, että Raahessa tulisi säilyttää sivukanslia.

Raahen oikeustalossa on toimivat ja modernit tilat. Myös Raahen sivukansliaan voitaisiin keskittää summaaristen asioiden hoitoa.

Alfred Kordellin säätiö on todennut, että Raahen oikeustalo on laajennettavissa ehdotuksessa mainittujen mitoitusten mukaisesti.

Haapajärven sivukanslia ja istuntopaikka

Haapajärven, Nivalan, ja Pyhäjärven kaupunki, Kärsämäen ja Reisjärven kunta, Oulun eteläisen aluehallitus sekä Rovaniemen oikeusaputoimisto katsovat, että Haapajärvellä tulisi säilyttää sivukanslia ainakin vuoteen 2015 saakka ja sen jälkeen istuntopaikka Pulkkilan sijasta. Myös *Ylivieskan käräjäoikeus* kannattaa istuntopaikan säilyttämistä.

Muutoin ehdotus vastaa yhteiskunnallista kehitystä ja toimintaympäristön muutosta. Haapajärven sivukanslia palvelee myös Pyhäjärven, Kärsämäen ja Reisjärven kunnan asukkaita. Tällä hetkellä sivukanslialla on hyvät toimitilat ja osaava henkilöstö. Myös haastemiesten palvelujen tarjoaminen sivukansliasta käsin on tarkoituksenmukaista tiedoksiantomatkat huomioon ottaen. Haapajärvellä toimivat myös keskeisimmät käräjäoikeuden sidosryhmät. Pää- ja sivukanslian toiminnallinen yhteys voidaan turvata sähköisen tiedonsiirron avulla. Istuntopaikan säilyttäminen Haapajärvellä Pulkkilan sijaan on perusteltua väestömäärän, käsiteltävien asioiden ja asiointimatkojen takia. Pulkkilan ja Haapajärven etäisyys Ylivieskasta ja väestömäärä eivät poikkea olennaisesti toisistaan.

Oulun käräjäoikeus ja Pulkkilan istuntopaikka

Kestilän, Piippolan, Pulkkilan, Pyhännän ja Rantsilan kunta pitävät pysymistä Oulun käräjäoikeuden tuomiopiirissä parempana vaihtoehtona. Istuntopaikan säilyminen Pulkkilassa on välttämätöntä tuomiopiiriratkaisusta huolimatta.

Siikajoen latvakuntien kaupallisen, hallinnollisen ja terveyspalveluiden asioinnin pääsuunta on Oulu. Nykyiset oikeuspalvelut ja kuuluminen Oulun käräjäoikeuteen toimii hyvin. Pulkkilan istuntopaikalla on pitkä perinne ja istuntotilat ovat asianmukaiset. Kunnat kuuluvat Oulun Eteläisen alueeseen ja sen aluekeskusohjelman verkostoihin. Lisäksi Kestilän, Piippolan, Pulkkilan ja Rantsilan kunnat käyvät keskenään kuntaliitosneuvotteluja, joiden tavoitteena on muodostaa uusi em. kunnista muodostuva kunta vuoden 2009 alusta. Mahdollisen uuden kunnan suuntautuminen tulee olemaan selkeästi Oulu. Julkisen liikenteen yhteydet Ylivieskaan ovat huonot ja Ouluun vastaavasti hyvät.